

1466
D·IOANNIS

15 ÆPINI LIBER DE

Purgatorio.

Satisfactionibus.

Remissione culpæ & pœnæ.

Sera pœnitentia defunctorum.

Consensu Catholicæ Ecclesiæ.

Spectris & apparitionibus mortuorum.

Et Samuële exuscitato.

Sacrificijs & orationibus pro mortuis.

Memorijs mortuorum.

Et alijs plerisque locis, in quibus multa obscura
scripturæ testimonia explanata, & ueteris Ec-
clesiæ doctrina candide proposita est.

Item, De pœnis patrum uagantibus per filios,
& quorundam locorum conciliatione, qui in
bac materia pugnare uidentur.

LONDINI,

Anno. 1545.

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

10-10-1915

SERENISSIMO,
INVICTISSIMOQUE AN-
gliae, Franciae, & Hyberniae Regi, Eduuardo. vi.
fidei defensori, Ecclesiae Anglicanae & Hy-
bernicae capiti sub Christo in terris supre-
mo, Domino suo clementissimo, Ioannes
Aepinus, Ecclesiae Christi, apud
Hamburgerenses minister, S. D.

PRESENTIBVS
periculis & persecutionibus de-
terreri possem clementiss. Rex,
ne quid mearum lucubrationum
hoc tempore in lucem edi paterer,
quod librorum editionibus Pon-
tificiae factionis homines magis uideam irritari, &
furore accendi, quam corrigi & emendari. Nec
imprudenter facere uideri possem, si illos sequerer qui
sibi silentio cauent, & in his periculosiss. Ecclesiasticis
dimicationibus spectatores quam actores esse meliut,
summamque prudentiae loco habent, si silendo ac dissi-
lando tranquillitati, ocioque suo tantum consulant. Ve-
rum cum gloriae Dei studium, Ecclesiae communis
salus, & fidei nostrae confessio sine qua nulla spes
est reconciliationis & aeternae uitae, apud omnes Chri-
stianos plus ualere debent, quam propria nostra uita,
A. ij. &

Ioannes Aepinus

Omniū nostrarum rerum incolumitas. Cumq̃ Euangelij Christi confessio præcepta sit omnibus hominibus, etiam proposita æternæ damnationis poena, illi mihi malè consulere uidentur suæ salutis, qui silentio & simulatione illa pericula, quæ sequuntur ingenuâ fidei confessionem, declinare student, idq̃ non sine insigni iniuria & contumelia Iesu Christi, quod huius silentij auctores & artifices sint impia sapientia carnis, prauus nostri amor, incredulitas, & detestanda sacræ religionis incuria, & quod in ipso persecutionis furore obmutescere, aperta sit significatio abnegationis Iesu Christi, & Euangelij eius, quæ damnatur exemplis omnium Prophetarum, Apostolorū, & Martyrū, qui mori maluerūt, quàm quæ credebāt dissimulare, quando serio poscebatur fidei confessio.

Fateor equidem, Ecclesiam meis scriptis non ita multum iuuari, & silentium meū non ita ualde ei officere posse, quod non sim ex illorū numero, qui eximjis uirtutibus & eloquentia præditi magnum atque eximium quiddam moliri possunt: tamen cum etiā ab indoctis Deus requirat ueritatis confessionem, uoluit hic meæ fidei testimonium etiam deponere apud Ecclesiam Christi, & ei pro meo modulo hac ipsa exili opella seruire, hoc præsertim tempore quo propter silentium, simulationem, & fucosas conciliationes quorundam

ad Regem Angliæ.

*fundam magnorum & doctorum uirorum grauer
periclitatur salus omnium Christianorum, tota Eccle
sia Christi adducitur in summum ac præsentissimum
discrimen, & turpiter proditur Sathanae & Anti
christo, quo tempore non satis laudari possunt illi Re
ges, Principes, Respub. Scholæ, Episcopi ac Docto
res Ecclesiarum, qui iuxta sui ordinis & uocationis
rationem, doctrinæq; suæ modulum, patrocinium, &
defensionem purioris doctrinæ & ueri Ecclesiastici
cultus à Deo instituti, suscipiunt.*

*Si hic quisq; suum officium faceret, Christo Do
mino suo obedientiam præstaret, & illi religionis curam
agerent qui in Christiano orbe ad gubernacula rerū
sedent, minus esset in orbe periculorum, schismatum,
controuersiarum, calamitatum, & dissipationū. Sed
quia ualde pauciscuræ est uera Religio, pauci glo
riæ Dei studio tanguntur, ideo Deus nos uicissim
negligit ac cōtemnit, & immittit dura iustæ suæ iræ
flagella, sicutq; sacra miseri prophæis, & horribili
ter tum in Ecclesia, tum in Repub. omnia collabi.*

*Nisi hinc diuinæ iræ serio obuiam itum fuerit,
ingenua Euangelij confessione, pia, recta, & utili
Ecclesiarum reformatione, & uera poenitentia, totus
mundus profecto in eiusmodi horrendas tenebras ac
calamitates, iusto Dei iudicio breui incidet, è quibus*

Ioannes Aepinus

se nunquam suis studijs ac viribus euoluet, dabitque Deo dignas poenas prodigiosi huius contemptus, quo exorta Euangelij lux hac aetate tam fœde debonestatur, quam si saperent homines, obuijs ulnis & propensissimo animo amplecterentur summa cum gratiarum actione & reuerentia, Deumque offensum atque iratum nobis, hoc ipso obedientiae, fidei, & pietatis officio, seu grato sacrificio placaret. Sed surdis passim narratur fabula, atque ideo non cessat grassari Dei ira.

Multos coepit tanta sacietas & fastidium patrefactae ueritatis, & obruit restaurandae religionis neglectus, ut leui & tenui lucello & ambiguae optimatum gratiae, longissime postponant omnem religionis uenerationem, idque tantum sectentur, ut quoquo modo gratificentur potentioribus, & consulant fluxis ac perituris commodis. Quo sane id palam ostenditur, quod Apostolus dicit: Fidem non esse omnium. Pauciores in uera confessione Euangelij Christi sub ipso periculo subsistere, & fidem peculiare esse Dei donum, qua Deus suos sanctos aduersus quoslibet Sathanæ assultus, & rationis offensiones munit, fulcit, sustentat, & contra quosuis terrores & trepidationes confirmat, uitae aeternae in Christo confortes reddit, ipsos denique ad caelestem beatitudinem immortalitatem uiam pergit.

Vere

ad Regem Angliæ.

Vere beati sunt quibus hoc fidei depositum integrum conseruatur usque ad diem Domini, & qui illud pia animi constantia usque in finem custodierint. Hac enim conseruata retinentur omnes æternæ salutis opes. Contrâ hac amissa simul perduntur omnia immortalis uitæ beneficia. Cæterû quia fides & fidei uera confessio singulare donû Dei est, non dubito Deum incomprehensibili suæ clementiæ consilio Regiam tuam Maiestatem, illustrissimû Principem, Regni Gubernatorem, & prudentissimum Maiestatis tuæ Senatum, nunc sub ipso extremo ausu Romanensium, summa coactæ Synodi audacia, & formidabilibus bellorum motibus, excitare & impellere diuinitus ad repurgationem Ecclesiasticæ doctrinæ, & reformationem Ecclesiæ, in qua sanè omnia corruptissima esse nemo inficari potest. Doctrina enim mire corrupta est humanis somnijs, & prauis opinionibus, cultus sacri idolatria sunt oppressi, uita ipsorum, qui doctrinæ & cultibus sacris præsedent, est confcelerata, estq; talis sub Papatu Ecclesiasticorum status, ut uerius Satanicus & tartareus, q̃ Ecclesiasticus dici possit, eodq; res nûc redijt, ut in eo uitæ genere & statu nihil sit sanum & integrum, soliq; impietati, proditiombus & sceleribus ibi ampla sint præmia. Considerato Papistica cleri statu,

Ioannes Aepinus

tu, ad iustam reformationem Ecclesiae & cleri faciendam, omnes Reges, Principes & Magistratus; quibus ullus pietatis sensus inest, conuertent omnia sua consilia, omnem auctoritatem, dignitatem, omnesque suas facultates, & vires, in animo suo statuantes, librum legis à Deo Regibus ac Gubernatoribus traditum esse, ut scirent iustitiae & religionis curam sibi diuinitus esse commissam, & omnem gubernationem praecipue ad conseruandam Ecclesiam, & diuini nominis gloriam propagandam à Deo institutam esse. Certè maiores corruptelae, abusus, impietates, & idolomaniae sunt in Christianorum Ecclesijs, quàm ut illas salua conscientia ullus Magistratus ferre possit. Nec est dubium eos Reges, Principes, & Respub. diuina numinis uirtute excitari, qui ad defensionem purioris doctrinae, & reformationem Ecclesiae sua studia & consilia referunt: nec etiam dubium est execrabiles Epicuros ac Sardanapalos delicijs & otio deditos esse, qui praesentibus calamitatibus Ecclesiae non afficiuntur, nec se opponunt Sathanae mancipijs, quae Ecclesiam & ueram fidem magno studio nunc opprimere conantur. Si unquam Deo gratus & acceptus cultus est delatus, profecto hic longe erit gratissimus, qui ei in reformanda Ecclesia his temporibus praestatur, quod ea sit columna & stabilimentis

ad Regem Angliæ

lumentum ueritatis, & conseruatrix glorificationis Dei.

Præsentibus corruptelis Papiſticis in Ecclesia manentibus breui extinguetur uera Dei cognitio, Christi ueritas ac fides, omnis uitæ ſanctimonia ac integritas, nec poterit aliter fieri, quin cū ipſius Eccleſiæ diſſipatione in uniuerſum illa corruat, quæ ad animarū ſalutē, & inculpatae uitæ integritatē pertinet.

Magnū beneficium præſtant mortalibus, qui Reipub. amiſſam publicā tranquillitatē & pacem reſtituunt, à qua tota uita hominis, & omnes præſentis uitæ cōmoditates pendēt: ſed multo maius & præclarius beneficiū hominibus præſtant illi, qui Eccleſiam Dei, falſa doctrina, impijs cultibus, & ſccleroſis moribus corruptā inſtaurant, ad priorē nōq; nitore & priſtinam ac primæuam integritatē reducunt. At cū hic nemo fere Regum, Principū, & Magiſtratuū iuſta cura afficiatur erga Christi Eccleſiam, ualde præclare illi de Eccleſia merētur, qui ei hic ſuam operam & deſenſionem deferūt contra pſeudopontifices & Episcopos, qui in hoc ſunt ut Euangelij Christi doctrina inſidioſe ac calumnioſe tum armis, tum artiſicioſis technis opprimatur.

Rebus ſic ſtantibus minime dubito peculiari diuino conſilio Regum tuum animum excitari ad reſor-

B

mationem

Ioannes Septimus

mationem Ecclesiae in tuo celeberrimo & amplissimo Regno, ut uel ita Christus alicubi hospitium exul inueniat. Nec potest ab ullis prudentibus hominibus reprehendi hoc sanctissimum & utilissimum Regis institutum de rite instituenda Ecclesia, quod uix unquam tale futurum sit oecumenicum concilium, in quo Ecclesiasticae controuersiae à sacris scripturis iudicentur, & quae controuertuntur non reuocentur ad ipsos doctrinae sacrae fontes. Nec Romanus Pontifex sustinebit tale concilium cogi, cuius iudicio Ecclesiae recte iuxta uerbum Dei constituentur, & omnia ad infallibilem regulam scripturae, diuinitus patefactae, corrigantur. Non est sperandum Romanum Antichristum depositurum esse suum ingenium, qui coactis Synodis semper hoc egit, ut suas quae stuosas imposturas & idolatrias defenderet, Romanae sedis tyrannidem corroboraret, omnes Reges sub iugum mitteret, impunitatem, licentiam, improbitatem, & impuritatem sui coetus retineret, & ubique terrarum pro arbitrio suo dominaretur. Haec studia semper fuerunt in Papisticis Synodis, frustra ab illis itaque expectabitur uera dogmatum diiudicatio, & abusuum Ecclesiasticorum pia emendatio. Et si quid hic simulauerint, ueri ac boni speciem quandam praetendentes, tamen id dolum ac captiosum est: aliqua fingunt se concessuros,

ut

ad Regem Angliæ.

ut quæ malus amant, & ad farinam plus faciunt, retineant, sicq; cedendo uincant, & uoti compotes fiant.

Nihil uidetur bonæ spei esse ex Romanensium Synodis, nam eos conciliorum nomine tantum ludere, & suspensos tenere omnes Reges, satis inde liquet quod Pontifex tot Synodos indixerit *Vincentiæ*, *Bonomiæ*, *Tridenti*, nunc rursus *Bonomiæ*; & nusquam reperire possit locum, ubi uelit subsistere. Ideo rectè & piè faciunt Reges & Principes, qui relictâ Romanæ sedis impietate in suis Regnis ^{bona ex loca} Ecclesiæ tollunt, & in ea omnia ad Christi & Apostolorum doctrinam (quæ nobis certior, uerior & firmitior est omnium Synodorum decretis) reformatâ reconstituunt, qua initio Christianismus plantatus, & inde usq; ab ipsius Christianæ religionis incunabilis Ecclesiâ gubernata est.

Cum uerò hic sui officij ferè obliuiscantur Reges & Principes, qui ætate rerû peritia & usu præcellunt, Deus admirabili consilio in ipso adolescentiæ flore tuâ Maiestatem ad sanctum hoc opus excitare uidetur, ut senescentem & afflictam suam Ecclesiam nunc sub nouissimo tempore eadem ratione restauret & conseruet, qua eam initio constituit & plantauit, ex ore lactentium & infantium perficiens robur, propter inimicos suos, ut destrueret inimicum & ul-

Ioannes Septimus

torem. *Ut* cum Deo placuit saluificam suam potentiam declarare, salutarem uim sui regni exercere, & ex ore infantium & lactentium perficere suam laudem, ita nunc ei placere uidetur, ut felicem cursum ac successum profligato à Pontificijs Euangelio det, & hospitium præparet in Anglia, per Regem ætate adhuc imbecillem, ut sic declaret suam uirtutem in infirmitate perfici, humanis consilijs Dei consilia impediri non posse, Religionis successum diuinitus regi patefactionem Euangelij Christi donum Dei esse, quod Deus impartit & communicat, ubi, quādo, & quibus uult, rursusq; cum libet, ingratīs eripit.

Ut Domini principio, prædicatione Apostolorum, quos Psalmus pueris similes facit, Ecclesiam extruxit & excoluit uarijs, admirandis, & præclaris spiritus sui donis, ita nunc in fine seculi decreuisse uidetur, per Regem ætate adhuc puerum, tamen egregiæ indolis, & supra ætatem doctum, prudentem, & acutum, Ecclesiam oppressam Pontificia impietate, uindicare, & ad primam incolumitatem & dignitatem reducere, & ceu ex ore infantium & lactentium perficere suam uirtutem & laudem in extremis terræ finibus, ad quos ante diem Domini sincera Euangelij prædicatio pertinet, eritq; ultimum & certissimum signum diei Domini accelerantis.

ad Regem Angliæ.

Ad hanc prædicationem propagandam Dominus noster Iesus Christus, Ecclesiæ suæ susceptor ac defensor, suum Regem seruet, & quæ fœlicibus auspicijs per eum coepit, clementer perficiat & absoluat, gubernetq; illust. & clarissimū Gubernatoris, & sapientissimū ac prudentissimū Senatus Regij consilia, ad restituendam desolatam Christi Ecclesiam, & cū instituti negotij magnitudo his incumbat, Regia consilia in his posita sint, multaq; incidere possint, quæ hanc rem ualde aggrauent, precamur Deum, ut Regi hosce suos, non dico Nestores, sed pios ac fidos Samueles, Iosephos, ac Danieles incolumes seruet, quorum consilio & prudentia Rex ad pietatis studium perpetuo dirigatur, totaq; Regni gubernatio ad illustrationem nominis Dei, Ecclesiæ sanctæ salutem, totiusq; florentissimū Regni fœlicitatē semper accommodetur.

Et enim cū diabolus perpetuus Christi hostis, & ueritatis osor sit, dubio procul omnem lapidem mouebit, nihilq; non tentabit, ut inijciat rebus non speratas difficultates, quò Regem ab instituta Ecclesiæ reformatione retrahat, sed difficultas nulla debet detertere Regem, quod uictoria quò difficilior est, eò illustrior futura sit.

Christianorum Regum est animi cogitationem

B. m.

ad

Ioannes Aepinus

ad coelestia subducere, & in illis conquescere, nō hē-
rere in fluxis huius sæculi rebus, & cogitare nullam
uictoriā de ullis hostibus illustriore reportari, quā
quæ de Sathana & Christi aduersarijs reportatur,
nec ulla bella esse iustiora, honestiora & præclario-
ra, quā quæ pro gloria Dei, & Ecclesiæ salute
contra Sathanam & Antichristum geruntur.

Hæc sunt egregia illa facta, quæ uerè nobilitant
Reges ac Principes, & sempiternam nomini ipsorū
gloriam ad posteros transmittunt. Nobilitas quæ na-
talibus & genere contingit, est quidem insigne or-
namentum, sed nisi ea uirtutibus, & rebus prudenter,
fortiter, piè, iustè pro Ecclesiæ & patriæ gestis, de-
coretur, ualde obscura & tenuis est. Nam parua
laus est quam ea conciliant, quæ natura insunt. Hæc
enim Turcis cum Christianis cōmunis est. Sola uir-
tus ac pietas uerè tum apud Deum, tum apud cor-
datos homines nobilitat. Stemmata longo ordine res-
censere, uel etiam ab ipsis rerum primordijs, primoq;
omnium nostrorum parente, quid aliud est, quā
ostendere nos ex uno parente natos esse omnes, so-
lamq; uirtutem alios alijs prætulisse, & nobiliores red-
didisse. Virtutum dūtaxat, prolixa, iucunda, amabi-
lis & pulchra est hystoria, solaq; uirtutum & rerum
bene gestarum, laus gloriosa est, solus uirtutis &
pietatis

ad Regem Angliæ.

pietatis laudes, alijs terra reptantibus, & fumi in
star deficientibus, in immensum crescunt, homines ad
coelum usq; attollunt, solæ uirtutes hæ tantum docto-
rum ac bonorū monumentis commendantur & ampli-
ficantur, his mortales immortales redduntur, hæq; pul-
chritudine & utilitate delectant, exultant angelos
& homines.

Si sola stemmatis nobilitas, absq; pietatis & uir-
tutum officijs aliquid præclari adferret, Iudæi qui
Patriarcharum natalibus superbiunt, & Messiam
sua esse stirpis gloriantur, profecto generis nobilitate
omnes alios uincerent. Sed cum apud Deum & homi-
nes in toto orbe his nulli uiliores, ignobiliores ac con-
temptiores sint, quod impietate sint infames, res ipsa
loquitur, uerum nobilitatis decus adferre uirtutem.
Rectè itaque facit Regia tua Maiestas, quod
ab ipsis pueritiæ incunabulis Regij sui generis no-
bilitatem, pietatis studio & uirtutibus illustrare,
propagare & amplificare studeat & insistat, opti-
morum Imperatorum & Regum uestigijs, &
in primis illorum, qui pro Ecclesia Christi certa-
runt, eam dilatauerunt, erroribusq; repurgarunt,
qui & præ cæteris immortalem nominis gloriam
adepti sunt, & sempiternis elogijs in Ecclesia cele-
brantur. Si Regia tua Maiestas ut coepit strenuè

Ioannes Aepinus

*in hoc fuerit, ut restauretur & repurgetur Ecclesia
suis erroribus & idolomanijs, non solum corā mundo
in hac uita, sed etiam in cœlesti & futuro regno, corā
Deo, angelis, & toto sanctorum cœtu & æternum
decus, & immortale nomen sibi parabit, quod certē
honestius & præclarior erit omnibus stemmatum
ornamentis, & imperiorum ac Regum titulis.*

*Fuerunt regij generis omnes Dauidicæ stirpis
Reges, sed soli pii, ut uerē nobiles in historia celebrā-
tur, alij ignobiles cum deformi nominis infamia, tantū
sunt relati in album Regum propter futuri Christi
genealogiam, & ut certis scripturæ testimonijs doce-
tur, eos solum uerē nobiles & claros esse, qui pietate
alios antecunt.*

*Hinc etiam palam fit, unam insulam non habere
satis Hellebori ad curandam istorum insaniam, qui
putant ad Reges, Principes & Respub. non perti-
nere Ecclesiæ curam, nec solidam & ueram laudem
ac gloriā ea adferre, quæ pro Ecclesia, strenuē cum
pietate geruntur.*

*Nihil est sanctius, melius, utilius, honestius, nihil
Christiano homine dignius, Deoq; acceptius, quodq;
ad immortalitatem accedat propius, quā pro Deo
& Ecclesia ipsius pugnare. hæc gloria tantummodo ut
uera, solida, & immortalis ab ipsius creaturæ exordio
mansit.*

ad Regem Angliæ.

mansit, quod in ijs rebus uersetur, quæ nulla obliuio
sepelire, nec temporis edactas absumere potest.
Multi Cæsares uarijs uictorijs celebrati sunt, sed
longè omnes istos uera laude uicerunt illi, qui iusta è
scripturis instituta dijudicatione per cōcilia in Spiritu
sancto congregata, hoc est, per collectos, pios & do-
ctos uiros, qui scriptura Canonica, cuius Spiritus san-
ctus auctor est, Ecclesiam erroribus liberarunt, semi-
na dissensionum sustulerūt, opinionumq; certaminibus
remotis Ecclesijs pacem & concordiam restitue-
runt. Hi suis exemplis nobis confirmant, nullam soli-
diorem, stabiliorem, ampliorem, uerorem & maiore
gloriam, nullumq; excellentius decus, & nominis or-
namentum esse Regibus ac Principibus, quàm quod
uere Religionis & pietatis studio paratur. Magna
laude digni sunt, qui hostem à finibus suis depellunt,
autum regnum tuentur, pacem, qua nihil pulchrius,
utilius & amabilius, suis subditis conseruāt, & Reip.
cōmodis fideliter consulunt. Sed laude digniores sunt
illi Reges & Principes, qui in fœlicibus hysce sæculis,
in quibus ceu effractis repagulis, & abruptis habe-
nis tartarea potestas cum suis satellitibus, nullis non
artibus ac dolis, omniq; crudelitatis genere aduersus
desertam & afflictam Ecclesiam grassatur, Ecclesiæ
aduersus suos hostes opem ferūt, & eam liberant ab

Ioannes Septimus

horrendis & exitiosis erroribus & infinita Romanum
suum tyrannide, Evangelicæ ueritati hospitium præ-
bent, & propter Euangelium Christi exulantes suis
sedibus exceptos fouent ac recreant. Hoc pietatis
officio & Ecclesiæ patrocinio R. T. M. tribus
præcipue nominibus laudem meretur. Primo quod
Regis facit officium erga subditos, deinde quod de-
fensoris fidei munus exequatur, postremo quod Ie-
su Christo fidem præstet, quam ei baptismo con-
secratâ dedit. Nec hic aliter agendum fuit T. M.
quod non modo Angliæ, Franciæ & Hybernici
Rex sit, sed etiam fidei Ecclesiæq; defensor, quo ti-
tulo R. T. M. admonetur, ut non solum rationem
habeat politici sui Regni, sed ut etiâ Ecclesiâ An-
glicanam ac Hybernicam prauis doctrinis & opi-
nionibus repurget, errores excludat, impios & pern-
ciosos abusos tollat, sanam doctrinam Ecclesijs com-
mendet, scholas aperiat, piè eruditos in scholis & Ec-
clesijs ad ædificationem Christiani coetus alat, rectam
Sacramentorum administrationem in Ecclesiam re-
uocet, Ecclesiam deniq; ad regulam uerbi Dei refor-
matam, sic constituat, ut neq; nunc, neq; in futurum
unquam Romanis artibus ea rursus corrumpi, dis-
soluta, aut labefactari queat. Hæc enim sola est via
excludendi Pontificias fraudes & insidias. Ab hæc
uerbi

ad Regem Angliæ.

uerbi Dei regula si discesseris, praua uero Pontificis dogmata, eam quam ante habuerunt auctoritatem, retinuerint, procliuius erit ad abiectas semel impietates relapsus, leuis aliqua aduersitas facile offendet atque à recta uia depellet illos, qui non satis sunt imbuti solida ueritatis cognitione, nec certa aliqua Ecclesiastica gubernationis forma muniti ac constructi.

Superstitio quæ longis temporibus radices egit, & hominum corda sibi addicta & obnoxia reddidit, non potest facile ex hominum mentibus deleri, quin exigua aliqua oportunitate oblata rursus irrepat. Valde errant, qui censent Pontificis tyrannidem ibi perpetuò posse excludi, ubi ipsius superstitiones tanquam sacrosanctæ in templis ex parte obseruantur & custodiuntur. Non est dubium Sathanam hac confusione structurum esse insidias Angliæ. Opus ergo est, ut Rex hic cautus sit: nihil autem erit consultius, nullumque præsentius erit remedium ad arcendos hos Sathanæ dolos, quam ut Ecclesiam in Anglia & Hybernia recte iuxta salutiferum Dei uerbum Rex ordinari & institui faciat, Papisticas superstitiones, errores, imposturas & idolomanias prorsus Ecclesia arceat, atque excludat, & omnium incolarum animos sana doctrina & uera Euangelij Christi noticia armet ac nuntiat aduersus Papisticas

Ioannes Aepinus

Superstitiones, techinas & fraudes. Et hoc erit Regij officij, si uerè dici & esse uult fidei defensor & caput Ecclesiasticæ gubernationis in suo Regno. Nisi enim Ecclesias diligenter inspexerit, ac curauerit, haudquaquam caput Ecclesiæ dici potest.

Deinde expendat Regius animus non frustra Defensoris & Protectoris fidei nomen Regibus Angliæ contigisse, eosq; præ cæteris, hoc ipso nomine admoneri, ut ueræ Ecclesiæ Christi præstent patrocinium aduersus Antichristum, Ecclesiæ & fidei depopulatorem.

Insuper subibit & hæc consideratio Regis animi, Angliæ Reges non tantum caput esse Ecclesiasticæ ordinationis in suo Regno Angliæ & Hybernæ, sed esse ipsius fidei defensores, quæ fides non est unius nationis ac Regni, nec includitur unius Regni septis, sed uagatur per totius catholicæ Ecclesiæ sedes, & pertingit ad oēs nationes orbis terrarum.

Regia tua Maiestas cogitet se non Romanensium superstitionum & errorum, sed ipsius fidei defensorem esse, atq; ideo decere ut Regiam suam potentiam, auctoritatem, dignitatem, & facultates conferat, ad propagationem ueræ religionis & fidei, ad conseruandas Christi Ecclesias, retinendam puriorè Euāgelij doctrinā, ad defendendos ueros Dei cultus,

ad

ad Regem Angliæ.

ad iuuuādos omnes ueræ fidei Christi confessores, ad
colligendos propter fidei confessionem extorres, cen
ex naufragio tabulas, & ne ferat, ut intra sui Regni
pomeria ullis modis fides Christi extinguatur, cuius
protector, defensor & patronus est. Proinde cum
Reges Angliæ non Pontificiæ superstitionis, ido
latriæ & tyrannidis, nec ullorum Schismatum, secta
rumq; sed fidei, atq; adeo simplicissimæ Euangelicæ
ueritatis defensores sint, defensionem suam conuer
tent ad ueræ fidei conseruationē, quam Apostolus
dicit unā esse, & superstructam esse super fundamen
tum à Prophetis & Apostolis positum, uidelicet
Iesu Christo, quæ Prophetarū, Christi & Apo
stolorum doctrina plantata & propagata est ad
omnes gētes, ad quam fidem propagandam, alendam
& conseruandam Ceremoniæ Ecclesiasticæ etiam
institutæ sunt. Quatenus hæ itaq; ad conseruationē
ueritatis Dei conducūt, sunt seruandæ, quatenus uerō
Euangelij Christi doctrinā obruūt, corrumpunt, uel
etiā oppugnant, iudicio & prudentia abrogandæ &
delendæ sunt, & quæ bonæ, piæ & ad ædificationē
utiles, unā cum fide defendantur, ad retinendam publi
cam tranquillitatem & euitandas offensiones.

Ad huiusmodi fidei protectionem si Rex con
uerterit suos conatus & studia, & in eam impenderit

C. iij. sumptus.

Ioannes Sepinus

sumptus, non solum suae ac suorum salutis bene consue-
luerit, uerum etiam muniet Regnū suum solida pace,
& retinebit animorū consensione, maximāq; adiciet
adiumenta & incrementa foelicibus successibus &
commodis totius Regni. Primò, namq; quarentibus
regnum Dei & iusticiam eius, omnia prospera &
foelicia à Deo promissa sunt.

Ut ab initio Dominus sui studiosos semper glorifi-
cavit, eis prosperos successus concessit, contemptores
sui contemptibiles & calamitosos reddidit, ita etiam
nunc suis benedictionibus tum corporalibus, tum spīa-
tualibus & æternis gloriæ ornamentis R.T.M.
cumulabit, reddetq; cum locupletissimo fauore, quæ
hic ad amplificationem gloriæ Dei, & conserua-
tionem Ecclesiæ Christi impensa fuerint. Dexte-
ra sua Dominus etiam deiciet & conteret hostes
se opposcentes huic pio, honesto, sancto, & salu-
tari Regis instituto.

Taceo quòd totum Regnum ingenti mole, sua
Maesttas leuatura sit, si tantum necessarios Ec-
clesiarum Episcopos, Pastores, Diaconos & alios
ministros, quibus Ecclesia opus habet ad Eccle-
siastica officia, admiserit & aluerit, liberabit enim
Regnum suum magna ista turba ociosorum & in-
doctorum hominum, qui tantum sunt ignauum &

ad Regem Anglie.

iners terræ pondus, & intollerabile Ecclesie onus
deinde conseruabit etiam subditis illas facultates,
quas hactenus cumulatè consecrarunt & nuncupa-
runt idolis, & contulerunt ad Romanenses idola-
trias & superstitiones. Hoc opus plus utilitatis
& necessitatis habet, quàm dici potest. Nullam
diligentiam, nullas operas & impensas Regia Ma-
iestas honestius & utilius impendere poterit, quàm
quæ ad rectè reformandam & instituendam Ecc-
lesiam impenduntur, quod totius orbis incommo-
da uel etiam maxima, his comparari nequeant, quæ
ex Ecclesia bene constituta ad mortales redeunt.
Hæc enim sola secundum Deum est nostræ salu-
tis alitrix & conseruatric, sine hac nemini mortalium
bene esse potest in hoc calamitoso & ærumnoso sæcu-
lo, hic etenim est omnium bonorum Dei promptuariū,
in hac Deus omnipotens rerum omnium conditor &
conseruator, sua gratia & ope adest, salutis be-
neficia offert & dispensat, solem salutificæ suæ
cognitionis accendit, mysteria salutis patefacit,
fidem excitat, Sacramentis reficit, exultat &
fulcit labescentium conscientias, in hac Deus ue-
ris cultibus & sempiternis hymnis celebratur, in hac
se inuocantes exaudit, in hac solummodo inuenitur,
extra hanc nulla spes diuinæ misericordiæ, auxilij

&

Iohannes Aepinus

Et salutis affulget, hæc est in terris pietatis Et glori-
ficationis Dei officina, ubi hæc est, habentur omnia,
ubi non est, ibi nec Deus, nec quæ Deus in Christo
promisit habentur, hominum cœtus uel frequentissimi
ibi sine Deo Et Christo sunt, ubi Ecclesia Dei, hoc
est uerè p̃j non sunt: Et ut uno uerbo dicam, in conser-
uatione ueræ Ecclesiæ nobis bona omnia posita sunt,
ideo nulla opera præclarius Et utilius ponetur, quàm
in conseruatione Ecclesiæ.

Licet ratio offensa calamitosi formis Ecclesiæ
Christi, multo aliter de ea iudicet, q̃ Spiritus Do-
mini docet: tamen nos qui Christiani esse Et dici uolu-
mus, sapientiã carnis in obsequium fidei redigere, Et
de Ecclesia Et ipsius bonis secus iudicare debemus, q̃
humana ratio iudicat, quæ sua caligine decepta, illos
tantũ felicissimos putat, qui mundi gloria, sapientia,
potentia Et opibus alios excellunt, infelicissimosq̃ Et
miserrimos censet, quos suo gremio uera complectitur
Ecclesia, quod hæc perpetuo in summis difficultati-
bus, periculis Et afflictionibus uersetur, Et si diabolo
Et mûdo assidue uexetur, sineq̃ afflictissimi, qui Chri-
sti Et Ecclesiæ castra sequuntur. Sed peruersum hoc
rationis iudicium, Spiritus Domini tanquam insani
redarguens, eos beatos dicit, qui habitant in domo Do-
mini, affirmatq̃ unum diem meliorem esse in domo Dei,
quàm

ad Regem Angliæ.

quàm mille in splendidis & uoluptate affluëtibus tabernaculis impiorum, quòd in domo Domini sonat Dei uerbum, Deus colitur, & perpetuis hymnis celebratur, seque totum ibi inexhausto suæ misericordiæ ac bonitatis flumine credentibus effundit, & eos cælestibus & æternis suis opibus ditat.

At quia M. Trepudiata carnis sapientia, domus Dei curam suscipit, & præclarum ducit in ea uersari, insigne de se pietatis specimen præbet, & suis subditis maius beneficium præstat, quàm si eos opibus omnibus ac copiis cumularet, obstringetque eos sibi hoc beneficio, sempiterno amore, obseruantia, gratitudine & propensissima obedientia, & maxime si beneficii huius magnitudinem à præsentibus Ecclesiæ periculis & necessitatibus æstimauerint, quæ non obscure horrendam dissipationem & euerisionem Ecclesijs prænunciant, & miratur non solum in una aliqua natione, sed in toto Christianorum orbe. Decreta enim in Pontificia Tridentina Synodo edita, id agi aperte præ se ferunt, ut exorta Euangelij lux ubique locorum rursus extinguatur, scripturæ ueræ & germana explicatio obruatur, sacra Biblia manibus excutiantur, hominum somnia pro doctrina Spiritus sancti substituantur, non scriptis opinionibus ac traditionibus, Prophetica & Apostolica doctrina, etià ab illis ipsis

Ioannes Aepinus

in literas relata, opprimatur, linguarum cognitio exi-
biletur, sine qua uera uerbi Dei noticia nec haberi
nec conseruari potest. pro ipsa ueritate ficta, peruer-
sa & nocentissima mendacia recipiantur, Sacramenta
Christi obscurantur, admixtis hominum commentis
polluantur, uerus eorum usus è medio tollatur, eorumque
loco sacrilegae missae obtrudantur pro iusticia Chri-
sti, quae fide accipitur e mentita, & suppositicia homi-
num merita statuuntur, scopus nostrae salutis impiè
transferatur, & homines etiam scientes ad Pontifi-
cium impietatis regnum retrudantur, Romanensis im-
pietas, idolatria, tyrannis, purgatoriae nundinationes,
indulgentiarum cauponationes, simoniae, denique impu-
nitas omnium scelerum quibus iam dudum infamis est
Papisticus clerus, stabiliatur & propugnetur, do-
ctorumque uirorum scripta omnino deleantur, quibus Ro-
manensis impietas, tyrannis, dominandi prodigiosa libido,
idolatria, deceptio & nefanda flagitia taxantur. Ponti-
ficios Tridentinae Synodi patres hoc monstrum alere,
sciunt omnes, qui Tridentini concilii decreta, Louani-
sis scholae articulos, & Papisticorum libros legerunt.
Proinde cum Romanenses coniunctis consilijs,
uiribus & sumptibus, tanta impudentia sanam doctri-
nam damnent, uerum Dei cultum destruant, impie-
tatem summam defendant, & probrosum Epicurei sinu
cleri

ad Regem Angliæ.

cleri propugnent, nihil æque necessariū est, quā ut omnes Reges totius orbis, Ecclesiæ Dei summæ periclitanti, suppetias ferant, & eam liberent ab imminentibus Sathanicis corruptelis & exitiosis euerfionibus, quibus passim deijcitur & uastatur.

Quamuis hic magna pericula esse uideantur, maximaq; sit aduersariorum uis, tamen Dei mandatum, salus Ecclesiæ, gloriæ Dei studiū, diuini auxilij promissio apud omnes pios plus ualere debent, quā inanis metus hostiū Christi, quos Dominus in sua manu habet, & quasi iniecto freno quolibet inflectere potest.

R. T. M. cogitet se fidei defensorē dici, suūq; esse officiū, ut quæ poscat ueræ fidei defensio, & sancta ac pia Ecclesiæ reformatio ex fiducia in Deū collocata præstet, & statuatur, Deūq; haud quāq; defuturū esse p̄ys, bonis & salutaribus suis conatibus, q̄ idola trias, impias doctrinas, & falsos cultus prohiberi ac tolli, & Ecclesiam suā defendi & conseruari uelit.

Dominus spes & munus est piorū, à laqueo uenantiū, & ab exitiali peste eos liberabit, & p̄nis suis teget, scutū & clypeus Ecclesiæ est ueritas Dei, hæc se tuebitur cōtra sathana & mūdi dolos. Deus cingit suos suorū angelorum exercitibus, & custodit eos in omnibus ijs suis, nihil itaq; illis erit periculi, qui Deo freti, suū officiū iuxta Dei mandatū, ex conscientia

Ioannes Septimus

pura, & fide sincera faciūt. Deus non sinet pudore
suffundi in se sperantes, & suis praeceptis obediētes.

Quod pij afflictionibus aliquando exerceantur,
sit beneplacito & consilio Dei, ut sic experientia discāt,
quæ regni Christi uis sit, atq; ita immutentur ac ap-
tentur ad regnū Dei. Deus inuocantes & in se spe-
rantes nunquam deseruit antea, nec deseret n. o. d. o.
Patres nostri, ut Psalmus ait, sperauerunt in eum,
& liberauit eos, ad eum clamauerunt, & salui facti
sunt, in eum sperauerūt, & non sunt confusi. u. Deus
ab ipsis rerum primordijs, defendit suæ Ecclesiæ nu-
tritios ac defensores, ita & tuam Maiestatem in
suscepta hac Ecclesiæ defensione & reformatione
cum suo clarissimo Senatu & toto regno tuebitur &
fortunabit. Tantum M. T. ea animi constantia quæ
Christianum & fidei defensorem decet, in incepto
hoc pio & sancto suo instituto pergat, Deus benignè
aderit his coeptis. Spes quæ de œcumenico, libero &
Christiano cōcilio omnibus excitata fuit iam cūdum
euauit. Romanus Pontifex præ cæteris omnis im-
pietatis & idololatriæ autor, iudicium omne in cons-
cilijs sibi integrum reseruat, id tantum ratum uult ha-
beri, quod ipsi approbatur, quod displicet, etiamsi aper-
to Dei uerbo uitetur, pro hæresi proclamari, incidijs,
& quouis crudelitatis genere extingui uult. Frustra
itaq;

ad Regem Anglie.

itaq; hoc tempore è concilijs expectabitur uera, pla-
cens iusta Ecclesiæ Catholicæ reformatio & de do-
ctrina dijudicatio. Nec potest è Pontificis Synodis
aliquid sperari boni, quod hæ regantur Pontificis uo-
luntate & prauis Papisticorū ac Sophistarum opi-
nionibus, & nō canonice scripturæ doctrina. Quare
rectissime fecerit M. Tsi Anglicanam & Hy-
berniam suam Ecclesiam consilio piorum ac doctorū
Episcoporum aliorumq; bonorum uirorum consilio &
opera ad uerbum Dei reformati, & sic constitue-
rit, ut in futurum nullis incidentibus difficultatibus
turbari, nec ulla ratione in ea conscientia uulnerari,
nec fiducia susceptæ causse, ullis casibus labefactari
possit. Nam in Ecclesia nihil est dubio animo, incera-
to conscientie iudicio, & absq; scripturæ auctoritate
& testimonio, attentandum. Necesse est antequam
aliquid immutetur, aut constituatur in Ecclesia, ut
certum iudicium è scriptura sacra adferatur de omni-
bus quæ mutari, innouari ac constitui debent. Hoc
iudicium cū n è Canonicis scripturis petendum sit, &
id amplissime pateat, usq; tantum contigerit, qui sacræ
scripturæ sum periti, & optimos quosq; Ecclesiasti-
cos scriptores, summa cum diligetia & bona fide cuol-
uerunt, magnitudo rei postulat, ut doctissimi quq;
hic Regibus, Principibus, & legitimis Magistris
D. n. i. b. u.

Ioannes Sepinus

tibus subsidiariam operam præstent, & monstrent
quid piè, iuste & utiliter in Ecclesia corrigi & insti-
tui possit & debeat. Quanto quisq; dignitate, autho-
ritate, & eruditione alios excellit, tanto diligentius hic
debet seruire Magistratui, & pia conantem fide-
liter adiuuare. Nec leuiter hic peccare uidetur, qui
suo officio desunt Magistratibus, quod ea negligat,
quæ ad illustrandam Dei gloriã, & propagandam
Ecclesiæ salutem pertinent.

Ego etsi is non sum qui uel eruditione uel consilio
ualeam, nec Religionis progressus multũ iuuare pos-
sum, tamen cum quisq; pro suo modulo Ecclesiæ labo-
ranti suppetias ferre debet, & erroribus, secundum
sue uocationis ius resistere, arbitratus sum mei quoq;
officij esse, ut hic meum studium & beneuolentiam
erga Ecclesiam & tuam Maiestatem, quæ nunc
incumbit reformationi Ecclesiasticæ, declarem, &
aliquid conferam quod ad Ecclesiæ reformationem
maxime pertinere iudicatur, scripsi consutationem
Purgatorij figmenti, quod multos errores comple-
ctatur, & non postremas superstitiones & idolola-
trias in Ecclesia sustentat, eamq; Maiestati tuæ
adscribere uolui, ut ea uideret, quàm horrendi erro-
res, & impij cultus coniuncti sint doctrinæ de Pur-
gatorio, & quanti referat omnino delere doctrinam
istam

ad Regem Angliæ.

istam Papæ de Purgatorio, quod sit & basis & seminarium sacrilegæ Missæ pro defunctis, mater indulgentiarum, quibus nihil nec uanius, nec impudentius orbis unquam uidit, & totius istius quæstus, qui de mortuis redibat ad Sacrificos. Hoc figmentum etiam peperit ingentia mendacia de apparitionibus mortuorum, quæ passim de pulpitis audacia plusquàm Cyclopæa proclamata sunt, non ut his glorificaretur Deus, sed ut Sacrificulorum penuaria replerentur, & culina ipsorum pulchrè prospiceretur. Purgatorium si quidè idolum illud est, quod Romanæ Ecclesiæ prouentus ita in omnibus nationibus in immensum auxit, iusticiæ Dei & nostræ salutis scopum transiulit, pro iusticia Christi fictam poenitentiam & satisfactiōem, non absq; horrenda iactura animarum obrusit, morientibus spem de æterna uita statim post mortem consequenda & apprehenderda eripuit, afflicto pauidosq; hominum animos, ac cum ipsa morte luctantes, persepe in desperationem coniecit, fiduciam in Iesum Christum liberatorem nostrum, qua se morituri consolari deberent aduersus iudicium Dei, & horrorem infernarum poenarum, prorsus obruit: nullum certè commentum magis appositum diabolus reperire potuisset ad sagmanda sua mancipia, & ad complandum totum mundum.

Supers

Ioannes Sepinus

Superuacaneum iudicari posset, quod etiam nunc mediter aliquid contra purgatorium, sed qui hostium ueritatis peruicaciam, populiq; Christiani ruditatem & imbecillitatem perpendunt, ualde necessarium esse iudicabunt, subinde aliqua cum accessione retexere, quæ antea tractata sunt, ut sic errores Ecclesiæ noxij eo apertius detegantur.

Et si nunc uulgo satis notus est purgatorii error, tamen quia uetus est, altissime radices egit, in multorum hominum cordibus, trahitq; secum plerasq; argutas disputationes, quibus uulgo fucus fieri, & plausibiles caligines offundi possunt, defenditur etiã Tridentinæ Synodi anathematis, ideo operæ precium est, ut de hac materia solidæ, apertæ, & minime fucosæ explicationes extent, quibus detegantur purgatorii errores, & confirmentur illorum conscientia, qui reformato Ecclesiâ, Purgatorias rugas & superstitiones Ecclesiâ eijciunt, & sit quod firmo conscientia iudicio, tanquam coram Deo, opponi possit, Tridentinis anathematum fulminibus, quibus ista Patrii Synodus, absq; scripturæ testimonijs, & cõtra fidei nostræ analogiam Ecclesiâ solis anathematum minis cogere statuit, ut contra Christi fidem, & Canonice scripturæ testimonia, dubia sonantia & manifestos errores, pro indubitata Dei doctrina diuinitus pate-

ad Regem Angliæ.

patefacta, & fidei articulos amplectatur, utq; non id
credat & seclatur quod Christus docet, & mandat,
sed quod Ro. Antichristo probatur & ipse iubet.

Ut hic aliquid adferrem ad ea, quæ præcipue ad
emendationem & repurgationem Ecclesiæ spectant,
placuit confutationem Purgatorij erroris scribere, &
in publicum edere, & eam T. Reg. M. nunc medi
tanti Ecclesiæ Anglicanæ & Hybernicae refor
mationem, dedicare: non quod iudicem hæc in Anglia
ignorari, & ab alijs ibi non multo elegantius ac copio
sius tractari posse, sed ut doctos liberarem istius tra
ctationis molestia, qui meliora & utiliora dare pos
sunt. Deinde ut testarer me retinere illam ipsam vo
luntatem ac obseruantiam erga M. T. & Angli
canam Ecclesiam, quam ante annos xij. legatione no
mine Hamburgensium fungens apud potentissimū &
prudentissimū Regem Maiestatis tuæ patrē testa
tam reliqui, qui eodem tempore constituerat, Ecclesi
as reformare in Anglia, & effecisset dubio pro
cul, nisi rei magnitudo nōnihil deterruisset, & quidam
Euāgelij Christi hostes dissuasissent, & auertissent
ipsius animum à tam sancto & salutari incepto: fece
rat enim eius rei præclara auspicia. Quo uero Dei
consilio, id quod bene ac pie ceptum fuit, tum sit omis
sum, Domino (quem nihil latet) notum est, Deus for

Ioannes Aepinus

castis laudem extruenda & reformanda Ecclesie
filio maius reseruari, quemadmodum olim David pa-
tre mortuo Salomoni filio, extructi Hierosolimita-
ni templi gloria reseruata est. Nec est dubitandum,
Dei quodam arcano consilio hoc accidisse, qui quos
ipse uult solet exnare ad efficienda sua consilia. Etsi
reformatio Ecclesie breui absolui posse uideatur, ta-
men cum reformatæ & instauratæ Ecclesie initia
soleant aliquot annis ualde imbecilla esse, & conser-
uatio restitutæ Ecclesie requirat diuturnā uitā, præ-
sens & florens animi robur, uiuacitas ingenij utres, &
durabilem corporis incolumitatem, Deus uidetur ad
conseruandam Ecclesie integritatem, potius uoluisse
filij adolescentis, quā patris senescentis, opera uti.

Itaq; tuam Maiestatem in primo suæ adolescen-
tiæ flore diuinitus delectam esse ad sanctum, præcla-
rum, utile & necessarium hoc opus reformandæ Ec-
clesie, res ipsa loquitur, utq; hoc recte & pie proce-
dat, ad nominis Dei gloriam, & animarum salutem,
Regios conatus cerce omnes pie docti adiuuare de-
bent, cōsilijs, hortationibus, doctrina, precibus, & alijs
iustis & honestis modis. Hoc officiū cum omnes,
qui Christum profitentur non solum M. A. T. sed
etiam omnibus pia conantibus debeant, non puto mihi
uitio uerti posse, quod breuem, tenuem & exilem, ta-

ad Regem Angliæ.

men firmam & ueram hanc confutationem Purgato-
rij figmenti T.M. nuncupauerim, cum Christianus
sim, & Ecclesiæ debeam quicquid in me est industriae,
& quod uersor in ea Repub. quæ Regibus An-
gliæ semper coniunctissima fuit, quæq; Angliæ de-
trumenta sua esse putat, eiusq; felicitatem non minus
amat, quam suam ipsius.

Quod reliquum est, rogo ut Maiestas tua pro
sua clementia hoc opus nostrum, non à sua magnitu-
dine, sed à nuncupantis animo & argumenti utilitate
æstimare uelit.

Pater noster celestis propter Iesum Christum
liberatorem nostrum, benigne perficiat, quæ per tuam
Maiestatem inchoata sunt, de reformatione Eccle-
siæ: conseruet tuam Maiestatem quam diutissime
incolumem, tum ad amplificandam sancti sui nominis
gloriam, & Ecclesiæ salutem, tum ad totius Angli-
cani Regni felices successus, regatq; M.T. con-
silia, ut conseruetur pura & sincera doctrina Dei,
& excludantur erroneæ opiniones, à uerbo Dei dis-
sentientes, quibus non solum conscientiæ læduntur,
Ecclesiæ salus in periculum adducitur, sed publica
pax & tranquillitas etiam impeditur.

E.ij.

Doni-

Ioannes Aephus

Dominus noster Iesus Christus, Rex Regū,
& Dominus dominantium, Ecclesiae suae uerus libe-
rator, pastor & rector, suo spiritu moderetur ac
fortunet M. T. consilia & actiones omnes. Amen.

Hamburgi, anno à nato Christo

M. D. xlvij.

DIOANNES Fo. 1.

ÆPINVS DE

Purgatorio.

ETERES ECCLESIA:

stici Scriptores ipsaq; Canonica Duo loca
scriptura duo loca tantū assignat animarum.
animabus corporibus exutis: pijs
Paradisum sinum Abrahæ ac coe-
lum, impijs & non regeneratis ba-
ptismate, infernum. His duobus

Purgatoriū.
locis Sathanas etiā tertium affinxit, qui vulgo pur-
gatorium appellatur, quem non damnationis, sed ex-
piationis, lustrationis ac purgationis locū esse ineptit:
Inferno pœnarum acerbitate eum assimulat, fingitq;
infernum damnatorum à purgatorio solum in hoc
differre, quod redemptionis spes sit in purgatorio, in Discrimen
inferno non. Quod figmentum ad quæstum sane infernī &
accommodatissimum est. Purgatoriij

Spes venia non tantum ostenditur in purgatorio,
sed vt illa ocus pratio vel maximo redimatur. Infer-
ni cruciatus & ignes purgatorio etiā adduntur, vt
horum horrore animarum redemptores eò citius ex-
trudantur ad sistendum hoc tremendum incendium.

Nunc quia differentes de descensu Christi ad in-
feros, incidimus in tractationem illorum lecorum,
quibus animæ corporibus exutæ continentur, breui-
ter etiā perstringemus ea quæ de purgatorio maxi-
me refert scire, & quæ in hac controuersia alicuius
momenti esse videntur.

Sunt fucosæ & artificiosæ imposturæ quæ sub pur-
gatoriij figmento Ecclesiæ obtrusæ sunt, ita quidem

E.ij.

scriptus

*Doctrina de scripturae & veterum testimonijs callide eo detortis
Purgato-rio palliatae, vt omnium hominum mentes hactenus per-
uocetissima strinxerint, & nostrae fidei sinceritatem ac simplici-
tatem corruerint.*

Quamuis alias satis purgatoria controuersia excussa & tractata sit a clarissimis & doctissimis viris, tamen prodest haec subinde renouare in Ecclesia, vt ita sedulo admoneatur, cautior atq; prudentior reddatur, & ea quasi ob oculos posita semper in conspectu habeat, & ex animo detestetur, veluti illa, quibus maximum & irrecuperabile damnum Ecclesiae Christi datum, fides Christi secede deformata, obruta & oppressa est, pauidis conscientijs pestiferi laquei positi sunt, totus orbis fascinatus est, Papismi fex iam diu quauis sceuitia impudentissime multos & pessimos errores defendit, quae omnia sua somnia fidei loco haberi vult.

Et quum Papistae purgatorias nugas pro praecipua munitione suae impietatis habeant, & ad eas in quibusuis certaminibus confugiant, necesse est nos sedulose esse in his oppugnandis & confutandis. Ne vero multum temporis in hac tractatione insumamus compendio studebitur, & omnia contrahentur quam arctissime.

*Purgatorij
laus.*

Ante omnia autem nobis est statuendum purgatorium esse impium, sacrilegum, exitiale & nepharium Sathanae commentum, ex meris mendacijs, imposturis & blasphemijs constructum ac compactum, de quo in sacra scriptura tum veteris tum noui Testamenti ne quidem vnus apiculus extat, taleq; esse nungamentum quo fides Christi evertitur, salutis scopus transfertur, mors Christi irrita redditur, falsa iustitia

&

& satisfactio statuitur, bonitati ac misericordiae Dei contumelia irrogatur, conscientiae perplexae crudeliter vexantur, mortis pauciores arguentur, somnus & quies in Christo obdormientium in Stygios cruciatus & acerbissimos tartareos fumos vertitur, vera poenitentia labefactatur, ad quaeuis flagitia fenestra aperitur, latrocinia, usurae, & aliae impiae technae ad quaeuis comparatae aluntur, totus mundus impudentissime & turpissime decipitur, circūscribitur, expilatur & exhauritur: estque illa impostura de qua sanctus Petrus Ecclesiam admonet. ij. Pet. ij. dicens futuros pseudo prophetas in populo, & magistros mendaces, qui fictis verbis in auaricia erant quæstum facturi inter Christianos. Purgatorii figmentum mater, fons & basis est omnium imposturarum Papismi: ex hoc predierunt missae pro defunctis, vigiliae, anniuersaria, oblationes pro mortuis, peregrinationes, animarum balnea, missarum foundationes, thesauri Ecclesiae ex meritis sanctorum conflati, opera supererogationis, indulgentiae, suffragia & similes nugae, magis ad quæstum quam ad formandam pietatem institutae. Haec omnia ita incumbunt Purgatorio ceu suo fundamento, ut hoc extincto ac diruto omnia ista simul à fundamento evertantur. Nullus etenim istorum porro usus est Purgatorio sublato, quia qui in coelis sunt nullis viuorum suffragiis indigent, & qui in inferno sunt his liberari non possunt.

Sicut ex ignoratione iustificationis Christi fere omnes errores in ecclesia orti sunt, ita & Purgatorii figmentum inde natum est. Si Purgatorii architectus persuasum fuisset credentes in Christum Dei bonitate, per imputationem iustitiae Christi, gratis iustos reputari, & à suis peccatis

D. Ioannes Sepinus

tis absolui, nunquam proposuissent dubium rationis humanæ somnium de imaginario purgatorio, quod merum rationis humanæ inuentum est, quæ Sathanas abusus est ad excogitationem huius imposturæ, & ut omnium errorum ac deceptionum fucosa soleat esse exordia, ita etiam Purgatorij figmentū initio habuit suas fucosas rationes vulgo valde plausibiles.

Primum, Purgatorio videntur occasionem præbuisse gentium inferiæ, & iuxta Iudæorū, quæ gentiū imitatione usurpata post solutionem captiuitatis populi Israëliti, & templi reparationē paulatim ab ambitiosis & avaris Pontificibus ad quæstum collata & inuecta sunt, ante illud tēpus Iudæos pro mortuis nō fecisse sacrificia, sacra historia testis est, quæ docet hūc morē sub Machabæis primū inoleuisse, quo tempore in Iudaica religione omnia corruptissima fuisse res ipsa loquitur in libris Machabæorū. Hic error Apostolorum prædicatione extinctus, postea Apostolica doctrina ab pseudodoctoribus rursus obscurata, resuscitatus est. Et Christiani videntes sacrificia mortuis impendi apud Iudæos & Gentes, & audientes ex scripturis beatas animas in cœlis nō habere opus ullis viuerum vel oblationibus vel suffragiis, damnatisq; in inferno nullam esse spē veniæ & remissionis peccatorum, cœperunt ratiocinari necesse esse ut aliquis locus esset, in quo animæ peccatis inquinatæ vel proprijs poenis vel aliorum satisfactionibus iustificarentur. Hæc cogitatio autem nata est ex falso iudicio de inæqualitate peccatorum, & iustitiæ Dei æqualitate, qua sine miseratione peccata omnium puniri putantur iuxta qualitatem culpæ, nullumq; peccatum remitti absq; satisfactione, nec Deum

Deum iniquum facere iudicium, non alios punire, alios impunitos dimittere, nec alios grauius, alios mitius in paribus delictis punire: Breuiter, Philosophia iustificationis fidei ignara, Dei iusticiam à politica ^{Discrimen in} iusticia æstimās extruxit Purgatoriū, à qua tamen iusticia ^{sticie fidei} Dei & Christi (qua reputamur iusti corā Deo) ^{et politica.} plus distat quā cœlum à terra. Illa etenim nititur vel propria innocentia vel iusta satisfactione, hæc vero misericordia Dei & satisfactione Iesu Christi filij Dei. Hunc errorem postea auxit vetus illa opinio de humanis meritis & satisfactionibus, quā deinde ^{Ecclesiasticæ} confirmarunt Ecclesiasticæ satisfactiones, quæ ^{satisfactio} Christiana religione latissime propagata, ab Episcopis ^{nes aut insti} institutæ & poenitentibus impositæ sunt, vt his animi ^{tut a.} poenitentium explorarentur an veræ vel fictæ resipiscerent, priusquam absoluerentur & reciperentur in gremium Ecclesiæ, & publicis poenitentium exemplis alij deterrentur à similibus lapsibus. De quo ritu prisce Ecclesiæ vbiq; multa leguntur apud veteres Ecclesiasticos scriptores.

Cyprianus aliquot epistolis in libro. iij. epistolarū hunc morē depingit. Hæ satisfactiones disciplinæ gratia initio in Ecclesia institutæ, ab hominibus imperitis postea derortæ sunt ad mentitas istas satisfactiones, quibus putatur Deo satisfieri oportere pro peccatis, cum multi morerentur tempore poenitentia sibi præscriptæ, priusquam absoluerent curriculum temporis ad poenitentiam agendam præscriptū, neq; satisfactionem impositam integre præstarent, putatum est illos saluos fieri non posse nisi vel ipsi mer poenis apud inferos omisam satisfactionē perscissent, vel alij pro eis satisfacerent, quod ipsorum opi-

D. Ioannes Sepinus

nione necesse sit, vt diuinæ iusticiæ pro peccatis satisfiat, ipseq; iustus iudex hominum personam non respiciens, nullum facinus non impunitum sinat, nec vllum reum absq; debita satisfactione absoluat. Ita satisfactionibus propter disciplinam exēpli causa & ad explorandos animos institutis abusi sunt impij ad stabiliendos errores de purgatorio.

Si verum certumq; esset, nullum peccatum absq; humanis satisfactionibus remitti, quod pontificij tanquam concessum & confessum fundamenti vice præstarent, certum etiam esset nullos morientes vel leuissimis peccatis obnoxios, seruari posse, nisi redimerentur eorum peccata vel proprijs vel alienis satisfactionibus, omnibusq; morientibus peccatoribus abnegatione purgatorij, omnis spes salutis eriperetur. At quū falsissimum sit peccata remitti propter hominum satisfactiones, sua ipsius mole ruit purgatorium, & quæ coniuncto figmento satisfactorum superstructa sunt.

Hi sunt serè præcipui fontes, ex quibus promanauit purgatorij figmentum, quod progressu temporis firmitus stabilitum ex se innumeros alios exitiales errores progeniuit.

Purgatorij assertores ac propugnatores tribus præcipue nituntur rationibus, quæ si solidæ ac firmæ essent, doctrina de purgatorio sane verissima ac certissima esset. Primo dicunt sacram scripturam à suis partibus stare, deinde addunt suam doctrinam de purgatorio ab ipso deo comprobari reuelationibus & mortuorum apparitionibus, tanquā peculiaribus testimonijs ac sigillis. Postremo non verentur veteris ecclesiæ consensum prætexere ad impij sui dogmatis

De Purgatorio.

Ro. 4.

matris confirmationem. Hæc si vera sunt certe com-
mento purgatorii nihil verius est. Si falsa, eo nihil nu-
gacius.

Et ut veniamus ad propositi argumenti tractati-
onem, primo ostendemus mera figmenta esse, quæ
Papistæ de purgatorio docent. Deinde respondebi-
mus ad argumenta, quibus purgatorii commentum
probat & propugnatur. Tota canonica scriptura
veteris & novi testamenti docet solum Christum
esse præcium redemptionis totius mundi, propter
ipsum peccata tantum condonari & quidem gratis,
iusticiam nostram coram Deo non consistere in hu- *iusticia chri-*
manis iusticijs ac meritis, sed in peccati remissione, *stianorum*
siue in non imputatione, nostrisq; iustificatione Dei
immensa misericordia, & Iesu Christi filij dei iusticia
niti, non humanis iusticijs. In Iesu Christo namq;
mundo donata est peccatorum purgatio, expiatio,
emundatio & satisfactio, non in hominum iusticijs,
easq; per fidem in Christo apprehenditur non ap-
plicatur nobis per bona opera vel præcedentia vel
sequentia fidem. Ideo manifestus error est in quod
vel purgatoriiis flammis vel vltis, alijs hominum sa-
tisfactionibus peccata expientur, & rei apud Deum
in iudicio Dei iustificentur, & absoluantur. Vno
hoc argumento funditus evertitur purgatorii som-
nium. Si solius Christi iusticia iusti constituimur a-
pud Deum, certe alia hominum iusticia iusti censi
nequimus coram Deo. Hæc prolixius hic prosequi
nolo, quod ea abunde satis à me tractata & expli-
cata sint in enarratione Psalmi. xix. ubi de iustifica-
tione disseruimus copiosissime.

D. Ioannes Aepinus

De remissio-
ne culpe &
pene.

Dei misericordia propter Iesum Christum, quē
Deus redemptorem & reconciliatorē mundo pro-
posuit, omne peccatum remittitur credentibus, sola
excepta blasphemia in Spiritū sanctum, & remissio
peccato simul remittitur peccati reatus, culpa & pœ-
na. Impium commentū est culpa dimissa peccatorū
pœnas reseruari, easq; remouendas esse satisfactio-
nibus nostris.

Culpa ipsis Sophistis etiam authoribus est causa
pœna, propter hanc etenim irrogatur pœna, sed cul-
pa remota & reatu sublato nulla superest causa pœ-
næ. Impossibile ergo est pœnam remanere sublata
culpa, & à iusto iudice porro tanquam reum teneri
& affligi culpavacantē. Vt verum est, culpa non re-
missa, non remitti pœnam, ita etiam verū est culpa
remissa simul etiam pœnam remitti, quia hæc duo
coniuncta sunt, & mutuo se respiciūt. Nihil certe ille
iudex reo condonat & dimittit, qui secundum cul-
pæ qualitatem de eo pœnas sumit. Pœnam à culpa
in remissione peccatorum discerni perniciosus error
est, eo obruūtur omnes promissiones misericordiæ
Dei, & incutitur perpetuus metus & horror pecca-
toribus etiam vere resipiscentibus. Aliud quidē est
peccati culpa, aliud pœna: culpa nostra est, & ex no-
bis ipsis oritur, pœna Dei est, nobis propter peccatū
ab ipso imponitur: re ipsa inter se sunt distincta, sed
in remissione peccatorū sunt coniuncta impiæ huic
discretionī culpæ & pœnæ, & falsæ huic opinionī
quod sine hac dimittatur coram Deo, Sophistæ fi-
dem faciunt his scripturæ testimonijs. ij. Reg. vij.
Si inique aliquid gesserit, arguam eum in virga viro-
rum, & in plagis filiorum hominum misericordiam
autem

De Purgatorio.

F. 3. 5.

autem non auferam ab eo. Et Psal. lxxxix. Si dereliquerint filij eius legem meā, & in iudicijs meis non ambulauerint, si statuta mea prophanauerint, & mandata mea non custodierint, visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum, misericordiam autem meam non auferam ab eo. Ex his & similibus testimonijs scripturæ aduersarij eliciūt Dei misericordia remitti culpā peccati non penā, sed eam tantum mitigari Dei misericordia, & hanc sententiā probant exemplo Davidis, cui agnoscenē suum delictum à Propheta Nathan dictum est: Dominus transtulit peccatum tuum, non morieris: cū tamen Deus post annunciatā peccati translationem horrendas poenas Davidi & domui ipsius imposuerit, grauissimęq; vltus sit illius peccata.

Doctrina de remissione culpæ & penæ, vtrunque videtur absurditatem gignere, quòd qui docent per fidem Christi tantum impetrari remissionem culpæ non penæ, obtruant Christi beneficia, & detineant conscientias in perpetua dubitatione, & qui affirmant per fidem in Christum pariter obtineri remissionem culpæ tum penæ, videantur tollere timorem Domini, & labefactare studium obedientiæ & pietatis erga Deum, putant enim Sophistæ metu penarū illud cōseruari, & peccata coerceri oportere, illosq; se opponere manifestæ experiētiæ, quæ testis est credentium peccata puniri, etiamsi secundum culpam remittantur, vt videre est in exēplo Davidis & multorum aliorum. Ad hæc respondeo.

Etiamsi cōcederetur aduersarijs peccatū propter fidem in Christum tantum remitti secundum culpā, & eius penā solummodo mitigari propter fidem

F. iij.

tamen

D. Ioannes Sepinus

tamen hoc ipso purgatorio propugnari nō posset, quod scriptura doceat pœnas peccati viuis imponi non mortuis in gr̃atia ac fide morientibus, neque etiam consequeretur has pœnas esse satisfactiones pro peccatis, cum scriptura passim testetur eas esse paternas correptiones, & ad emendationem exempli vice infligi, vt lapsi his resipiscentiæ & officij sui admoneantur, dei edium declaratur aduersus peccatum, & alijs multis metus peccandi incutiat. Sicut dominus ipse testatur Ieremia. ij. dicens. Frustra percussi filios nostros, disciplinam non receperunt. Propheta Dei flagella disciplinam vocat, non satisfactiones. Si pœnæ peccatorum credentibus impositæ satisfactiones essent, nunquam frustra im- ponerentur, sed quia sunt benignæ & paternæ correptiones, quibus dominus satagens nostræ emendationis, nos corrigit, & coercet, vt in officio nos detineat, frustra illis imponuntur, qui non emendantur. Supra citata testimonia scripturæ certe hoc non probant, quod aduersarij inde tolli possunt. Ideo simplicissime statuendum est remissionem peccatorum simul complexi condonationem culpæ & pœnæ, peccatorumq; punitiones in ecclesia arbitrias esse Dei correptiones & pertinere ad disciplinam, non ad iudiciariam satisfactionem, quæ iuxta culpæ qualitatem irrogari solet. Nam neq; culpæ remissio, neque meritæ pœnæ vel mitigatio vel condonatio responder qualitati culpæ illius, cui peccatum secundum culpam est dimissum, nec etiam pœnæ imponuntur secundum culpæ qualitatem, sed gubernantur Dei voluntate & beneplacito. iudicia Domini libera & arbitraria sunt, non possunt

De Purgatorio.

7.6.

ceteris legibus astringi, nec prae fixis limitibus & scriptis circumscribi, nec ea sunt iuxta proportionem culpae & poenae. Dominus poenas propter peccatum poenitentibus impositas semper moderatur paterna sua clementia, non appendit eas exacta trutina iusti & severi iudicii, ut pater gubernat eas ad utilitatem tum illius qui corripitur, tum illorum quos ultionibus exemplis vult admoneri. Dominus in punitione peccatorum spectat quod expedit, non quid nos meriti sumus, sicut Psalmus docet, visitabo virga peccata eorum & verberibus delicta eorum sed gratiam meam non auferam ab eis, nec mendacem faciam veritatem meam. Et hoc est, etiam si in Christum credentes peccent & Deus immensus malis visitetur eorum inobedientiam, tamen nec abiciet nec perdet eos, sed paterna ferula tantum castigabit & emendabit. Haec castigatio non est metienda vel à gravitate vel levitate culpae illius qui deliquit, sed à paterno Dei consilio & nostrae emendationis necessitate.

Dominus non ferit quantum meriti sumus sed quantum ad salutem animarum nostrarum prodest, & nobis sufficit, ideo alios mitius, alios durius castigat, & saepenumero mitius in gravius delinquentes & durius in levius peccantes animadvertit. Sauli ecclesiae Dei depopulatoris & sanguissimi Christi hostis peccatum non fuit levius peccato David quantum ad factum attinet, tamen huic poenas inflixit valde atroces, illum, condonata omni culpa & poena misericorditer adoptavit in numerum apostolorum, nullis de eo poenis sumptis. Haec

etiam in David, non quod non peccasset, sed quod peccatum eius non erat mortale, & quod

D. Ioannes Sepinus

sunt Dei iudicia in eius voluntate & arbitrio posita; Quo consilio autem Dominus flagellat pios secundum suum arbitrium, non secundum mensuram nostræ culpæ, dictum est in Psal. xix. ubi disputauimus de legis promissionibus & præmijs, & de eius poenis & comminationibus.

Etiamsi verum est, iudicium Dei ab ipsius domo incipere, & Deum impositis poenis corrigere quosdam ex illis quibus peccata remisit, tamen inde non consequitur, Deum omnium resipiscens peccata post conuersionem punire, & remissa culpa reseruari peccatorum poenas. Ex particularibus exemplis non potest condi generalis canon. In eiusmodi exemplis non tam Dei iusticia & peccati culpa inspicienda est, quam Dei clementia & illius utilitas, qui corripitur, quia non tantum hostium peccata punit, sed etiam filios sibi charissimos flagellat, non ut pro peccato satisfiat, sed vel ut emendentur, vel in officio detineantur ac sanctificentur. Hanc correctionem argumentum esse paternæ beneuolentiæ, non opus seueri iudicii Apostolus prolixè affirmat ad Hebræ. xij.

Doctrina de remissione culpæ & poenæ fidem & spem alit, & Dei clementiam commendat. Opinio de reservatione poenarum, misericordiam Dei obruit, meritum Christi extenuat, fidem & spem extinguit, & labescentes conscientias in desperationem deducit, ideo fugienda est tanquam lethale virus animarum, & crudelis impostura, quæ ex diametro pugnet cum Evangelio Christi. Nam Evangelio Christi credentibus non particula aliqua remissionis peccatorum, sed integra remissio offertur, quæ complectitur culpam & poenæ condonationem. Quod si scripturæ testimo-

testimonia de remissione peccatorum tantum de remissione culpæ intelligerentur, & pœna à culpa discerneretur in remissione peccatorum, tum certi per exigua spes & cōsolatio nobis relinqueretur in Christo, omniaq; beneficia Dei in Christo proposita horrenda caligine obscurarentur, quæ ipse tamen in indignos peccatores conferri voluit, vt sui nominis gloria illustraretur, eo magis apud nos eo maior eternæ gratitudinis memoria extaret, & sempiternæ glorificationis materia reponeretur. Christus sane præcium est pro nobis datū ad redēptionem nostrā, quo non ex parte sed plene peccati nexu soluti sumus, quo Deus non ex parte sed integre placatus est, & quo chirographum decreti constans, quod aduersus nos fuit, sublatū & deletū est. Ad Collo. ij. Legis chirographū nobis contrarium, non tantum ad culpā sed simul ad culpā & pœnam obligat. Hoc quum per Christum deletum sit credentibus, certum est propter Christum & culpam & pœnam peccatorū condonari credentibus. Si credentes remisso peccato adhuc tenerentur peccati pœna, chirographum non esset deletum. Si deletum est, necesse est nullis peccati pœnis obnoxios manere credentes.

Per Christum credentes liberantur à morte, quæ est peccati pœna, quare etiam non liberarētur a ceteris peccati pœnis, quæ morte leuiore sunt? Si Dei misericordia propter fidem Christi maxīma & summa peccati pœna remittitur, qui fieret vt non tollerētur pœnæ morte mitiores? Dicant nobis pontificij cur ex Christo non eodem iure speremus condonationem aliarum pœnarum, sicut speramus liberationem ex diaboli iure, maledictione & morte? sed hic

G harent

D. Ioannes Sepinus

hærent spinosis suis sophismatibus, cogunturq; vel inuiti concedere in remissione peccatorum contineri condonationem culpæ & pœnæ, maledictio comprehendit pœnas peccati, hæc per Christum tollitur, ergo per Christum simul culpa & pœna peccati remittitur. Pœnam à culpa discernere humanum commentum est, quo omnium animi hominum in perpetua dubitatione & inquietudine detinentur, euangelium obscuratur, omniaq; scripturæ testimonia veteris & noui testamenti de remissione peccatorum & Dei misericordia ignoscuntur turpiter corrumpuntur. Scriptura dicit Iesum saluum facere populum suum à peccatis suis, esse agnum illum Dei qui tollit peccata mundi, esse propitiationem pro peccatis totius mundi, esse seminem Abraham, in quo benedicuntur omnes gentes terræ, esse salutem Dei à mari usq; ad mare, & usq; ad terminos terræ. Hæc & similia scripturæ testimonia fœdius neq; corrumpi neq; deformari possunt, quam cum Christo tantum tribuitur, quod pro culpa peccati solummodo satisfecerit mundumq; reliquerit in pœnis peccati, ut se inde proprijs satisfactionibus eruat. Bone Deus quæ est hæc benedictio, redemptio, iustificatio & salus, quæ nos relinquit sub peccatorum pœnis? Quid magni cōfert Christus ecclesiæ suæ, si nō ita liberat à peccatis ut simul à culpa & pœna peccati liberetur? Quid ille medicus ægroto cōfert, qui nugatur se sustulisse causas morbi, relictis morbi cruciatibus, ipsaq; morte? Sicut medicus & morbi causas & pœnas pariter tollit ita Iesus Christus vnicus & verus ecclesiæ medicus peccati pœnā per culpam vna abstergit & tollit.

Sacra scriptura sophisticum figmentum de reservatione

tionē pœnarū peccati, apertis testimonijs & exēplis
in multis locis diluit, quorum hic quādā obiter adij-
ciemus. Apostolus ad Romanos. iij. & .iiij. ex pro-
pheticis scripturis affirmat, fidem gratis absq; operi-
bus imputari ad iusticiā & remissionem peccatorū,
et beatitudinē in hoc ipso pœnitentiā esse, quod deus
nobis peccatū non imputet. Cū apostolus gratis nos
propter fidem iustificari docet, ostēdit nos corā deo
propter fidē in christum gratis iustos pronuncari &
absolui. Gratis iustum reputari & absolui, & peccati
pœnas satisfactionib. redimi sunt pugnātia Paulina
disputatione, itaq; aperte evertitur hoc Sophistarū
figmentū, & clare euincitur, remissione pœtionum cō-
prehēdi remissionē culpæ & pœnæ & utrūq; pariter
remitti propter fidem in Christum. Apostolus ad
Ro. v. fidei fructum describēs ait. Ex fide iustificatis
pacē habere apud deum per Iesum Christum domi-
num nostrum, pax dei nulla esse potest ubi iudicij dei
horror & acerbissimæ pœnæ peccatorū metuendæ
sunt. Omnibus fide iustificatis, apud deū pax est, nō
est ergo veritati cōsentaneū apud deū restare pœnas
peccati fide iustificatis. Hoc est, illis quibus remissa
sunt peccata propter fidē in Christū. In peccatorum
remissione pœna non potest diuelli a culpa, quod v-
trūq; consistat in non imputatione peccati. Si remis-
sa noxa remaneret pœna peccati, remissio peccatorū
nō posset dici peccati nō imputatio. Pœna enim in-
fallibile argumentū est imputatiōis peccati, quoties
scriptura in Christo peccatorū remissionē, & salutē
annūciat. Hāc spē nobis ostendit, quā liberati sumus
a diabolo, morte, infemo, vniuersis peccati pœnis,
atq; ab omnibus ijsquæ diabolus per peccatū inuexit

D. Ioannes Aspinus

Christi beneficia opponuntur integro isti damno, quod diabolus mundo dedit per peccatum in peccatorum remissione concurrunt, & continetur omnia salutis & vere liberationis beneficia.

Dominus ostensurus culpam & poenam peccati simul remitti de resipiscente peccatore sic ait. Ezechiae. xviii. Omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor, in iusticia sua quam operatus est viuet. Cum Dominus ait omnes iniquitates siue omnia peccata resipiscenrium, quae vel venialia vel mortalia vocantur, obliuione deleri, significanter affirmat, cum peccati noxa simul etiam peccati poenam remitti, nemo tam stupidus est, qui apud se non statuat illum iudicem adhuc istorum peccatorum recordari, propter quae irrogat poenam, ut per Ezechielem discrete indicaretur poenitentibus non tantum noxam peccati sed etiam poenam remitti, remissionis poenae praecipue facta est mentio, cum dicitur, viuet non morietur, non erit vobis in ruinam iniquitas, quae verba dubio procul de remouendis peccati poenis sonant. Propheta hoc loco praecipue concionatur de ratione tollendi & amoliendi peccatorum poenas. Certum est poenitentibus peccatorum poenas condonari in hac vita, quid ni ergo etiam poenae peccatorum simul cum culpa dimitterentur illis, qui in gratia Dei moriuntur. Scriptura docet impios ac damnatos post mortem luere peccati sui poenas, pios vero suscipi in sinum Abrahae, auehi in coelum, & beatitudine frui. Impudens ergo mendacium est poenas peccatorum apud inferos reservari poenitentibus, & in fide & gratia Dei morientibus. Propheta Hieremias. xxxi. ita scribens de remissione peccatorum, propitiabor

propitiabor iniquitati eorum, & peccati eorum nō recordabor amplius, discretis verbis indicat peccati culpam & poenam simul illis remitti, qui cum Deo sunt in fœdere, mentionem fecit propitiationis, quæ proprie respicit ad remissionem culpæ & obliuionis peccatorum, quæ proprie pertinet ad condonationem poenæ. Vtrumq; beneficium namq; noui testamenti, pacti ac fœderis est. Hæc duo simul concurrunt in promissione de remissione peccatorum, Deusq; simul culpam & poenam peccati dimittit, & ut Dominus ostendat statim post initi fœderis consensum non modo peccati culpam sed etiam poenam remitti, additur in propheta Deus amplius nō esse recordaturū peccati eorū. Hoc est, Deus misericordia tecturum & obliuioni daturum esse omnium peccatorum offensionem. Huic interpretationi scriptura etiam facit fidem clarissimis exemplis, quibus quasi ob oculos nobis ponit remisso peccato culpam & poenam simul cum peccato condonari.

Christus paralyticum sanans Matth. ix. & dicens confide fili remittuntur tibi peccata tua, discrete affirmat, & facto etiam testatur fide non tantum accipi remissionem culpæ, sed etiam poenæ, & cum peccato simul externa & corporis mala, quæ peccatum peperit, tolli, quia Christus paralytico non tantum remittit peccatum, sed sanat etiam eum, & a merbo ipsius peccati seminario liberat, ut Christus declaret in remissione peccatorum simul comprehendi liberationem à culpa & poena & vnā eandemq; esse potestatem dimittendi peccata & liberandi à meritis poenarum ait paralytico. Surge, tolle lectum tuum & vade in domum tuam. His verbis &

D. Ioannes Sepius

hac paralytici sanatione Christus ceu a posteriori
perspicue ostendit in remissione peccatorum con-
iungi condonationem culpæ et pœnæ.

Christus Ioan. viij. adulterā absolvens non imponit
ei satisfactiones, quibus a se amoliatur perperrati
adulteri pœnas, sed satisfactiones loco ei tantū in-
iungit ut ex animo resipiscat, & ne porro peccet. Chri-
stus hoc factō testatur peccatorū pœnas nō redimi
humanis satisfactionibus, sed eas simul cū culpa di-
mitti, nō enim eas tacuisset, si ad salutē & redēptio-
nem pœnarum necessarias iudicasset, cū aduenerat
ut saluū faceret nō ut iudicaret vel ut silēdo salutē nō-
strā proderet. Christus Lu. xv. para. de filio prodi. &
dissipatore suarum facultatū qua depingitur imago
remissionis peccatorū, apertius cōfirmat cū pœtō cul-
pā & pœnā remitti, quā ut hoc vlla pia mens infici-
ari possit. Docet nāq; filio agnoscēti suum delictum
& ex animo resipiscēti nec pœnas imponi nec satis-
factionē ab illo exigi, sed peccatū simpliciter & ple-
ne paterna benignitate cōdonari. Hoc ipsum etiā pa-
rabola seruo declaratur, qui soluēdo nō est Mat. xviij
cui dominus debitum dimitit, quod illud agnoscat,
solutionis dilationē petat, solutionē polliceatur, &
specimen p̄i animi præbeat. Hac parabola instanti-
bus verbis ostēditur in remissione peccatorū cōiungi
condonationē culpæ & pœnæ. Quia debitū dimit-
ti ad culpā, & ex vinculis solui ad pœnam pertinere
nemo dubitat. Vtrumq; autē beneficium dominus
præstat seruo agnoscēti debitum & ostēdenti prōp-
tā voluntatem de soluendo debito. Dominus parabola
de Pharisæo & Publica. Lu. xviij. quē ait agno-
scentē p̄ctūm, deprecantē noxā & fidentē misericor-
diæ

dei et templo iustificatum descendisse in domum suam nulla subsequuta poena, perspicue docet poenam peccati una cum ipsa noxa dimitti. Iustificatus est templo non de secessisset in domum suam nisi gratuita remissione peccatorum accepta plane absolutus fuisset a culpa & poena.

Exemplo latronis cum Christo cruci affixo etiam perspicue docetur, peccati poenam cum culpa dimitti, dominus namque absque ulla satisfactionis mentione ei promittit paradisum ac salutem, quam promissionem signate opponit paucis poenarum, tum inferni, tum purgatorii. Falsum est quod hic obijcitur, latronem ultimo suo supplicio redemisse poenas peccati in iudicio dei nam civilis iustitiae sit satis poenis a iudice impositis, non deo, politicum iudicium nihil habet commune cum iudicio Dei. Multi puniuntur in politica, quos deus absoluit in suo iudicio, contra, multi civiliter absoluntur quos deus condemat. Haec iudicia non sunt inter se conferenda. Quantum est discrimen inter legem & evangelium, ratum etiam est inter iudicium dei & civile, lex omnes peccatores dat, Deus credentes peccatores absoluit. Ideo non est eadem ratio utriusque iudicii, propter aliam causam lex vel dat vel absoluit, propter aliam evangelium, illa vel innocentes vel satisfaciētes absoluit haec credentes & resipiscētes vel mortis reos absoluit solosque incredulos dat. Ex recitatae scripturae testimoniis manifestum est, christi fide simul accipi remissionem culpae & poenae, nullasque peccatorum poenas reservari fide iustificatis, sed fide aboleri. Manifestum etiam est, impiis commentum esse poenas peccatorum in gratia dei morientibus, post mortem infligi in purgatorio, ut ibidem vel propriis suppliciis satisfaciāt, vel aliorum suffragiis ac satisfactionibus inde redimantur & liberentur

*Discrimen
diuini & ci-
uilis iudicii.*

D. Ioannes Scipinus

Ceterum cum mendacissima sit ista doctrina, qua docetur peccata humanis iusticijs expiari, & poenas peccati, remissa culpa, redimi satisfactionibus, apertum etiam est papisticum somnium de purgatorio impudentissimam esse imposturam, quod fingatur illud esse expiatoriam officinam, in qua mortui satisfaciant, se purgent, & redimant sua peccata. Hoc commento certe nullum aliud potest esse nugacius, quod nulla satisfactio humana sit qua peccata redimantur vel ante vel post mortem. Quotquot moriuntur aut fideles aut infideles sunt. Credentes servantur & suscipiuntur in sinum Abrahamæ, increduli damnantur & sepeliuntur in inferno. Nul- li ergo sunt qui deputantur purgatorio, nec fides in purgatorio augetur, nec imperfectio vel infirmitas fidei remissionem peccatorum impedit. Ideo neque purgatorium assignari poterit infirmis fide. Antea est ostensum duo loca à Deo preparata esse animabus corpore solutis, beatis sinu Abrahamæ, paradysum & coelum, damnatis infernū, veluti etiam docetur exemplo pij Lazari & impij epulonis Lucae. xvi. & alias saepe cum dicitur, credentes servari, incredulos damnari, et qui bona egerunt intrare in vitam æternam, qui vero mala, in ignē æternum. Duo genera hominū sunt. Alij pij, alij impij, pro his duo loca parata sunt, necesse ergo est figmentū esse, quod de purgatorio tertio illo animarum receptaculo pontificij fabulantur. Non evadunt hec effugio, scripturā non loqui de separatis animabus, sed de hominibus ex morte resuscitatis, qui statim post resurrectionem aut in coelum suscipiuntur, aut ad infernum detrahuntur, supra enim evidentius probatur duo loca tantum

Duo sunt tā-
tum loca pro
pijs & impijs
animabus.

tantum esse pro animabus separatis, quam ut sophi-
sta quibus aliquid frontis est, hoc impugnare queat
August. de ciuitate Dei lib. xij. cap. viij. non tantum
resuscitatis hominibus sed etiam separatis animabus
duo loca tantum assignat dicens. In requie sunt ani-
mæ piorum a corpore separatae, impiorum autem
poenas luunt, donec istarum ad aternam vitam, illa-
rum vero ad aternam mortem, quæ secunda dicitur
corpora reuiuiscant.

Augustinus his verbis duo tantum loca tribuit
animabus corpore solutis, alterum quietis, alterum
supplicij, dicitq; animas in istis locis manere, vel in
quiete vel in poenis, non ad aliquot menses, dies
& annos, ut finguntur animæ hærere in purgatorio,
sed usq; ad resurrectionem corporum, qua facta, to-
tus homo corpore & anima aut aterna beatitudine
fruetur, aut aternis poenis cruciabitur. Ex his liquet
duo tantum esse loca separatarum animarum, illisq;
tertium locum ciuilitè affingi, contra factæ & ca-
nonicæ scripturæ auctoritatem.

*Quis que a
proprijs non
alienis operi-
bus iudicabitur.*

Hominibus vita defunctis porro nullæ sunt ex-
piationes, satisfactiones & merita post mortem, v-
nusquisq; post obitum metit quod in vita seminatis
accipit quod in corpore egit, siue bonum siue malū
his proprijs suis factis subit iustum Dei iudicium.
Nugæ sunt quæ docentur de purgatorijs ac expiato-
rijs animarum poenis, quæ homo hinc secum aufert,
istic habet. Post mortem nihil de eius impietate dece-
dit, nihil pietati eius accedit, iudicatur, & coronatur
iuxta id quod olim vixit, sensit & egit. Hac doctri-
na in quouis vitæ statu conseruat timorem domini
& studium virtutis, Nugæ de purgatorio alunt fal-

nam spem mentitæ iustitiæ, obruunt virtutes, exte-
nuant poenitentiam, extinguunt studium pietatis,
& addunt impijs hominibus securam audaciam pec-
candi, dum enim mortuis persequentes satisfactio-
nes spem faciunt de redimendis peccatis, & conse-
quenda salute, fenestram aperiunt secure delinquen-
di etiam vsq; ad extremum vitæ articulum, quæ se-
curitas præceps casus est in infernum.

Scriptura clarissime concionatur contra errorem
hunc peruersum, & serio nos admonet, vt dum
vivimus, sedulo bene operemur, ne pietatis officia
differamus, ne quid reiiciamus in senectutem, & ne
nobis mortuis polliceamur salutem ex aliorum suf-
fragijs, quod quilibet a deo ab illis iudicabitur, quid
ipsemet hic in vita egit, veluti patet ex subiectis
scripturæ locis secundo Corinthiorum quinto. Om-
nes nos manifestari oportet coram tribunali Christi
vt reportet vnusquisq; ea, quæ per corpus sunt, iux-
ta id quod fecit, siue bonum siue malum.

Cum Dominus vnumquemq; iudicaturus sit in
notissimo die, iuxta id quod in hac vita suo corpo-
re egit, in confesso est, impiū errorem esse, id in iudi-
cio Domini respici, quod aut separata animæ post
mortem luunt, aut quod alij pro mortuis depen-
dunt, Dominum in iudicio suo illius tantum habi-
turum esse rationem, quod quisq; in hac vita vel ex
fide, vel ex incredulitate operatus est. Parabolæ de
fatuis virginibus & homine ponente rationem
cum seruis suis perspicue declarant, & Christus ipse
in eodem loco, explicatis verbis dicit, vnum-
quemque iuxta sua opera quæ viuens fecit iu-
dicatum iri in extremo iudicio sic inquit. Tunc
dicet

dicet rex his, qui a dextris sibi erunt. Venite benedicti patris mei, possidete regnum paratum vobis ab exordio mundi, esuriui enim & dedistis mihi edere, sitiui & dedistis mihi bibere. Et tunc dicetur & his, qui a sinistris erunt. Discedite maledicti in ignem aeternum, esuriui enim, & non dedistis mihi edere, & cetera.

Hac futuri iudicii imagine dilucide ostenditur, quoslibet id esse reportaturos in resurrectione mortuorum, quod in hoc saeculo & in hoc vitae statu egerunt, non quod aut mortui sustinuerunt in purgatorio aut alij pro eis satisfactionis loco fecerunt. Dominus enim ea opera tantum recitat, quae in hac mortali vita sunt, & quae quotusquisque dum vixit, fecit.

Huc facit & testimonium Apostoli ad Galatas sexto. Unusquisque propriam sarcinam baiulabit, & ne erretis, Deus non irridetur, quicquid seminaverit homo, haec & metet, & bonum faciendo ne defatigemur, tempore enim suo metemus non defatigati. Itaque dum tempus habemus operemur bonum.

Apostolus his verbis clare asserit, neminem alienis operibus iuvare in iudicio Dei, ibi propria cuiusque opera, quae fecit dum vixit, valitura esse, non aliena, & in hac vita, quae data est, ut sit pietatis schola & officina, tantum concedi spacium operandi ea, quae aeternis praemijs afficiantur in resurrectione mortuorum. His consentiunt haec testimonia in Apocalypsi capite decimoquarto. Opera eorum sequuntur eos. Item viginti iudicati sunt mortui ex his, quae scripta erant in libris secundum opera ipsorum, omnes conciones, quibus nos

D. Ioannes Nepinus

patriarchæ, prophetæ. Christus & apostoli ad pœnitentiam cohortantur, & ut statim resipiscamus admonent, iudicant in hac vita pœnitentiâ agentibus tantum esse spem salutis, post mortem frustra eos duci pœnitentia, qui in peccatis suis moriuntur.

Gentes ignaræ verbi Dei, rationis iudicium securæ viderunt, vnumquemq; propria non aliena virtute probatum rei. Non solum ergo contra scripturam sed etiam contra communem sensum & rationis iudicium pugnant pontifici, docentes, vita æterna indignos aliorum meritis dignos reddi, & homines natura immundos per illos posse emundari, qui eis immundicia pares sunt.

Nisi Deus mundum propter suam impietatem extrema cæcitare puniret, impossibile esset, rã crassos & apertos errores posse defendi in ecclesia, quales sunt de purgatorio, mortuorum satisfactionibus indulgentiis, suffragiis, alienis meritis & satisfactionibus, & id genus alijs multis nugis.

Cum hi tam manifeste refutentur sacræ scripturæ testimonijs, & veterum ecclesiasticorum doctorum scriptis, qui constanter docent, vnumquemq; iudicatum iri secundum id, quod ipsemet in hac vita egit.

Ex veterum monumentis vnum atq; alterum testimonium addemus, non ut ipsi fidem faciant sacræ scripturæ, sed ut sciamus hæc etiam a priscis esse agitata, & in his materijs etiam fuisse olim dissimilia iudicia.

Cyprianus contra Demetrianum tractatu primo. Credite & vivite, & qui nos ad tempus persequimini, in æternum gaudete nobiscum, quando isthinc excessum fuerit, nullus iam locus pœnitentiæ est, nul-

Ius satisfactionis effectus, hic vita aut amittitur aut tenetur, hic salutē æternæ, cultus dei & fructus fidei prouidetur, nec quisquā aut peccatis recordetur aut annis, quo minus veniat ad consequendam salutem, in isto adhuc mundo agentī, nulla poenitentia sera est, parer ad indulgentiā aditus, & querentibus atq; intelligentibus veritatem facilis accessus est, tu sub ipso licet exitu & vitæ temporalis occasu pro delictis roges Deum, qui iustus & verus est, cōfessionem & fidem eius agnitionis implores, venia cōfidenti datur & credenti indulgentia salutaris de diuina pietate conceditur, & ad immortalitatem sub ipsa morte transitur.

Cyprianus perspicue affirmat vnumquemq; a suis factis iudicari post mortem & propria pietate, quā in vita præstitit, in iudicio dei per Christum tantum subsistere.

Hieronimus in epistola ad Gala. lib. iij. capl. vi. super his verbis Apostoli, vnusquisq; onus suū portabit, ait, peccātes in hac vita nos sustentemus & in præsentī sæculo alterutrum auxilio simus. Hic de domini dicit in nos iudicio, quod non ex alterius peccato & comparatione deterioris, sed iuxta nostrum opus aut peccatores ab eo iudicemur aut sancti, recipiente vnoquoq; iuxta opus suum, paulo post addit, per hanc citatam apostoli sententiam hæc doceri, nos, inquit, dum in præsentī sæculo sumus, siue orationibus, siue consilijs, inuicem posse adiuari. Cū autem ad tribunal Christi venerimus, non Iob, non Daniel, non Noa rogare posse pro quoquam, sed vnumquemq; portare suum onus. Hæc Augustinus de fide ad Petrum cap. iij. tempus acquirendi vitam

D. Ioannes Scipius

æternam in ista tantum vita Deus hominibus dedit, uti voluit esse poenitentiam fructuosam, ideo autem hic poenitentia fructuosa est, quia potest hic homo deposita malitia bene vivere, & mutata voluntate iniusta, merita simul operaque mutare, & in timore Dei gerere, quæ placeant Deo, quod qui in hac vita non fecerit, habebit quidem poenitentiam in futuro sæculo de malis suis, sed indulgentiam in cōspectu Dei non inueniet. Bernhardus ait in ipsa morte particulare iudicium fieri de singulis hominibus, generale vero de omnibus in ipsa resurrectione mortuorum, in qua unicuique vel gloria vel æterni ignis poena, pro qualitate pietatis & impietatis decerneretur.

Similes sententiæ passim ex, aut in veteribus ecclesiasticis scriptoribus, quas quisque observare & sibi enotare poterit, mihi hic satis est his paucis iudicasse, veteres suffragari nobis & affirmare, quod quisque in iudicio Domini id recepturi sunt, quod hic in vita proprio corpore egerunt.

Cæterum hæc citata testimonia scripturæ & veterum eludi solent duplici effugio, de quo hic obiter dicendum erit.

Primo, purgatorij defensores contendunt tempus agenda poenitentiae & reconciliationis accommodari oportere ad totum tempus, quod hic vivitur, & quod a morte cuiusque hominis usque ad extremum iudicium interijcitur. Nam aiunt totum illud tempus complecti spacium propiciationis, liberationis & reconciliationis illorum, qui in charitate excesserunt e vivis.

Secundo, qui vident scripturam apertius affirmare

mare, quam ut negari possit, quod quisque id in iudicio domini ablaturus sit, quod in hac vita in suo corpore egit, ut caute elabantur, docent, actionibus in hac vita donec in corpore viuitur meritum comparari, quo mortui post mortem subleuantur, & reconciliantur deo, viuorumque precibus, sacrificijs, eleemosinis, ieiunijs & alijs, ut vocant bonis operibus, & propter virtutes in vita prestitas, post obitum illorum quæ viui pro ipsis faciunt & impendunt, participes fieri, dicuntque mortuis ad hoc prodesse viuentium bona opera, ut aut plena sit eorum remissio & iustificatio, aut ut mitigentur poenæ, & ut hanc opinionem pingant aliquo probabilitatis fuceo, diuidunt omnes homines in tres ordines. Primi ordines faciunt sanctissimos & optimos. Secundi, mediocres, qui neque usque adeo boni neque admodum mali sunt, tertij pessimos & dānatos.

Primi ordinis homines dicunt sic in vita & corpore suo agere & mereri, ut viuorum suffragijs & opitulationibus post mortem nec indigeant, nec eas expetant, & quæ eis impenduntur a viuis fieri gratiarum actiones non propiciationes. Secundi ordinis homines opus habere & etiam inquirere viuorum opitulationes ac iustificationes, & quæ pro his a viuis aguntur & impenduntur esse propiciationes quibus eis comparatur remissio peccatorum, & absoluta & perfecta iusticia coram Deo. Tertij ordinis homines, viuorum iusticias & merita sibi frustra petere, quod sic non vixerunt in corpore, ut eis viuorum merita applicari possint post mortem.

Hæc effugia defenduntur autoritate veterum & etiam Augustini, qui supra recitatam opinionem

in lite-

D. Ioannes Aspinus

in literas retulit in enchiridio ad Laurentium capite. ex. & in libro de cura pro mortuis cap. i. in libro de quaestionibus Dulcitij. quaestione. ij.

Sed ad haec opposita effugia & diuerticula breuiter respondebo, vt certum, immotum & confirmatum iudicium habeamus in hac controuersia in qua non parum praegravamur veterum opinionibus & ante omnia certissime statuamus ratam, firmam, certam, & catholicam scripturae consentaneam esse supra assertam sententiam, nempe omnes mortui a suis operibus, non aliorum iudicabuntur in extremo iudicio, viutorumque opera non esse propitiationes & satisfactiones quibus mortui apud deum iustificari & absolui possunt, sed vnumquodque pro tribunali Christi propria pietate subsistere, & impietate cadere & apud illud alijs nihil profuturas esse aliorum iustitias.

Quantum autem auctoritatis & fidei veteribus scriptoribus habendum Sancto Augustino & alijs ecclesiasticis scriptoribus de ecclesia bene meritis eum honorem & fidem deferro, quem sibi deferri volunt, habeoque eis tantum fidei in ecclesiasticis controuersijs, quantum eis sacra scriptura facit, nec ipsi plus fidei a nobis requirunt. Immo nulli pij scripturae interpretes vel veteres vel neotericus sibi plus iuris, auctoritatis & fidei tribui cupiunt, quam sacra scriptura illis conciliat.

Nefas est amplecti & approbare doctrinam pugnantem cum canonica scriptura, ista opinio, mortuos iuari viuentium operibus, viuendo in hac vita meritum comparari, propter quod post mortem viuentium iustitiae mortuis applicentur, viutorum iustitias esse mortuorum propitiationes, & in iudicio Christi alios absolui propter aliorum iustitias & bonas actiones, aperte damnatur sacrae scripturae testimonijs

ideo non decet ut eam amplectamur, doceamus ac defendamus, etiam si maximos habeat authores.

Nec Augustini, nec aliorum veterum ecclesiasticorum scriptorum fidem & candorem accuso, quem in scripturarum explicatione præstare debuerunt, sed incuso tempora, errores & abusus de sacrificijs, precibus & oblationibus pro mortuis, qui ante Augustini tempora in ecclesiâ irreperant & vulgo recepti erant, quibus non solum Augustino, sed etiam innumeris alijs præclarissimis viris maximæ caligines obtusæ sunt, & religiosa quadam specie impositum est, sunt quæ aliquid humani hic passi, nec est novum, quæ dritus & doctrinæ in ecclesiâ vsu receptæ & comprobatae, etiam sanctissimos & doctissimos viros fallant.

Non novitatis studium nec cupiditas variandi a veteribus, sed vere gravissimæ & necessariæ causæ nos cogunt dissentire a quibusdam veterum opinionibus, quibus mortuis hominibus, quos docent post mortem nec mereri nec demereri amplius propiciationem & redemptionem, pollicentur ex viventium atque adeo ex aliorum operibus, satisfactionibus, orationibus, & id genus alijs suffragiorum meritis. Præcipuæ causæ autem hæc sunt, quæ nos cogunt ab illis dissentire.

Aperta scripturæ testimonia improbat & damnant istam opinionem, docentque vnumquodque iuxta sua non aliena opera coram Deo iudicari.

Argumenta
quibus purgatorie opinionis vanitas ostenditur.

Ista opinione obruitur iustificatio fidei, meritum, satisfactio ac redemptio Christi, humanisque iusticijs impie tribuitur reconciliatio, propiciatio, & remissio peccatorum coram Deo, quo errore nullus in ecclesiâ maior nec nocentior est.

I Opinio

D. Ioannes Aepinus

III Opinio ista veram doctrinam de poenitentia in ecclesia non solum labefactat, sed propemodum inutilem reddit & tollit præter occasionem audacius delinquendi, alit securitatem peccandi, nutrit falsam fiduciam ergo humanas actiones, scripturæ concionantis de emendatione nostri, scopum transfert, germanum eius sensum corrumpit, & dat ansam multa calumniose exponendi in illis locis scripturæ sacrae, ubi Spiritus sanctus de poenitentia concionatur, & monet, ut cito verbi Dei admoniti relapsi-
mus & nos emendemus. Cerrum est enim hunc esse finem & scopum illorum testimoniorum scripturæ, quæ docent unumquemque id recipere, quod in vita egit, & nos monere, ut hic in hac vita relapsi-
mus, & nos cito emendemus, ne ira Dei & morte præventi damnemur ac pereamus. Cum Ezechiel ait capite tricesimo tertio deum nolle mortem peccato-
ris, sed ut convertatur & vivat, non obscure asserit, nullam spem salutis reliquam esse illis, qui ante vitæ exitum non agunt poenitentiam, eosque quibus tēpus conversionis frustra effluit absque poenitentia, non esse accepturos remissionem peccatorum post mor-
tem.

Epistola ad Hebræos capite tertio, hæc verba Psalmo nonagesimo quinto. Hodie si vocem eius audi-
entis, nolite obdurare corda vestra, & huc etiam ac-
commodans docet, impoenitentes frustra sperare salutem post mortem.

His astipulatur & Iesus Syrach capite quinto, in-
quiens, ne tarderis converti ad Deum, & ne differas
de die in diem, subito enim veniet ira eius, & in tem-
pore vindictæ disperdet te.

*Poenitentia
in vita acta
tantum pro-
dest.*

Huc

Huc etiam referenda sunt omnes Christi & Apostolorum conciones, quibus admonent, ut ambulemus in luce, donec lucem habemus. Hæc doctrina quæ vere est pietatis & virtutum alumna, illorum opinione illuditur & obruitur, qui mortuis propiciationis spem faciunt ex viventium suffragiis & meritis.

Premia tum Evangelij tum legis, quæ alias essentialia & accidentalia vocari solent, in resurrectione mortuorum a deo dantur gratis propter promissionem dei & Iesu Christi meritum, illa quidem omnibus beatis sine respectu vilius operis, propter solam fidem in Christum, hæc vero singulis beatis iuxta suæ fidei fructus, ideo non potest non vana esse opinio, qua statuitur, vel purgatorii poenas, vel viventium opera, mortuorum esse propiciationes ac iustificationes. III

Iusticia Dei, quæ & fidem & bona opera benigne remunerat in futuro sæculo, singulosque beatos suis coronis & glorijs ornat, damnatosque dignis poenis pro qualitate culpæ afficit, opinione purgatoria non tantum obscuratur, sed in totum tollitur, & iusti iudicii diuini ordo peruenitur, ideo ea obliteranda & delenda est ex hominum memorijs.

Deus propter aliena peccata neminem punit post mortem, filius non portabit iniquitatem patris, nec pater filij, quisque sustinebit suum onus, quisque pro seipso rationem reddet Deo, quâ iusticiam Deus in vlciscendo seruat, eam etiam in reddendis æternis premijs obseruat. Ideo manifestum est, mortuos viventium iusticiolis, nec absolui, nec glorificari, sed id vnumquemque recipere, quod secum ex hac vita abstulit, siue id bonum sit siue malum. V

D. Ioannes Aepinus

- VI** Vnius Iesu Christi iusticia applicatur toti eccle-
siae & impenditur omnibus pijs tum viuis tum mor-
tuis, iustitiae applicatio qua coram Deo iusti reputa-
mur & ei placemus, tantum potest attribui iusticiae
ac merito Christi, quod in eo salus tantum sit promif-
sa omnibus hominibus, aliorum meritis haec prae-
rogatiua applicationis falso adscribitur, qui docent ali-
orum hominum iusticias applicari alijs vel viuis vel
mortuis ad iustificationem, detrahunt Iesu Christo
suam gloriam, & pro Christi iusticia humana fictaq;
merita obtrudunt ecclesiae, quae sane summa est im-
pietas, & in Christum extrema contumelia.
- VII** Nullius hominis fides & conscientia potest con-
quiescere in opinione, quae nititur pugnantibus sen-
tentijs, & caret scripturae suffragio, talis autem est pur-
gatoria opinio, qua affirmatur purgatorias poenas &
viuentium suffragia esse mortuorum propiciationes.
- VIII** Quicquid ex fide non est, peccatum est. Opinio
de purgatorio dubium, imo falsissimum somnium est,
non potest ex fide doceri, nec satisfactiones pro mor-
tuis ex fide fieri possunt. Peccant ergo horribiliter,
qui eam opinionem docent, defendunt, & Deum mor-
tuis placare student humanis satisfactionibus.
- IX** Prophetarum & Apostoli doctrinam de satisfactio-
ne, propiciatione & remissione peccatorum perfecte
tradiderunt, nihil illius, quod ad acquirendam salutem
necessarium est noscunt, sed hi non fecerunt men-
tionem de purgatorijs expiationibus & propicia-
torijs satisfactionibus, pro mortuis impendendis. I-
deo non est dubium humana somnia esse, quae de pur-
gatorio docentur. Non decet Prophetica & Aposto-
lica doctrinae aliquid affingere, aliaque iustificationis
rationem

rationem ostendere, quam & ipsis data & ostensa est
Impie itaq; faciunt qui commentum de purgatorio
docent, defendunt & urgent de, quo tam altum silen-
tium est in tota canonica scriptura.

Si eiusmodi purgatoria esset propiciatio & iustifi-
catio mortuorum, quales ipsi somniāt, Prophetæ &
Apostoli nostræ fidei magistri hoc non tacuissent,
ut qui a Deo emissi sunt, ad patefacienda mysteria fi-
dei, iusticiæ & salutis, & qui in hoc diligentissime in-
cubuerunt, ut omnia salutis arcana ecclesiæ pateface-
rent. Hi cum de purgatoria propiciatione nihil docu-
erint, necesse est aut fabulam esse quæ de purgatorio
docentur, aut Prophetas aut Apostolos, imo & ip-
sum Dei filium Iesum Christum infidelissime cum
sua ecclesia egisse, eamq; prodidisse Satanæ, illa cæ-
lando, quæ ad salutem acquirendam multis, imo fere
maiori parti hominum necessariae sunt.

Postremo, doctrina de purgatorio multas pug-
nantes sententias & varias ridiculas absurditates con-
tinet, quæ perspicue declarant dubium rationis som-
nium, & nocētissimum Sathanæ inuentū esse, quod
de purgatorio docetur, eiusq; propugnatores nostra
ætate non iudicio sed affectu pro eo decertare,
docent namq; neminem saluum fieri posse absq; suf-
ficienti satisfactione, eamq; positam esse vel in pro-
prijs vel in alienis satisfactionibus, vel in purgatorijs
pœnis. Hoc si verum est, dicant nobis purgatorijs de-
fensores, quomodo latro cum Christo affixus cruci
seruatus sit, qui nec viuens bonis operibus, nec mor-
tuus, pœnis in purgatorio satisfecit, imo qui nec pur-
gatorijs pœna attractus, in paradysum abductus est.
Item dicant nobis an præter extremum iudicium in

D. Ioannes Nepinus

quo & viui & mortui iudicabuntur, aliud iudicium futurum sit, an vnum tantum vel duo iudicia fient, vnum tantum iudicium futurum esse cum fateri cogantur, dicant, quæ spes salutis illis futura sit, qui sub die extremi iudicii in purgatorio adhuc hærent, & non plane satisfecerunt pro suis peccatis, nec porro vlla viutorum suffragia habituri sunt, hos ne Deus damnabit, quod destituantur plena & perfecta satisfactione? id si fecerit, accusabitur iniusticiæ.

Item dicant, quid de illis credentibus fiet, qui sub nouissima tuba præter suam expectationem, & ante perfectam satisfactionem mutabuntur, in quibus peccatorum reliquiæ adhuc tum supererunt, & qui sua iusticia ceram Deo subsistere nequeunt.

Si verum est quod docent de purgatoria satisfactione, necesse est statuere post nouissimum iudicium aut purgatorium remanere, aut illos damnari qui non satisfecerunt antea pro suis peccatis, quia secundum ipsos nemo coelum ingreditur absq; plena & sufficiente satisfactione.

Apostolus in prima epistola ad Thessalonicenses capite quarto, docens, omnes pios sub extrema tuba immutatos, siue hi excellenter sint sancti siue mediocriter boni, simul cum resuscitatis rapi in aera, & sic semper cum Domino esse, explicatis verbis ostendit, post iudicium nec purgatorium, nec propiciationes superesse, quomodo ergo imperfecte iusti ac sancti & iam immutati seruentur absq; vel præcedente vel subsequente satisfactione?

Quid hic aliud respondebunt pontifici impostores, quam quod Christi iusticia ac satisfactione seruentur, cur idem hoc beneficium non concedunt alijs

alijs miseris peccatoribus morientibus, cum singunt diuersas rationes iustificandi coram Deo? Sed quid prodest hæc prolixius proloqui? leuissime docti in sacris literis intelligunt mera esse deliramenta, plena absurditatis, quæ de purgatorio Romanenses docent. Proinde perspicue videtur ex enumeratis argumentis opinionem de purgatorio absque verbo dei esse confictam.

Sacra scriptura docet, neminem absque plena ac omnibus suis numeris perfecta satisfactione, legisque impletione seruari posse, sed hanc soli Christo Iesu seruatori nostro tribui, non nostris iusticiis ac satisfactionibus, affirmarique hac ipsa omnes credentes gratis liberari a peccato, morte & inferno.

Hæc doctrina vera, simplex, perspicua, certa & utilis est ad consolandos afflictos, iudicii Dei metu perterritos. Opiniones de purgatorio sunt inexplicabiles, conscientiarum laquei, quos Sathanas ipse excogitauit, ad implicandos, flagellandos, ac vexandos desperabundos peccatores, quorum tentationibus & certaminibus diabolus præcipue delectatur, & ignaua papistica cohors pascitur.

Possent hic multa congeri, quibus deformaretur pontificiorum doctrina de purgatorio, quæ aliter fuit omnium pontificiarum imposturarum & ecclesiasticarum caupenationum, sed cum nobis satis sit, certa conscientia tenere meras nugas esse quæ de purgatorio hætenus docta, sparsa ac defensa sunt, & id satis manifestum sit ex illis, quæ antea dixi, nolo hic nostræ doctrinæ confirmationes prolixius prosequi. Certum est omnes credentes vnus Iesu Christi iusticia, & satisfactione liberari a peccato

D. Ioannes Aepinus

morte & inferno, in iudicio dei absolui, peccatique noxam ac pœnam simul propter Christum nobis gratis condonari absq; nostro merito, ideo non potest non esse mentitum, quod de hominum satisfacti-
onibus & purgatorijs propiciationibus docetur. Itē certissimum est, duo tantum esse loca, quibus excipi-
untur animæ corporibus soluta, omnem pœnitenti-
am post mortem nimium seram & plane nihili ac nullam esse, viuorum opera non esse mortuorum redemptiones ac propiciationes, nullum esse in sacra-
scriptura apicem de purgatorio, opiniones de purga-
torio ecclesiæ obtrusas ex diametro pugnare cum Prophetica & Apostolica doctrina, & absurdissima planeque a fidei Christianæ analogia aliena com-
plecti. Ob id manifestum est mera deliria ac figmēta esse, quæ de purgatorio a pontificijs docta & incul-
cata sunt in ecclesia.

Confutatio Ne tamen vlli scrupuli de hac materia longo ab-
argumento usu confirmata in ecclesia, in animis imperitorum
in quibus ad ac imbecillium remaneant, paucis respondebitur ad
seritur purga vestrorum antagonistarum argumenta, quibus suæ
torij error. opinioni de purgatorio fidem facere solent.

Antea dixi, tribus locis summatim comprehend-
i argumenta, quibus purgatorium propugnatur, vide-
licet, autoritate sacre scripturæ, revelationibus, &
veteris ecclesiæ doctrina, consensu & ritibus. Confir-
mationes ex his locis sumptas breuiter & ordine cō-
futabo, præcipua scripturæ testimonia hic adscribe-
mus, quibus ficta opinio de purgatorio defenditur,
& cum hæc indocte, inepte, & coactissime detor-
queantur ad purgatorij somnium, merito omnibus
pijs suspectum esse debet, quicquid pontificij de pur-
gatorio

gatorio docent, & vt videamus, quibus argumentis nitantur & pugnent, libuit paucis addere ipsorum argumenta.

Psalmo decimo septimo. Probasti cor meum & visitasti nocte, igne me examinasti & non est inuenta in me iniquitas. Hac vna sententia turpius se dant pontificij, quam vt illis fides adhiberi debeat in hac tota controuersia. De viuis dicta ad mortuos referit ineptissime, Deo iniusticiae crimen impingunt & cum seipsis pugnant, docendo, quod Deus vacantes culpa in quibus non inuenitur iniquitas, purgatorio igne eruciet & exanimet, quo alias docent culpam non innocentiam plecti, ostendunt etiam se pro libidine & cupiditate sua absq; iudicio & conscientia omnia docere de purgatorio & fucis pugnare non veritate,

Psalmo decimo sexto. Igne nos examinasti, sicut examinatur argentum & transibimus per ignem & aquam, & aduxisti nos in refrigerium .i. nos purgatrice flamma purificatos e purgatorio duxisti nos in coelum, & donasti nobis aeternam salutem.

Ex his & similibus metaphoricis & figuratis locutionum formulis pontificij eliciunt purgatorium esse, & in eo animas corpore solutas, a suorum peccatorum labe purgari & in iusticia liberari, sic rationantes, igne examinamur & per ignem transimus ad refrigerium .i. ad aeternam vitam, salutem ac beatitudinem, ergo est purgatorius ignis apud inferos quo animae solutae corporibus & peccatis sordidatæ purgantur. Respondeo, has & similes locutiones, in quibus ignis examinis fit mētio, metaphoricæ esse & sacra scriptura valde familiares, significare q; maximas afflictiones, tentationes, angustias, pericula, quibus do-

D. Iohannes Aepinus

minus suos in hac vita explorat, exercet, & veterem hominem mortificat & e quibus exploratos quotidie in hac vita liberat, eripit & in quietem quasi in refrigerium transponit.

Hunc esse germanum sensum horum & aliorum testimoniorum quæ de ignito examine loquuntur, scripturamque devius loqui non mortuis, ex ipsis scripturæ verbis & contextus circumstantia apertius liquet, quam ut absque impudentiæ nota negari possit; & si liberet exagitare hos & similes locos, possemus nostros aduersarios fœde vel ignorantie vel impietatis ac impudentiæ aspergine deformatos, ridendos propinare. Sed nobis satis erit tenere geminum scripturæ sensum & intelligere defensores purgatorii non scripturæ testimonijs, sed suis, ridiculis somnijs niti quæ plusquam aniliter absque ullo delectu affinguntur scripturæ, vbi igniti examinis mentionem facit, quoties scriptura meminit purgatorii ignis, ut sic loquar, quo hic viui in hac officina spiritus sancti probamur, mortificamur, renouamur ac purgamur ab innati peccati prauitate denotat tentationes & afflictiones graues, quibus probamur. Scriptura nusquam meminit papistici purgatorii.

Hæc Salomonis verba in ecclesiaste capite quarto. De carcere cathenisque interdum quis egreditur ad regnum. Pontificij sic exponunt, multos e carcere & cathenis liberatos & satisfactione purgatos de purgatorio in cœlum emigrare.

Quam vero hoc inepte & insulse, hoc dictum ad purgatorii defensionem producat, satis dici non potest. Salomon toto hoc libro disputans de vanitate mundi, hoc loco accusat fortunæ mutabilitatem,

& instat

& instabilitatem, docetq; presentibus rebus & fortunis non esse fidendum, quod saepenumero maximi & potentissimi reges suis regnis exuantur, & obsecrissimi serui e carcere & extremis angustiis educti ad summum imperij fastigium euehantur. Oratio figurata est, significatq; ex summis miserijs multos peruenire ad summos honores & ascendere ad supremos felicitatis gradus. Contra, maximos deieci, & felicissimos, calamitosissimos, & abiectissimos reddi.

Ut diabolus versutus & subdolus scripturae interpret nos semper solet ludere dictionibus æquiuocis figuratis locutionibus & amphibologijs, ita hic etiam facit, contendens carcerem & cathenas accipi debere pro purgatorio, quasi spiritus carceris vinciri non possint.

Ad eundem modum nugatur etiam cum suis sophistis ex quinto capite Matthæi, ubi monemur, ut illius beneuolentiam & amorem rursus conciliemus nobis quem offendimus & concordiam studeamus, ne nos ad iudicium deferat offensio, & iudex nos in carcerem conieciat, unde non liceat exire, priusquam persoluarur ultimus debiti quadrans. Hic quia carceris & perfectæ solutionis fit mentio, purgatorii defensores imaginantur carcerem hic significare purgatorium, unde animarum deum liberantur, cum plene satisfecerint. Sed Christus exponens seueritatem iusticie legis, similitudine peccata ciuilibus iudicijs, ostendit nullam spem salutis esse illis, qui reconciliatione sprete, in inimicitia suum diem obeunt, hortatur, ut offensio ex æquo & bono agatur, nec sectetur obstinate summi iuris rigorem, ut culpa deprecetur.

D. Ioannes Sepinus

& reconciliationem querat, qui offendit ac laedit, nisi velit incidere in iustum Dei iudicium, & æternam damnationem subire.

Christo ne quidem per somnium in mentem venerunt, ea, quæ ex suis verbis purgatorij architecti vi exprimunt. Sed hoc est Sathanæ artificium vt nos amphibologijs a germano sensu scripturæ abducat. Hac arte in omnibus certaminibus ecclesiasticis vsus est, adhuc vitur & porro vsurus est, vsq; ad sæculi cō summationem. Ideo oportet nos attentos & cautos esse in explicatione scripturarum.

Opponitur etiam hoc Zachar. ix. emisisti vinctos tuos de lacu in quo non erat aqua, lacum carentem aqua purgatorium non ir.fernum, dici contendunt, quod ex inferno nulla sit redemptio & nemo inde emittatur, affingūtq; hunc sensum Zachariæ verbis Dei animas digna satisfactione in purgatorio præstita demum liberare emittere. Sed propheta ibi ait, nos ex lacu Iesu christi sanguine eripi. Ideo hic locus de purgatorio papistico intelligi nequit, e quo docēt neminem exire vel absq; sua vel aliorum viventiu iusticia & satisfactione, nec quemquam gratis inde dimitti propter Iesu Christi mortem, sed necesse esse, vt animæ purgatorij pœnas luentes, vel proprijs satisfactorijs pœnis vel viventium suffragijs e purgatorio liberatae, emittantur. Imo cum redemptio & liberatio ex hoc lacu Iesu Christo & victimæ mortis ipsius tribuitur, necesse est, vt prophetæ verba de inferno intelligantur, quod Iesus Christus sua morte & sanguine humanum genus sententia legis ad infernū condemnatum, gratis propter fidem liberauit ab inferno.

Huic

Huius interpretationi etiam assentitur Hieronymus, dicens. In sanguine passionis tuæ eos, qui vincti in carcere tenebantur inferni, in quo non est vlla misericordia, tua clementia liberaſti & cætera. Alij metaphorice lacum pro mortis seu legis carnificina aut damnatione accipiunt, in qua nobis pereundum fuisset omnibus nisi nos ab ea Christus suo sanguine liberasset. In sacra scriptura familiare est totum regnū Sathanæ, hoc est peccati, mortis ac maledictionis vocari lacum, carcerem, tenebras, caligines, laqueos, & id genus alijs metaphoris. Zacharias docens nos per sanguinem Christi de lacu aqua carente educi, affirmat nos ex legis sententia & pistrino, atq; adeo e toto Sathanæ & inferni regno, per mortem & resurrectionem Iesu Christi domini nostri eripi.

Prodigiosa fiducia etiam opponunt hoc. ij. Machabæorum. xij. Iudas Machabæus facta collatione, duo decim milia dragmas argenti misit Hierosolymam offerre pro peccatis mortuorum, sacrificium bene & religiose de resurrectione cogitans. Nisi enim qui ceciderunt resurrecturos sperarent, superfluum videretur & vacuum orare pro mortuis, & quia confidebat, quod hi cum pietate dormitionem acceperant optimam haberent repositā gratiam. Sancta ergo & salubris est cogitatio, pro defunctis orare, ut a peccatis solvantur.

Pontificij historia seu exemplo Iudæ Machabæi probatur purgatorium esse, & sacrificijs, precibus ac satisfactionibus viventium satisfieri pro mortuis in purgatorio habentibus, huiusmodi deductione utuntur. Iuda Machabæo teste peccata mortuorum solvuntur sacrificijs & precibus. Peccata mortuorum nul-

D. Ioannes Nepomus

lis sacrificijs, iusticijs & meritis solui possunt in ipso
damnatorum inferno, quod ibi damnatis nulla aut
venia aut redemptionis spes sit, nec etiam in coelo,
quod beati in coelestibus per Christum iustificati pec-
catis vacent, suntque vere salui facti. Ergo necesse est,
inquiunt, locum apud inferos esse, qui vulgo purga-
torum vocatur, in quo illa peccata expientur & sol-
uantur, quae in hac vita non sunt expiata & deleta suf-
ficienti satisfactione.

* Hoc praecipuum est argumentum, imo vnicuique, quo
purgatorii error propugnatur & stabilitur, & hic v-
nus locus multis & quidem magnis viris persuasit,
ut crederent esse purgatorium. Nos aduersarijs pra-
positae deductionis argumentationem permittimus
tantum cupimus, ut nobis e canonica scriptura pro-
bent. Iudae Machabaei hic recte & pie cogitasse &
egisse, id si fecerint, nos eulcti sumus, & opinio de
purgatorio defensa est, sed hoc probabunt cum eui-
cerint, ut in vulgari proverbio dicitur, omnes digitos
in manu longitudine esse pares.

Aduersarij probare non possunt Iudae Machabaei
cogitationes & factum nobis ad imitationem propo-
ni, eius sacrificium & oblationem Deo probari, ipsum
a recto errare non potuisse, illius mentem spiritu
veritatis sic gubernatam fuisse, ut nec errare nec de-
linquere potuerit. Ideo Iudae Machabaei strenui bel-
latores non indubitatae fidei doctoris exemplo, ad-
uersarij in ecclesia nunquam probabunt in hac con-
trouersia quod volunt.

Verus ecclesia libros Machabaeorum, qui de He-
braeorum canone non sunt, tamquam historicos su-
sceperit seu ecclesiasticos, non ut canonicos, nunquam
voluit

voluit ex his suum iudicium de fidei doctrina sed tantum ex libris canonicis. Ideo in controuersiis de doctrina fidei ex illis nihil potest probari.

Augustinus contra Gaudentium dicit, hos libros habere aliquam vtilitatem in ecclesia, si sobrie legantur & audiantur, quibus verbis ostendit, huic authori non esse deferendum, quod canonice scripturæ defertur, nec per omnia esse probanda, quæ in hisce libris leguntur.

Author librorum illorum, qui Machabæis inscribuntur in fine secundi libri veniam rogans, etiam testatur, se tantum historiam scripsisse non præformasse dogmata fidei. Et Cyprianus seu Rufinus in explicatione symboli affirmat, Machabæorum libros veteribus receptos fuisse, ut in ecclesia publice legerentur, tanquam ecclesiastici non canonici & ut historia inde disceretur, non ut inde excuterentur controuersie de fide. Si Deo accepta sunt, & nobis ad imitationem demandantur, quæ in libris Machabæorum scribuntur & prædicantur, tum Christianis pulchrum, laudabile, pium & Deo acceptum erit, sibi ipsis iuxta Razæ exemplum vim inferre & seipsos interimere, ne veniant in manus hostium, quod hæc Razæ magnanimitas in sui ipsius nece ostensa, valde extollatur secundo Machabæorum decimo quarto. Huius factum ab Augustino alijs præcis scriptoribus, totiusque ecclesiæ consensu semper improbatum est. Ideo in confesso est ecclesiam semper sensisse in libris Machabæorum res gestas tantum recitari non condit articulos fidei, nec proponi exempla, quæ ecclesia salua conscientia semper imitari quærat.

At, dicent mihi purgatorii propugnatores, esto quod

D. Ioannes Nepinus

quod Iudas Machabæus sua cogitatione deerravit, tamen totus cœtus sacerdotum non potuit errare, qui Hierosolymis obuijs vlnis videtur esse amplexus argentum in sacrificium missum, & illud pro peccatis mortuorum vltro litasse, etiam verisimile est, illis, qui ad sacrificium argentum suum contulerunt, persuasissimum fuisse mortuos iuvare sacrificijs viuorū.

Ad hanc obiectionem respondeo, temporibus Iudæ Machabæi sub istis bellorum furoribus & omnium bonarum rerum dissipatione, factorum ignorantia & horrenda caligine in Iudæa tum omnia fuisse corrupta & obruta, nihilq; in religione & re publica fuisse integrum, legem Dei fuisse spretam, vnumquēq; esse sectatū proprios animi impetus, opiniones suas & cupiditates, sacerdotes fuisse impiissimos, nihil pendisse doctrinam, & verum Dei cultū, tantū ambitiose quæsiuisse dominationē ex qua staret sicut satis apparet ex mēdacijs, dolis, corruptionibus perfidia, parricidijs, proditiōibus, & scelerosis, nepharijs ac crudelibus eorum factis, quæ in libris Machabæorum passim attinguntur. Ipsi libri Machabæorum testantur Iasonem summum pontificem argentum misisse ad Herculis sacrificia & alios sacerdotes, templo contempto, neglectis sacrificijs & abiectis omnibus honestis institutis maiorū, introduxisse gentiles ritus, & sceleratos mores, erexisse palestra gymnasia, omisisse circumcisionem, amplexos esse idolatriā, & aperuisse viā ad omnia scelera, ut extincta religione quæstum facerent alijs nouis inuentis.

Hi & similes sacerdotum mores satis indicant, quid scelerosus, prophanus, impurus & impius sacerdotum cœtus iudicare potuerit ac voluerit de Iudæ Machabæi.

Machabæi cogitatione & sacrificio.

Tempore Iudæ Machabæi nullâ porro fuisse veram curam ac noticiam diuinæ legis apud Iudæos, etiam hinc liquet quod Iudæ sacrificium contra legē Moſi factum ſit, quæ iubet pro viuis fieri ſacrificia nō pro mortuis. Si ſacerdotes pī fuiffent homīnes, ſi legis cognitionem habuiſſent, non declinaſſent a diuinæ legis præſcripto, nec ſuſcepiffent Iudæ Machabæi ſacrificium pro mortuis offerendum.

Si quis de Iuda Machabæo iudicium facere velit recte ſentiet eum fuiſſe virum bonum, legis & patriæ amantem, ſed ſuperſtitioſe pium, & zelo abſque ſcientia ſacrificalliſſe pro mortuis, eiufmodi ſtulto: elo etiam ſub Machabæis pugna derectata eſt in die ſabbati. Omnia fuiſſe illo tempore corruptiſſima in ſacerdotio, apertum eſt etiam ex Malachia, qui ex prophetis vltimus fuit, & proximus præceſſit Machabæorum tempora. Breuiter, cum Iudæ Machabæi cogitatio de ſacrificijs, precibus & ſatisfactionibus pro mortuis, ſcripturæ canonicæ teſtimonio damnetur, nec ullius factum abſque canonicæ ſcripturæ teſtimonio aliquid in fidei controuerſijs probet pro futili & nugaci ſomnio ac delirio habenda eſt Iudæ Machabæi cogitatio, ſi modo verum eſt iſta eum cogitaſſe, quæ de eo ſcribuntur.

Item Iob capite decimo nono. Miſerere mihi mei miſeremini mei vos amici mei, quia manus Domini tetigit me. Pontificij dicunt hæc eſſe verba animæ vociferantis ac lamentantis in purgatorio & perentis viuorū ſuffragia. Manu dei tãgī iſtis eſt purgatricibus flammis vri ac puniri a Deo. Amici ſunt iſti deſunctorū hæredes, vt ſit Iobī ſenſus. Vos amici, qui

L

hæredes

D. Ioannes Sepius

hereditate accepistis relicta mea bona. Misere mihi mei, hoc est, comparate mihi satisfactiones, oblationes, missas, peregrinationes, indulgentias & id genus alia, ut istis redimar ab his acerbis & horrendis poenis. Pontificij huius testimonij allegatione egregie produnt suam cæcitatem ac impudentiæ suæ impietatem, quæ Iob vitus in summos dolores, angustias, miseria in hac vita coniectus & a suis derelictus, de suis ærumnis & afflictionibus loquitur, ipsi papistæ ad animas querulantes corpore solutas & afflictæ purgatorij cruciatus, foedissime ac coactissime detorquunt.

Item Esaiæ quinquagesimo quarto. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te & in misericordia sempiterna misertus sum tui. Hæc verba, quibus Deus afflictam ecclesiam in ærumnis suis in hac vita cõsolatur, sanguinarij papistæ ad poenas purgatorij inepte detorquent, somniantq; mortuis aditum præparari ad æternam salutem per purgatorij cruciatus, sub quibus fingunt Deum abscondere suam faciem ab his, qui in purgatorio sunt, & tempus illud, momentum indignationis vocant.

Item Ecclesiast. decimo octavo. Ante iudicium para iusticiam tibi. Hæc verba papistis significant curandum esse, ut in purgatorio vel proprijs satisfactionibus vel viuorum suffragijs satisfiat, & ut in purgatorio purgentur a peccatis suis mortui, priusquam veniat æternum iudicium, iusti velint incidere in iudicium Dei & æternam condemnationem. Iesu Syrach verba plane inuertunt pontificij impostores, quo ipse viuus consulit, hoc ipsi ad mortuos referunt Iesus Syrach monet, ut ante mortem & priusquam subeamus Dei iudicium, poenitentiam agamus; nos emendemus

emendemus, & iusti ac boni fiamus, praeueniamusque
relapsuscentia seueritatem iudicii Dei, quemadmo-
dum valetudinarii praeseruatua medicina praeueni-
re solent morbos.

Leuitici capite duodecimo. Non ingreditur in
in sanctuarium, donec impleantur dies purificatio-
nis suae, Quae Moses de ceremoniis puerperae pur-
gandae scribit, pontificij homines prorsus obsecrati
& amentia percussi, ad purgatorium referunt, som-
niantes nullam animam posse ingredi in coelum, nisi
prius stato tempore in purgatorio perpurgata sit.
Huius generis plura alia testimonia citantur ex ve-
ri testamento, quibus pontificium purgatorium as-
seritur, sed haec tam peregrina & impertinentia sunt
ut me pudeat ea hic recensere.

Ex paucis his adductis testimonijs, alia quae plus
momenti & ponderis habitura videntur, aestimari
possunt. Quae impudentia papatus suas nugas de pur-
gatorio defendat, quae conscientiae fiducia contra nos
pugnet, multosque bonos & doctos viros improban-
tes has idolatrias & impietates interficiat. Quae autem
conscientia & fide loci scripturae ex veteri testamento
producuntur, eadem etiam allegantur, aliquot testi-
monia ex nouo testamento, quae obiter hic explicabi-
mus, & diluemus.

Matth. iij. In ipsius manu est ventilabrum, per mun-
dabit aream suam & congregabit triticum in horre-
um suum, paleas autem comburet igne inextinguibili.
Acutuli quidam pontificij ex his verbis picturam sumunt
diuini iudicii, somniantque in eo certas esse progressi-
ones, docent ventilabro denotari iudicium mortis, quo e
peccatorum numero & prauo hoc saeculo eximimur.

D. Ioannes Epinus

Area, purgatorium, quo a reliquijs peccati in totum purgamur, horreo, cœlum, igne inextinguibili, infernum, ineptientes homines vita defunctos primo in purgatorio lustratos, tandem in cœlum deuehi & suscipi.

S. Ioannes Baptista de pœnitentia concionatur nō de purgatorio, & similitudine docet omnibus hominibus opus esse renouatione & emendatione, neminem saluū fieri posse absq; pœnitentia, hoc est absq; peccati cognitione & odio, cōuersione, fide & veteris naturæ innouatione. Declarat etiam eos spīritu Christi renouari, qui seruantur, & non renatos ac purgatos spīritu Christi, tamquam paleas abiici & æterna gehennæ incendio adiudicari.

Ad corrumpendum germanum sensum scripturæ aduersarij mire solertes & ingeniosi sunt. Si ad veritatem e scriptura eruendam tantum diligentia & operis adferrent, quantum ad ornandas & palliandas suas imposturas conferunt, merito amandi & laudandi essent, nunc vero cum omnibus ingenij viribus in hoc incumbant, vt scripturæ veritatem corrumpant, & somnijs suis obruant, merito sunt execrandi, & pro organis Sathanæ habendi, qui præcipuum studium in hoc ponit, vt veritatem Dei adulteret & veram fidem ecclesiæ obruat.

Item Matthæi duodecimo. Qui dixerit contra spīritum sanctum non dimittetur ei neq; in hoc neq; in futuro sæculo. Ex hoc dicto sic rationantur aduersarij. Dominus inquit peccatum in spīritum sanctum, nec in hoc præsentī nec in futuro sæculo remitti partitione & collatione vtriusq; sæculi, innuit in hoc sæculo nō remitti omnia peccata, sed quorundā peccatorum

peccatorū remissionē in alterum sēculū reijci, & quā
dā peccata post mortē dīmitti. Sed cum remissio pec
catorum nec in inferno sit, vbi nulla spes veniæ, nec
in cœlo, vbi nulla culpa est, inferunt necesse esse, vt
sit purgatorium, in quo in altero sēculo reseruata
peccata remittantur, & homo prepurgatus plene iu
stus efficiatur.

Purgatoriū propugnatores hic dupliciter produnt
suam stultitiam. Primo, quod propriæ suæ opinionis
obliti, docent culpam peccati in purgatorio dilui, &
remitti, cum alias doceant, animas tantum poenas
peccati luere in purgatorio, non expiare ibi vllā cul
pam. Secundo ostendunt se vel ignorare phrasēs ser
monis Christi, vel eos malitiose falsa interpretatione
obruere. Sanctus Marcus capite tertio, hæc verba in
Matthæo, neq; in præsentī, neq; in futuro, per, non
in æternum reddit. In Marco eadem sententia effert
tur his verbis. Non habet remissionem in æternum,
sed reus erit æterno igni. Dominus sēculorum parti
tione vsus est, non vt innuat aliqua peccata post mor
tē in altero illo sēculo remitti, sed vt declaret blasphe
mis in spiritum sanctū omnem spem veniæ in æter
num præcidi, eisq; nec in extremo iudicio in quo v
nicuiq; secundum sua opera reddetur, nec in hac vita
quæ peccatoribus ad conuersionem & poenitentiam
agendam concessa est, cōtingere peccatorum remis
sionem. Christus hac periphrasi vti voluit, vt diserte
affirmaret, blasphemos in spiritū sanctum nunquā
in æternum seruari, eosq; manere in sempiterna dam
natione ac morte.

Item Matthæi decimo octauo. Dominus iratus
tradidit eum tortoribus, quousq; redderet vnīuer
sum

D. Ioannes Aepinus

sum debitum, sic & pater meus ecclestis faciet vobis
& ex hoc testimonio eliciunt pontificij Deum con-
ijcere in purgatorium carcerem & cruciatum omnes
illos, qui in peccato moriuntur, donec satisfiat pro
eorum peccatis. Quā fœde autem hic hallucinētur
parabola ista clarius docet, quam ut opus sit longa cō-
futatione diluere hoc figmentum. Dominus non
concionatur de purgatorio, sed de proximi dilectio-
ne, affirmatq; se erga nos talem fore, quales nos exti-
terimus erga proximum nostrum, nec illis esse remis-
surum peccata, qui offensam non remittunt proximo.
Voluntatem Dei patris exponit ergo poeniten-
tes & impoenitentes, non differit de purgatorio.

Pontificij etiam huc detorquent Christi dictum,
Matth. v. Esto consentiens cum aduersario tuo, cito,
cum es in via cū eo, ne forte tradat te iudici, & Chri-
stus hac sententia reconciliationē mandat, quam vult
cito fieri in via, hoc est in huius vitæ curriculo. Doce-
mur quid in hac vita fieri debeat, & quod iuxta Dei
iustum & seuerum iudicium illi in æternum damnen-
tur, qui reconciliationem proximo suo denegant, &
offensam remittere nolunt. Vocula, donec, non pro-
bat perfectam solutionem fieri posse, vel in hac vita
vel post mortem in purgatorio, sed declarat diuinæ
seueræ iusticiæ perpetuitatem & continuitatē, estq;
sensus Christi, illos apud Deum nunquam in æter-
num absolui, qui reconciliationem admittere nolunt
Hieronymus in Thronis Ieremiæ hoc Christi dictū
exponit, de externis æterni ignis, poenis.

Ambrosius Lucæ duodecimo illud refert ad iudiciū
christi, quo iudicaturus est viuos & mortuos, & ut ve-
teres valde similes esse solēt in his & planisq; alijs ma-
terijs.

teris. Ambrosius in fine nonnihil declinat ad purgatorii defensionem. Sed Christum de purgatorio hic non loqui ex contextu verborum est manifestum. Simili fide, dexteritate & artificio pontificij ad defensionem purgatorii etiam proponunt parabolam de homine peregre profecto, Marci capite decimo tertio, sic nugantes. Homo peregre profectus est, homo mortuus qui reliquit domum suam, hoc est, migravit ex hoc mundo, & dedit suis servis potestatem hoc est, tradidit ius in omnia sua bona, suis heredibus, & testamentarijs, ut ipsi relictis bonis sibi emerent vivorum suffragia, quibus peregre profectus, hoc est, mortuus, liberetur e purgatorio, & ianitori precepit ut vigilaret, hoc est, sacerdoti & pastori suo, qui ecclesiae vigil est, legavit partem suorum bonorum, ut diligenter ac vigilanter pro se oraret, & sacrificijs ac precibus suis e purgatorii pœnis animam suam redimeret. Hæ ineptiæ & nugæ manifeste ostendunt papatus doctrinam in ecclesia tantum ad pleonectimata comparatâ fuisse & pontificios consilia ac studia nunquam contulisse ad communem ecclesiae salutem, sed ad suum quæstum, ambitionem, luxum, & epicureismum. Christus parabola admonet suos, ut vigilent & suum aduentum in sua vocatione vera pietate instructi expectent. Hæc monens ne quidem per somnium cogitavit de purgatorio. Si eiusmodi via strata esset ad cœlum, qualem pontificij hic imaginantur, mortuique opus haberent satisfactione viventium & necesse esset ut hac animæ liberarentur ex purgatorii pœnis, & transponderentur in cœlestes sedes, Deus proculdubio sui populi salutē sub veteri testamento silētio prodidisset Sathanæ, qui

D. Ioannes Acipinus

qui de purgatorio, sacrificijs & precibus pro mortuis instituendis nusquam fecit mentionem. Et Christus cum Apostolis suis primitivæ ecclesiæ salutis pessime consulisset, quā ne quidem minimo verbulo unquam admonuit de purgatorijs, satisfactionibus, sine quibus nullos in peccato moriētes saluos reddi posse papistæ effutiunt. Sed cum certum sit nec Deum, nec Moysen, nec patriarchas, nec prophetas, nec Christum, nec Apostolos ecclesiam ea calasse, quæ ad animarum salutem pertinent. Absq; controversia verum est quod de purgatorio docetur, de quo nullus apex in scripturis extat, impium deliramentū esse, quæstus gratia excogitatū ab hominibus impijs & veræ iustificationis fidei ignavis.

Ex prophetarum, Christi, Ioannis Baptistæ, & apostolorum concionibus de pœnitentia, pontificij etiam tale argumentum opponunt, ut purgatorium defendant, pœnitentia, inquiunt, necessaria est animarum salutem, pœnitentia cōplectitur etiam satisfactionem pro peccatis. Ergo satisfactio pro peccatis ad salutem necessaria est, oportet q; ut aut nos ipsi in hac vita eam integre præstemus, aut ut alij eam pro nobis mortuis præstent.

Cum vero satisfactio a multis plene in hac vita nō absoluat, & alienam sit a misericordia dei propter aliquot defectus damnari homines pœnitentes, necesse est eos aut perire, quod impossibile est, aut satisfactionem post mortem superesse, qua unusquisque pœnitens pro seipso aut alius pro eo satisfaciat. Ad hoc argumentum respondeo. Minorem esse falsam & conclusionem nugacissimam simulq; impiissimam. Pœnitentia agnitionem peccati, resipiscamus.

*Pœnitentia
quid sit.*

termi hominis complectitur, non nostram satisfacti-
onem pro peccatis, sophistæ hanc impie affingunt
poenitentiae. Satisfactio pro peccatis sita est in Iesu
Christi obedientia & iusticia, non in nostris inchoa-
tis & imperfectis iusticijs, sicut supra copiosius dictum
est, & alias in psalmo decimo nono. In Christi pro-
phetarum & apostolorum cõcionibus de poenitentia
admonemur, de agnitione peccati & relapsione, illis
non exiguntur a nobis satisfactiones, quibus exhau-
riantur & expientur peccata.

Item e nostræ fidei symbolo aduersarij ita argu-
mentantur. Inter sanctos est communio. Sancti sunt
omnes credentes tum viui tum mortui quod hi pari-
ter vnus coelestis hereditatis ecclesiae ac reipublicae
ciues sunt, ergo inter viuos & mortuos sanctos est cõ-
munio. Præterea cõmunio est participatio meritorum
ecclesiae, ergo sancti participant inter se meritis, vi-
uentiumq; meritis placatur Deus mortuis. Id vero
cum in inferno fieri nequeat ubi nulla est redemptio
cõsequitur purgatorium esse, ibiq; viuorum meri-
tis expiari relidua mortuorum peccata, quæ in hac
vita sufficienti satisfactione expiata non sunt. Re-
spondeo.

Sillogismum esse verum, si absq; æquiuocatione
vocabulum communionis accipiatur. Antecedens
autem in Enthimemate falsum est, redditq; totam
argumentationem vanam, futilem, & irritam. Com-
munio sanctorum significat participationem euange-
licarum promissionum, atq; adeo omnium illorum
bonorum, quæ in Iesu Christo ecclesiae a Deo pro-
missa sunt, non communicationem humanarum iusti-
ciarum seu meritorum ecclesiae, quæ in iudicio Dei
nullam.

Communio
sanctorum
quid.

D. Ioannes Sepinus

nullam propriam iusticiam, nullam propriam merita
habet, quibus coram Deo subsistere possit, sed obno-
xia peccatis & naturalibus vitijs quotidie cogitur o-
rare, ut Deus remittat sibi peccata sua, qua precatione
perspicue fatetur suam indignitatem & deprecatur
suam iniusticiam & culpam.

Veram communionē sanctorum in Christo esse
non in meritis ecclesiae, Apostolus ad Galatas .iiij. di-
scernit & explicatis verbis asserit, dicens. Omnes filij
Dei sunt propter fidem in Christum Iesum, nam
quicumque estis baptisati Christum induistis, nec est
Iudaeus neque Graecus, & omnes enim unus estis in
Christo Iesu. His verbis Apostolus perspicue affir-
mat, communionem sanctorum positam esse in Je-
su Christo, hoc est, ecclesiae thesaurum in solius Iesu
Christi merito positum esse, non in iusticia hominū
vel etiam sanctissimorum. Ab exemplo etiā sic rati-
onantur pontificij, ut astruant purgatorij commentū
Animae illorum mortuorum hominum, qui aliquan-
do ad certum tempus mortui, resuscitati sunt, & qui
priusquam reuocarentur ad vitam hanc naturalem,
& resuscitarentur ad meliorem pietatis frugem, non
fuerunt tempore suae dissolutionis in sinu Abrahæ,
quod adhuc impiae erant, illeque sit tantum piorum
locus, non impiorum, nec fuerunt in inferno, quod
ibi non sit redēptio, atque ob id necesse esse, ut sit pur-
gatorium, in quo animae illae corporibus suis solutae
maneant, donec reducantur ad sua corpora, & vita
restituatur mortuis. Respondeo.

Argumentū ductum esse ab imperfecta partici-
patione, atque ob id nihil concludere, etiam si in nullo istorū
locorum animae illorum fuerint, quos vel prophetae
vel

vel Christus, vel Apostoli, vel alij sancti resuscitantes tamen alibi esse potuerunt, dominus eas in alijs receptaculis custodire potuit, donec redirent ad relicta sua corpora. Pontificiorum argumentatio non magis concludit quam hæc. Moses neque Hierosolymis, neque Romæ, neque Venetijs fuit, ergo in Babylone est. Quid hoc aliud est, quam Dei potentiam & voluntatem nullo verbo hic astrictam impie cogere in angustum.

Scriptura, ut supra dictum est, docet cælum, paradysum & sinum Abrahamæ esse locum beatorum, infernum damnatorum, ubi vero animæ ad tempus a suis corporibus separatæ maneant, scriptura nusquam docet, nec ecclesiæ necessaria est huius rei notitia, satis est nos scire, quod tales animæ immortales & superstites sunt corpore mortuo, suntque in manu dei & custodiantur ab ipso, donec redeant ad corpora sua.

Texunt etiam argumentum ex dicto Apostoli ad Philippenses secundo. In nomine Iesu omne genu cælestium, terrestrium & inferorum flecti, rationantes, geniculationem esse pietatis cultum, hunc cum damnati apud inferos non præstent, deumque potius odio habeant & execrentur quam colant, necesse esse, ut sinu Abrahamæ in cælum translato, alij præter damnatos apud inferos sint, qui Christo verum cultum deferant, ei genua flectant, eum invocent & revereantur, & cum locum alium esse non posse quàm purgatorium.

Ad hoc argumentum respondeo. Geniculationis finem esse multiplicem, ea non tantum designari pietatis cultum, sed etiam obedientiam ac subjectionem. Apostolus descripturus maiestatem regni Christi,

& dominationis eius magnitudinem, ait ei inflecti omne genu coelestium, terrestrium & infernorum, ut ceu luculento periphrasi indicet totam creaturam ei subiectam esse, & fore, ut pro domino agnoscatur ab omni intelligente creatura, tum corporali tum spirituali, & ita quidem, ut etiam ipsi principes tenebrarum & inferni ad illius mandata trepident & ei pareant. Genuculatio namque non est tantum significatio pietatis & animi vere obsequentis, sed est etiam nota simulatae obedientiae & fictae reuerentiae. Tyrannis enim quos metuemus & odimus, genua flectuntur, ideo aequiuocatio & amphibologia vocis hoc argumentum dissoluit.

Ineptiunt quoque clauium potestatem a Christo non tantum propter viuos datam ac institutam esse, sed etiam propter eos, qui in purgatorio detinentur, finguntque pontifices & episcopos virtute clauium ecclesiae thesaurum ex meritis Christi, & sanctorum conflatum per indulgentias, quae praecipue ortae sunt ex hoc figmento, applicare animabus in purgatorio detentis, easque his redimi, & ut huic delirio apud imperitos fidem faciunt, ex eo quod Christus Matthaei decimo octauo dicit. Peccata in coelis solui, a contrario argumentantes, sic inferunt. Peccata in coelis solvuntur clauibus ecclesiae, ergo etiam apud inferos, ubi peccata residua sunt & puniuntur & ubi remissio peccatorum magis necessaria est, quam in coelo, in quod nihil inquinatum ingreditur, verum cum in loco damnatorum apud inferos peccata solui nequeant, necesse est ut purgatorij locus apud inferos sit, in quo peccata solvantur.

Quam deliri & inepti sunt pontifices in hoc argumento

mento, verbis non satis explicari potest. Christus nō docet præter præsens ministerium remissionis peccatorum, in ecclesia aliam quandam rationem ac for-^{Qualis sit}clauum potestatem esse expiandi & soluendi peccata in coelestibus ^{est} nec docet homines in peccato decedentes post mortem in coelis a peccato absolui, quo commento ministerium reconciliationis ac remissionis peccatorū hic in terris in ecclesia proflus obrueretur & irritum redderetur, sed docet ecclesiae sententiam, qua hic in terris peccata vel remittuntur vel detinentur viuētibz, semper ratam, certam ac firmam fore apud Deum in coelis, ecclesia ex verbo Dei iudicium facit de peccatis. Ideo Deus in cuius manu sita est omnium nostrum salus & perditio, illud semper comprobat, & in coelis ratum habet, quod in terris decernit, & in ipsa morte occulto Dei iudicio iuxta ecclesiae sententiam aut absoluuntur aut condemnantur morientes. Absoluti ex morte ingrediuntur in vitam æternam condemnati in morte manent. Sicut Christus ipse testatur Ioannis quinto. Qui verba mea audit & credit ei qui misit me, habet vitam æternam, & in iudicium non venit, sed transijt a morte in vitam. Itē Ioannis tertio. Qui credit in eum non iudicatur, qui vero non credit iam iudicatus est. Quos Christus morri adiudicat, eos cōdemnat & ligat ecclesia, quibus spem veniæ & salutis ostendit, eos absoluit, estq; semper vna & eadem sententia Christi & ecclesiae. Ecclesia in hac vita tantum patet facit diuini iudicij sententiam.

Ex his palam est, inane signum esse, quod post mortem potestate clauum mortuorum peccata soluantur, Christus in cuius manu ventilabrum est, du-

D. Ioannes Aepinus

obus modis purgat suam aream, hoc est, catholicam ecclesiam, in qua mali bonis sunt admixti, & triticum a paleis secernit, hoc est pios ab impijs segregat. Primo, morte prima, deinde in extremo iudicio secunda morte, qui cum peccato ex hac vita migrant, quibusq; Dominus non remisit peccatum, antequam reddiderunt animam, illis post mortem spes ventis frustra ostenditur. In hac vita aut iustificamur aut damnatur, sed hac iustificatio & damnatio demum in extremo iudicio patefiet, quæ nunc in morte Dei benigno consilio tecte fiunt, in extremo iudicio aperta erunt.

Prima mors unicuiq; iudicium suum tecte expedit, quod huic sine discrimine omnes videantur obijci. Iudicium extremum in resurrectione mortuorum illud patefaciet & in apurum proferet, & secunda mors tunc aperte segregabit pios ab impijs, & adducet unicuiq; impio æternæ mortis poenam secundum qualitatem culpæ, qua in æternum animæ & corpora cruciabuntur & dignas poenas luent. Matthæi vicesimo quinto.

Pontificij purgatorium etiam defendunt hoc loco i. Petri. iij. Christus semel pro peccatis passus fuit, iustus pro iniustis, ut nos adduceret Deo, mortificatus quidem carne, sed vivificatus spiritu, in quo etiã abiit & spiritibus qui erant in carcere prædicavit, qui increduli fuerunt quondam. Cum semel expectabatur delentitas in diebus Noæ, cum apparabatur arca, in qua pauci, hoc est, octo animæ servatæ erant per aquam. Purgatorij defensores ingenti confidentia obijciunt hunc locum Petri, & ex eo probant Christum corpore mortuum animâ descendisse ad purgatorij carcerem.

rem, & ibidem spiritibus seu animabus illis quæ tum erant in purgatorio, & in vita quondam increduli existerant, Euangelium salutis annunciasse, ut per solutis peccatorum poenis, tandem etiam culpa liberarentur & consortes fierent æternæ salutis per Christum, sine quo nulli iustificari & saluari possunt, aut proprijs aut alienis satisfactionibus, vel etiam purgatissimi, & cum manifestum sit incredulos in coena fidelium ac beatorum apud inferos nunquam fuisse admixtos, Christusque ipse asserit Lucæ decimo sexto. Magnum hiatus fuisse inter fidelem Abrahamum & infidelem Epulonem, eosque ita fuisse separatos, ut nullis modis alter venire ad alterum potuerit.

Assertores purgatorii dicunt testimonium sancti Petri non posse accipi de illa Christi prædicatione ac colloquio, quod post mortem triduo illo putatur habuisse cum pijs patribus apud inferos, sed necesse esse, ut intelligatur de incredulis in purgatorio hærentibus, quibus euangelium in vita non fuit annunciatum, & qui Evangelij prorsus ignari in incredulitate diem suam obierant, & quorum incredulitas aliquo modo excusari potest, quod tum non fuerit publicum ministerium docendi Euangelium, & fidei mysteria partius & obscurius tradita sint. Verbis Divi Petri recte expensis & excussis, non difficulter intelligi potest, utramque opinionem affingi dicto Sancti Petri.

Petrus non docet Christi animam corpore solutam aut in limbo, ut vocant, coetumque sanctorum patrum, patriarcharum, & prophetarum, aut in purgatorio annunciasse Euangelium, sed Christum

De

D. Ioannes Aepinus

Dei filium etiam ante sui incarnationem suo spiritu euangelium salutis incredulis hominibus annunciasse, ab ipsis rerum primordiis ante diluuium & latā legem, qua postea publicum docendi ministerium institutum est, & synagoga ac scholae ad docendum erectae sunt, proinde cum certum sit, Christum mortuum animam descendisse ad inferos eiusque animam a corpore separatam, viuam & perhennem suam naturam non exuisse. Si certum esset sinum Abraham & sanctorum sedem apud inferos fuisse ante Christi mortem, non esset dissimile vero, animam Christi abiisse ad piorum coetum & inuississe charissimos sibi patres, patriarchas, prophetas & ceteros pios in sinu Abraham promissam salutem ac gloriam expectantes, & magno desiderio ad illum coetum prope- rasse & illis patefecisse, peractum redemptionis mysteriū, hacque manifestatione eos mirifice exhilarasse in illo congressu usque ad resurrectionem, & suo quodam modo collocutū esse de regno dei, & promissae creditae & diu expectatae redemptionis ac salutis mysterio. Quod autem putatur Christum ante suam resurrectionem in coetu beatorum fuisse apud inferos, & cum ipsis dulcissimum & diu expectatū colloquium habuisse, vox Christi ad conuersum latronē Hodie mecum eris in paradiso, apud pluresque efficit. Verū Sanctus Petrus loquitur de superis nō inferis, & de praedicatione, quae in terris apud viuos habitata est, non de ea, quam apud inferos quidam factā esse putant, Christum mortuum cum patribus apud inferos collocutum esse, & illis euangelium praedicasse, ex citato Petri loco probari non potest. Nā ut dixi, loquitur de illa concione spiritus Christi, quam habuit

habuit per Noa iusticiæ preconem & alios pios patres apud viuos in terris & depingit discrimen, quo filius Dei ante suam incarnationē prædicauit, & nūc de morte resuscitatus & glorificatus prædicat, videlicet eum tum abscq; humana natura & carne tantum spiritu prædicasse, nunc e morte resuscitatum & spiritu viuificatum carne & spiritu, hoc est theatro pon prædicare.

Multæ absurdæ sententiæ cum doctrina Euangelij & nostra fide pugnantes nascerentur ex dicto Sancti Petri, si illud intelligeretur de Christi concione qua euangelium mortuis prædicasse putatur apud inferos, vel in purgatorio vel in patrum limbo, ideo ista interpretatio secum multas absurditates trahens vitanda est, & censendum est eam affingi D. Petro. Hæ autem impiæ, absurdæ & noxiæ opiniones ex ista interpretatione nascerentur. Primo, posthanc vitā locum dari poenitentiae apud inferos, frustra enim prædicaretur, non volentibus poenitere. Secundo, in incredulis fidem prædicatione euangelij post mortem effici in inferno. Tertio, spem salutis esse in incredulitate morientibus, nihilq; officere hominibus in impietate mori. Quarto, mortuos prædicare mortuis, seu pias animas corpe re solutas Euangelij prædicare apud inferos impijs separatis animabus, & euangelij ministeriū non tantū esse in ecclesia viuentiu, sed etiā in inferno inter defunctos vita. Quinto incredulos cre. lētibus apud inferos fuisse admixtos & in vna societate fuisse fideles & infideles. Hæ opiniones nō solum impiæ, & scripturæ ac nostræ fidei contrariæ, sed etiā nocentiū sunt. Labefaciūt pietatis studium, alunt incredulitatem & impœni-

D. Iohannes Sepinus

sentiam, adducunt contemptum ac neglectum euangelici ministerij, suntque teterrima doctrina, monstra nullo modo ferenda in ecclesia Christi, & ob id non conuenit admittere ac recipere istam interpretationem de prædicatione Christi, quam putatur apud inferos habuisse, vel in cœtu piorum patrum, vel in purgatorio, nec censendum est, eiusmodi doctrinam in Apostolicis scriptis esse, quæ eiusmodi apertos errores contineat.

Diuus Augustinus his absurditatibus etiam motus in epistola Euodio ascripta, reijcit illorum opinionem, qui arbitrantur Christi animam spiritibus seu animabus incredulis apud inferos prædicasse, & interpretatur Sancti Petri verba de prædicatione euangelij quæ in hac vita sonuit, & huic interpretationi assentiuntur etiam alij ecclesiastici scriptores, nec potest harum opinionum absurditas defendi, hoc effugio Christum tantum semel mortuis prædicasse, & ijs solum qui ante diluuium tempore Noæ fuerant increduli, Dei patientiam, hoc est, clementiorem & meliorem exitum sperauerant, & expectauerant, quæ contigit. Christus pro totius mundi peccatis victima casus est, eadem ratio est saluationis omnium vna est totius ecclesie & omnium sanctorum communio. Si post mortem prædicatione Christi illorum incredulitas curata est, qui ante diluuium vixerunt nihil vetat, quo minus & incredulitas illorum post mortem prædicatione curetur, qui post diluuium mortui sunt, & adhuc indies moriuntur, officium quod deus illis ad salutem præstitit, alijs haud denegabit, quod eadem salutis promissio & spes sit in Christo omnibus hominibus in toto terrarum orbe. Nec potest hic
prætex

prætexi, quod ante diluvium euangelium annunciatum non sit, cum constat Noah eis prædicasse verbum Dei & illud a patribus quasi per manus posteris semper traditum fuisse & ab initio mûdi cœlitus patefactû. In hoc loco D. Petri amphibologia hæc duarum vocû, spiritus & carcer, parit obscuritatem, quam paucis expediemus, & ostendemus Germanû sensum Dñi Petri, qui se ultro etiam offert, observato orationis scopo & propria vocum significatione constituta.

Vt Dñus Petrus indicet, quam late pateat ministerium redemptionis Christi & ostendat illud ab initio mundi semper extitisse, facit collationē temporis prædicationis diluvij ac arcæ a Noah ante diluvium extructæ, & baptismi, quem Christus in novissima ætate instituit, confirmavit, sanctificavit ac mandavit docetq; e ecclesiam ab initio habuisse tum iræ, tum misericordiæ Dei symbola, & eam servatam esse fide qua credidit sermoni filij Dei, qui antequam factus est caro, ab ipsis rerum primordijs suo spiritu decuit & patefecit salutis mysteria, quo & secundum carnem in cruce occisus & postea vivificatus & resuscitatus est, & ut nunc Iesus Christus ex morte resuscitatus suo spiritu per suorum ministeriorum, & conomorum ac cooperationum prædicationem & baptismi administrationem mundum de poenitentia admonet, & ei remissionem peccatorum pollicetur, ita etiam ante diluvium per centum viginti annos, quos ad poenitentiam dedit per prædicationem Noah, & arcæ extructionem fecit, & in quibus incredulo mundo diluvium minabatur, & de ventura Dei ultione populum admonebat. Sub quibus

D. Ioannes Sepinus

& Dei lenitas expectabatur, hoc est, homines increduli habebant sibi persuasum, Deum non tam crudeliter esse grassaturum in vniuersam carnem, nec totum mundum esse deleturum propter peccatum, sed semper esse duraturum presentem rerum statum, mundum meliora de Deo & ipsius clementia sibi debere polliceri, quam Noah denunciabat. Nō enim est dubium temporibus Noe ante istam mundi perditionem eiusmodi verbi Dei illusores fuisse, quales sub fine mundi venturos esse praedicatur, secunda Petri tertio.

Qui putant spiritus vocabulum hic non aequiuocum esse, sed idem significare, falluntur. Alius est spiritus, quo filius Dei abiit, & temporibus Noe incredulis praedicauit. Alij spiritus sunt, quibus praedicauit, spiritus vocabulum hoc loco tantum significare animam, Christi quoque abitionem pro descensu ad inferos debere accipi erroneum esse, ex suprarrecitatis aliquot absurditatibus perspicue liquet. Iesus Christus carne mortificatus, hoc est, secundum carnem mortuus, anima sua, nec viuificatus, nec resuscitatus est ex mortuis, sed diuinitate, seu aeterno suo diuino spiritu. Manifestum ergo est spiritum hic non significare animam, nec Christi animam abiisse, ut spiritibus praedicaret, sed aeterno suo spiritu, quo mortificatus carne, hoc est, vere mortuus, viuificatus ac resuscitatus est a morte praedicasse, non anima.

Christi anima corpore separata non potuit viuificare ac resuscitare Iesum carne mortificatum, sed necesse fuit, ut diuinitas animae & corpori vnita, eū mortificatum viuificaret, quod & Diuus Petrus act. ij. affirmat, dicens, Deum interemptum Christum, solutis

solutis doloribus mortis suscitauisse, & Diuus Paulus in actuum decimo tertio ait. Deus suscitasse Christum, utque huic doctrinae fidem faceret, citauit testimonium Psalmi. Filius meus es tu, ego hodie genui te, & quo probat resurrectionem Christi soli Deo acceptam ferendam esse, eiusque viuificationem non esse opus animæ, sed Dei seu illius spiritus, qui natura & essentia sua æternus spiritus & omnipotens deus est.

Petrus spiritum carni opponit, ut iuxta licet docendi ministerium & fidem in Christum, atque adeo totam ipsam reconciliationis dispensationem statim a lapsu hominis in cor pisse, & ne quis putaret filium Dei ab initio creaturæ carnem nostram induisse, & incarnatum ecclesiæ carne locutum esse, dixit eum quodam abiisse spiritu & incredulis prædicasse, absque carne solo spiritu, nunc vero theantropon factum, ex morte resuscitatum & glorificatum non solo spiritu abire, prædicare, ecclesiam docere ac gubernare, sed spiritu & carne verum Deum & hominem sedentem ac regnantem in dextera Dei, qui æterna sua essentia & natura spiritus carne & persona doctoris nondum assumptam, solo spiritu abiit, & docuit spiritus, hoc est, tantum interno homini inspirando spiritualiter locutus est, accedens in eo lucem saluificæ veritatis, atque ita concionatus est animis siue spiritibus non carni. Non enim replentur verborum sono aures, spirituales hunc docendi modum, quo filius dei nondum homo factus usus est ante sui incarnationem. Diuus Petrus confert cum vocali ministerio, quo implentur aures, & per exteriores sensus ad animum intronitatur arcanorum Dei notitia, & efficitur fides.

Cum Diuus Petrus dicit filium Dei suo spiritu

N^o in

abiisse

D. Ioannes Aepinus

abijisse & prædicasse spiritibus qui erant in carcere, impossibile est eum posse intelligi de animabus quæ in coelis erant, quod hæ incredulæ non erant, nec porro concione opus haberent, nec de ipsis spiritibus qui apud inferos fuisse feruntur, quod ad hos prædicationis ministerium non pertineat, nec his profutura sit vlla prædicatio, sed intelligendus est Petrus de ecclesiastico prædicationis ministerio, ut sit sensus, filium dei prædicasse incredulis hominibus qui in mundo hærebant in Sathanz captivitate, & erant in carcere tenebrarum, ignorantie, incredulitatis, impietatis, peccatorum ac calamitatum. De hoc carcere concionatur Esaias capite quadragesimo secundo, inquit. Dedi te in fœdus populi, in lucem gentium, ut aperias oculos caecorum & educeres de carcere vinctum, de domo carceris sedentes in tenebris.

Huic interpretationi etiam suffragantur veteres interpretes. Hunc carcerem scriptura alias varijs appellationibus describere solet, quemadmodum anima creberrime synechdochicos pro toto homine ponitur in scripturis, ita spiritus vocabulum Divus Petrus pro toto homine usurpat, qui carne & spiritu constat, vocatq; spiritus incredulos, homines impios ac incredulos. Maluit autem spiritus vocabulo, quam carnis uti, quod fides & incredulitas in anima ac spiritu hominis sint, non in carne, & propter antithesin ac etiam fortassis propter venustum hoc homoioteleuton pneumatikhai pneumatikhai, quod & latinus sermo recipit, spiritu vivificatus prædicavit spiritibus spiritus.

Simili synechdochica loquendi formula Psalmus spiritum vocat quicquid vivit & spirat, inquit, omnis

omnis spiritus laudat dominum, ubi spiritus vocabu-
lo precipue comprehenditur totum humanum ge-
nus, quod caro & spiritus est. Hæc interpretatio sim-
plex est & caret omni Sophistica, consentitq; scriptu-
ræ & analogiæ fidei, ideo tutius recipitur prisca opi-
nionem scholasticorum de ista prædicatione quæ puta-
tur a Christo esse habita apud inferos.

Qui putant Christi animam apud inferos prædi-
casse incredulis spiritibus seu animabus corpore so-
luta, solent suæ opinioni fidem facere his verbis. i. Pe-
tri. iij. In hoc mortuis quoq; prædicatum est euange-
lium, ut iudicentur quidem secundum homines car-
ne, vivant autem secundum Deum spiritu, per morta-
tuos intelligunt synechdochice animas mortuorum
hominum, per homines carne, homines circumferen-
tes mortale corpus & viuentes animali hac vita, alij
ut vitent absurditates quas parit opinio de prædica-
tione Christi in inferno habita apud mortuos, arbi-
trantur per mortuos significari, impios in peccatis
suis mortuos, iuxta illud Christi. Sinite mortuos sepe-
lire mortuos suos, & Ioannis quinto, mortui audiunt
vocem filij Dei, & qui audierint vivent, ut sit sensus
Petri, Euangelium impijs prædicari, non solū ut fide
salutem & æternam vitam consequantur, sed etiam
ut innouentur, ne porro iuxta carnem, sed spiritu se-
cundum deum vivant, hoc est, ut Petrus paulo ante
dixit, ne concupiscentijs hominum sed voluntatem
Dei, quod superest in carne vivamus. In quam sen-
tentiam Apostolus ij. Corinthiorum. v. ait, pro om-
nibus mortuus est Christus, ut & qui viuunt, non sibi
sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est ac re-
surrexit.

Hæc

D. Ioannes Sepinus

Hæc sententia quidem plana, perspicua & scripturæ ubique consentanea est, sed cū hic iudicij Dei mentio fiat, propius, diligentius & rectius D. Petri verba videntur expendere, qui censent eum loqui, neq; de hominibus impijs, neq; de animabus corpore separatjs, sed de hominibus mortuis seu vita defunctis.

Quod Petrus hic de fine vltimi iudicij concionatur, in quo iuxta euangelium vel absoluuntur, vel dānantur, tum viui tum mortui, & comminatur iudicium Dei epicureis calumniatoribus, dicens. Christū esse iudicaturum viuos & mortuos, neminem posse effugere iustum ipsius iudicium, illud apprehensurum esse omnes, tum viuos tum mortuos, hoc est, illos, qui diem suum obierūt ante iudicium, quos mortuos appellat, & viuos hoc est, illos, qui ingruente extremo iudicio adhuc viuunt, quos vocat homines carne, hoc est, qui adhuc carnem gestant, & veri naturales ac mortales homines sunt, quos apostolus i. Corinthiorum .xv. ait in puncto temporis & in momento oculi transmutandos esse, vt cū resuscitatis ex morte simul Christo obuiam rapiantur in æra, & semper cum ipso sint. In vltimo iudicio viui & mortui in die domini vel absoluentur vel condemnabuntur, cogenturq; etiam mortui illam ipsam iudicij sententiam subire, quæ pronuntiabitur contra viuos, seu vt Petrus inquit, mortui iudicabuntur secundum homines carne. Nemo Dei iudicio subtrahetur vel ipsa meritis, qua alias omnibus malis in hoc sæculo subducimur, sed iudicabuntur eodem iudicio & viui & mortui, prædicabiturq; eis idem Euangelij, vt secundum Deum spiritu viuant, hoc est, vt ab impietate ad pietatem abducantur, & spiritu Deo seruiant.

uiant, non carni, mundo ac Sathanæ, et vt ex eadē doctrina indicentur quotquot vixerūt in toto mundo a mundi initio. Hæc de explicatione horū duorū locorum obiter addere volui, quod hi multis valde obscuri visi sint, se in his torserint, & perperam intellecti ad multos errores pluribus ansam præbuerint.

Addam adhuc vnum locum ex priore epistola ad Corinth. quo nostri antagonistæ purgatorij figmentum stabilire conantur. i. Corinthiorum. iij. Vniuscuiusq; opus quale sit, ignis probabit, si cuius opus manserit, quod superstruxit, mercedem accipiet, si cuius opus fuerit exustum, damnum patietur, ipse vero saluus fiet, sed tanquam per ignem. Pontificij somniant ignem hoc loco purgatorij flammæ significare, finguntq; his peccatorum sordes ac maculas abstergi, & hoc igne lustratos, demum puros ingredi in cælum, quod apostolus dicat igne opus cuiusque probari, & homines saluos fieri, tanquam per ignem. Valde autem delirate purgatorij propugnatores aperte conuincit Paulinæ orationis cōtextus. Apostolus namq; de bonorum operum discrimine, qualitate & mercede disputat non de purgatione peccatorū vt indicet quæ bona opera Deo iudice præmia sine consecutura.

Cum ignis vocabulum in scripturis frequenter metaphorice vsurpetur pro Dei iudicio, conscientiarum ac spiritus examine, afflictionibus, retributionibus, *ignis quid sit* & multis alijs experimētis, quibus Deus nos exerceat *grificat.* probat & explorat, tanquam aurum & argenti igne. Necesse est, vt aduersarij e circumstantijs Paulini textus probent, ignem hoc loco aliud significare nō posse, quam flammæ purgatricis apud inferos. At

D. Ioannes Aepinus

hōc nunquam probare poterunt, quod tota canonica scriptura signum de purgatorio dānat, & sui ipsius mole huius argumēti cōfirmatio ruat. Hoc enim certissimum est, ignis vocabulo id denotari nō posse quod nusquam est, nec vnquam fuit, purgatorij ignis nec est nec fuit, ideo ignis apud Paulum quiduis potius significabit quam purgatorium.

Ignem Diuo Paulo nihil minus significare, quam fictas purgatorij flammās, ipsa Paulina verba aperissime indicant, eaq; non magis ad purgatoriū ignē quam ad oceanum accommodare posse, hinc manifestum est.

Primo, unicuiusq; opus, hoc est, omnium hominum opera probantur eo igne, cuius mentionem facit Apostolus, purgatorio igne non probantur omnium hominum opera, nam plurimi sancti ipsis aduersarijs testibus ingrediuntur coelum, purgatorio igne nunquam attacti. In confesso itaq; est, hunc locum Pauli de purgatorio igne intelligi non posse.

Etiam ipsi purgatorij assertores affirmant Sanctis Apostolis, Prophetis, Patribus, Martyribus, &c. imo & ipsis sacrificulis & monachis multa merita superesse, quae redundant in cetera ecclesiae membra, & vnde paulatim ecclesiae coaceruetur ingens & inexhaustus thesaurus, quo e purgatorio igne isti liberentur, qui destituti sunt amicorum suffragijs & satisfactionibus, quo figmento aperte fatentur omnes homines non probari igne purgatorio, & ob id inuiti hic coguntur permittere, ignem hoc loco apud Paulum de purgatoria flamma nequaquam intelligi posse.

Secundo, Apostolus loquitur de operibus quae superstruuntur.

perstruuntur super fundamentum ipsum Christum, II
si peccata non superstruuntur super Christum, ergo
de peccatis apostolus non loquitur sed de operibus,
quæ credentium opinione bona æstimantur. ipsimet
aduersarij etiã docent, peccata abstergi igne purgato-
rio, non bona opera. Certum ergo est, Paulum non
loqui de purgatorio igne, quo debent peccata exur-
ri, non bona opera Christo superstructa.

Tertio, peccata ac vitia non possunt auro, argen-
to & præciosis lapidibus comparari, quæ Apostolus III.
ait igne examinari, manifestum ergo est, apostolum
non loqui de peccatis igne purgatorio exurendis ac
purgandis, sed de operibus humano iudicio bonis.

Quarto, Apostolus dicit opera igne probari, non
purgari, ergo non loquitur de purgatorio igne, quo IIII
opera nec probantur nec examinantur, sed peccata
purgari finguntur.

Quinto, Pontificij docent in purgatorio igne om- V
nia peccata exuri & abstergi. Apostolus loquitur de
operibus, quorum quædam exuruntur, quædam nun-
quam exuruntur, sed tantum examinata approban-
tur Deo. Manifestum ergo est, Apostolum neq; de
peccatis neq; de purgatorio igne loqui.

Scopus Paulinæ orationis etiam ostendit, A postu-
lum loqui de operibus nostro iudicio bonis, quorũ
quædam in examine spiritus, conscientiarum certa-
minibus & Dei iudicio subsistunt, quædam corruũt,
& pereunt, vt quæ non Deo iudice, sed nostra opini-
one censebantur bona, qualia sunt, omnia bona ope-
ra quæ ab animo insincero proficiuntur ex hu-
mana traditione bona intentione, sed absq; certa &
inconcussa fide.

D. Ioannes Aepinus

Hunc locum exposui Psalmo decimo nono, ubi de essentialibus & accidentalibus pæmijs bonorum operum differuimus. Ideo hic nolo eum longiore explicatione proseguere, satis est hic ostendisse Pauli locū de purgatorio perperam intelligi.

Recitavi illa scripturæ testimonia, quibus figmentum de purgatorio præcipue propugnatur, & quæ præ cæteris aliquid momenti videntur habere in hac controuersia, quæ præter scripturæ testimonia hic adducta, alias adduci solent omitto, quod ea a quouis facillime dilui possint, & quod ineptissime huc detorqueantur. Proinde cū scriptura purgatorij figmentum manifeste damnet, & aduersarij nullū testimonium e scriptura proferre possint, quo illud approbetur, nec ullus apex sit in scriptura sacra de purgatorio, apertum est illud ad quæstū & falsam satisfactionem statuendam impie & vafre esse confictum.

De mortuorum apparitionibus ac spectris. Nunc excutiendus est secundus locus confirmationis de reuelationibus & animarū spectris, quibus aduersarij putant nugas de purgatorio etiam cœlitus Deo volente ac iubente stabiliri ac propugnari.

Calumniose nobis hic impingitur nos abiiciendo doctrinam de purgatorio, peccatoribus sibi conscijs de sua indignitate ac imbecillitate omnem liberationis ac salutis auferre spem, & eos adigere ad desperationem, quasi scilicet magna consolatio ac spes sit peccatoribus, quod eis in purgatorio post mortem ardendum sit. Nos e canonica scriptura simpliciter docemus, peccatores, incredulos, præfractos & impenitentes damnari, poenitentibus vero peccatoribus propter Christum in hac vita, peccati noxam & poenam remitti, ergo melius & rectius consolamur pauidos

pavidos peccatores, quam purgatorii architecti & animarum carnifices, qui per terrefactis peccatoribus ex hac vita migraturis minatur purgatorii flammās. Magis enim consolatoriū est, peccatores in Christum credentes hic absolui, quā post mortē reos teneri & merita poena ad destinatum tempus in igne cruciari apud inferos. Nec aliter nobis docendum est, quā scriptura affirmat, quæ docet in Christum credentes non iudicari, sed absolui & saluos reddi, incredulos iudicari ac condemnari, has regia via incedimus, & diuinæ voluntatis decretum ex verbo Dei, absq; acceptione personarū omnibus patefacimus. Aduersarij itaq; nos hic immeritos suis calumnijs obtrunt, & sœuitiæ ac diris impiorum hominum obijciunt.

Non imus inficias varijs spectris ac præstigijs sub specie mortuorū hominū varias imposturas in ecclesia inuectas & stabilitas esse. Palam enim est Gregorium & alios plerosq; scriptores de mortuorum apparitionibus multa in literas retulisse, quibus libenter concedimus ista sic esse facta vt describuntur, nolimus historiæ suam abrogare fidem. Nec ignoramus etiam diabolū miris ac innumerabilibus præstigijs deo permittente, mundū decipere posse. Non controvertitur vera ne vel falsa sint, quæ de spectris narrantur, sed controuersia status in his quæstionibus consistit, an Deus vel diabolus spectris doceat ecclesias, an apparitiones mortuorum veræ vel fictæ sint, an animæ corporibus solutæ apparere possint viuis, vel an potius diabolus mentita specie mortuorum se exhibeat, an tanquam vera, certa ac indubitata fide amplecti debeant, quæ eiusmodi spectris docentur.

Nisi pontificij probauerint mortuorum appariti-

D. Ioannes Sepinus

ones veras esse, Deum nos his docere spectris tuto
credi, animas posse induere quaslibet species, & his
apparere viuis. In spongiam ineumbent omnes istae
probationes, quae a spectris sumuntur. Haec cum pon-
tificij indubitatis scripturae argumentis probare non
possint, & nos certis rationibus & argumentis addu-
cti statuere cogamur spectra illa, quibus purgatorij
hactenus defensum est, ludos esse diaboli ad introdu-
cendos falsos errores factos. Res ipsa nos monet, ne
credamus ecclesiam diuinitus admoneri ac doceri mor-
tuum hominum spectris, Fides nostra, qua coram
Deo subsistimus, nititur certo & indubitato Dei ver-
bo, non dubijs reuelationum somnijs, ideo teme-
re absq; sacrae scripturae testimonio assentiendum non
est vllis reuelationibus & spectris.

*In Ecclesia
libera sunt iu-
dicia.*

Diuis Ioannes docens non omni spiritui esse cre-
dendum, sed spiritus esse probandos, an ex Deo sint.
i. Ioannis. iij. iubet, ne temere cuiuslibet doctrinae assen-
tiamur, sed vt omnem doctrinam prius diligenter
excutiamus & examinemus an ex Deo sit, quam ip-
sam suscipiamus & amplectamur, illamq; tantum ac-
ceptemus quae Dei est. Diuis Ioannes non tantum
committit nobis iudicium de ea doctrina, quam vi-
ui homines vel a Deo vel a diabolo extrusi adferunt
sed etiam de illa, quam spiritus vel boni vel mali pa-
refaciunt absq; vicaria opera hominum, nam loquitur
de omni doctrina, quocunq; modo & ratione ea
doceatur & reueletur. Spiritus vocabulo potius quam
hominis vti voluit, ne quam doctrinam pateremur
ecclesiae obtrudi villo praetextu spiritualis alicuius
reuelationis.

Duplex est spiritus, quo mortales docentur & arca-
na rati-

na rationi ignota patefunt. Alter dei, alter Sathanæ est, quæ spiritus Dei patefacit vera sunt, quæ spiritus Sathanæ reuelat falsa sunt, si a spiritu Dei sunt, quæ de purgatorio, spectris & reuelationibus in ecclesia docta sunt, non est dubium ea esse verissima, si vero aliunde allata sunt quam ex Deo, necesse est diaboli mendacia, nugas & imposturas esse. Nihil enim verum iudicari debet in ecclesia, nisi constet id a spiritu veritatis prodijisse ac emanasse.

Diuus Ioannes mandans ne omni spiritui credamus, eaq; tantum amplectamur quorum author est spiritus Dei, diserte iubet, vt tantum admittamus doctrinam consonantem prophetice & apostolicæ doctrinæ, cuius scimus Dei spiritum magistratum & authorem esse.

In hoc aperte deprehenditur Sathanæ deceptio, quod pontificij hætenus vetuerint disputare de purgatorio, voluerint omnes absq; præiudicio assentiri purgatorijs somnijs, & opposuerint se Diuo Ioanni præcipienti, vt priusquam credamus spiritus probe mus an ex Deo sint.

Lucem cum pontificij hic fugiant & iudicia in ecclesia prohibeant, manifeste ostendunt, se sibi erroris conscios, pessima conscientia defendere purgatorii figmentum.

Ad conseruandam puritatem doctrinæ, necesse est, vt in ecclesia libera sint iudicia, & retineatur ea libertas, de iudicandis doctrinis, quæ semper in Ecclesia fuit, & quam Prophetæ, Christus & Apostoli Ecclesiæ commendarunt. Nos hac libertate freti, non leuibus de causis damnamus somnium de purgatorio. Et ne quis putet nos

seme-

D. Ioannes Aepinus

temeritate & insolentia aliqua dissentire a maioribus qui humani quiddam passi, spectris ac revelationibus fidem habuerunt, addemus argumenta & rationes, quæ apud nos mortuorum spectris & revelationibus fidem abrogant, nec a cordatis viris nobis vitio verti poterit, quod quasi incogitantia, superstitione & graui veterno obruti, nolimus nos, ceu brutum lo-
ris, opinionibus duci, nec spectris & eorum revelationibus fidem habere, quod iudicia in ecclesia de doctrina mandata sint, & spiritus sanctus iubeat, ut scrutemur scripturas, ut spiritus probemus, an sint ex Deo, ut ex probatis, quod bonum est teneamus ut oues Christi vocem eius audiant, non alienum, sed declinemus omnem falsam doctrinam, qua a Deo & ipsius veritate abducimur.

Hæ vero sunt præcipuæ rationes quæ nos monent, ne mortuorum spectris & revelationibus credamus. Prima, absque scripturæ indicio incertum est, an
Ecclesiastica spectra, vel bonis vel malis spiritibus tribuenda sint.
controuersia Ideo sine scripturæ testimonio suspectum est, quic-
iudicanda quid per spiritus spectris ac apparitionibus docetur
sunt ex cano Ut miracula absque Canonica scripturæ suffragatio-
nica scriptu ne nihil confirmant ecclesiæ, quod scriptura testetur
ra. antichristum, pseudoapostolos & prophetas mirab-
culis fidem facere suis erroribus & deceptionibus.
Deuterono. xxiij. Matth. xxiiij. Marci. xiiij. Luc. xviij.
ij. Thess. ij. Ita etiam spectra absque scripturæ testimo-
nio, nihil aut probant aut conuellant in ecclesia, quod
dubia, suspecta ac incerta sunt, nec quisquæ his absque
verbi dei testimonio certa fiducia niti possit, qua ergo
facilitate & audacia mortuorum spectris aliquid in ec-
clesia statuitur, eadē etiā & resuscitatur & deicitur.

Dubij

Dubij authoris est, quod spectris exhibetur ac doce-
tur, an id a bonis vel a malis spiritibus sit, ratio iudi-
care nequit. Ideo his nihil certi statui potest in eccle-
sia, improbe ea a pontificijs cogitur, vt illa credat tan-
quam fidei articulos, quæ spectris docentur, & con-
scientiæ hic grauitèr vulnerantur a pontificijs im-
postoribus, quod Dei mandatum sit, vt ecclesia ex fide
doceat, & faciat omnia, nec circumferatur quouis do-
ctrinæ vento.

Secunda, diabolus ab initio in veritate non stetit, II.
quicquid loquitur & agit, mendacium est, cum opti-
ma agit & loquitur, homicidia struit & mendacia fin-
git, vt animas illaqueet & perdat.

Diabolus est
author doctri-
ne de purga-
torio.

Nemini itaq; dubium esse debet, quin exitiales im-
posturæ sint, quæ Sathanæ angeli confingunt, pate-
faciunt ac spargunt, vel spectris vel vllis alijs modis,
& cum manifestum sit per Sathanæ angelos sugge-
sta & reuelata esse, quæ de purgatorio igne pontificij
docuerunt, in confesso est, illam doctrinam ex me-
ris mendacijs conflaram & compactam esse, diabo-
lus enim pater mendacij de vera religione & iusti-
ficatione non potest alia quam mendacia loqui,
quod struat nobis exitium.

Quod si aduersarij contendunt, somnia de purga-
torio non a diabolo, sed a bonis spiritibus reuelata &
docta esse, necesse est, vt id probent ex canonica sa-
cra scriptura, cuius veritas nobis ex celis varijs signis
ac miraculis confirmata ac obsignata est, & absq; cu-
ius testimonio nobis non est tutum vel tantillum su-
scipere ac credere in causa religionis. Non est satis an-
gelis dei adscribere dogmata, sed oportet, vt probe-
tur firmis argumentis, angelos Dei eorum fuisse au-

D. Ioannes Sepinus

ethores, quod Sathanas se transfigurare in angelum
lucis, & ecclesiae optima specie imponere possit, se-
cundae Corinthiorum vndecimo. Verum cum cano-
nica scriptura, sicut supra est ostensum, doctrinā de
mortuorum satisfactione, suffragijs viuorum pro
mortuis & purgatorio manifeste damnet, & aduer-
sarij ne vnum quidē apicem ex sancta canonica scri-
ptura proferre possint, quo probent sua de purgato-
rio somnia, manifestum est aduersariorum doctrinā
de purgatorio, nec ab angelis Dei, nec ab vllis pijs
spiritibus esse allatam, omnesque pias mentes ab ea
merito abhorre. Etiam si fingeretur, ab angelis dei
patefactam esse doctrinam de purgatorio, id quod
tamen factum non est, tamē cum ea euangelio Chri-
sti aduersetur, & cum sacra scriptura pugnet, pro exe-
crabili mendacio habenda esset, quod apostolus ana-
thema esse iubeat omnem doctrinam, cum euangelio
Christi & apostolica doctrina pugnantem, etiam si
ea per angelos reueletur & annuncietur. Ad Galatas
primo. Proinde angeli coelitus a Deo missi aliud do-
cere non possunt, quam quod Deus per prophetas
& apostolos docuit, non enim Deus cum seipso dis-
sentit & pugnat. Doctrina de purgatorio non modo
diuersa est a prophetarum Christi & apostolorum
doctrina, sed etiam ex diametro pugnat cum prophe-
tica & apostolica doctrina, ob id coelestibus & bo-
nis spiritibus adscribi nequit, sed necesse est, vt infe-
ris & malis spiritibus attribuat.

III Tertia, Deus per mortuos nihil reuelat, nihil do-
cet, damnatq; omnes necromanticas artes, quae de
mortuorum spectris docentur, Sathanæ sunt phan-
tasmata, imposturae ac praestigiae, non reuelationes di-
uinitus

uinis allata. Deo enim nullo modo id ascribi potest, quod mortuorum spectra docent, quod mortuos consulere & sciscitari prohibeat, & damnet omne genus diuinationum, vel ut se solum in consilium adhiberi in ijs quæ fidei sunt. Deus mortuos sciscitari numerat inter gentium abominationes, atque eos propter hanc sui nominis sacrilegam prophanationem deletas & extirpatas esse. Deut. xviij. Quomodo ergo ad has per suos angelos occasionem daret?

Apud Deum cum execrabile sit a mortuis aliquid querere, & serio vetet id fieri, puniatque hanc inobedientiam exitio, impossibile est, id ipsius voluntate posse probari, quod tam horribiliter punitur. Diuinæ ultiones aperte testantur spectra & responsiones mortuorum esse diaboli deceptiones & præstigias, quibus insidias struat animarum saluti, introducat & stabiliat latifera mendacia, nulla enim Dei ultio vastat mundum propter ea, quæ a Deo oriuntur & ipsi probantur ac placent.

Christus in Euangelio parabola de Epulone & Abrahamo disertis verbis astruit, Deum viuos non instruere velle per mortuos, sed mādare ut quotquot viuunt, Moſen & prophetas audiant, & e canonicæ scripturæ monumentis discāt, quid nos credere, agere & fugere oporteat. Lucæ decimo sexto.

Dominus illos in scriptura seuerè obiurgat, qui a mortuis consilia querunt, iubetque ut ad suam legē & testimoniū confugiant, & inde requirāt quæ scire refert, non ergo dubium est diabolos esse, qui homines docent fictis mortuorū apparitionibus, eaq; non ex Deo esse, sed ab ipsissimo diabolo orta esse, quæ de purgatorio, mortuorū spectris docta & adserta sunt.

D. Ioannes Aepinus

Non est necesse hic argute excutere, an mortuorū spiritus apparere & assumpta visibili specie viuis se manifestare & exhibere possint, quod illa quæstio non admodū huc pertineat, nec etiam officiat hæc ignorare, nobis satis est, quod certe sciamus, deū per mortuos nunquam docere suam ecclesiam, neq; vnquam docuisse, sed diabolum perstringere oculos & mentes mortuorum apparitionibus. Deus ab initio semper angelis, nunquam mortuorum spiritibus usus est in executione suorum officiorum. Quoties enim mortalibus aliquid aperire voluit, hoc aut variè per viuos homines, aut per ipsos angelos exposuit, atq; inde non est obscurum, deum omnino nolle vt mortuorū spiritus assumpticijs corporibus appareant & quenquam doceant. Angeli sunt ministratori dei spiritus, his vtitur ad eiusmodi officia Hebræorum primo. Deus pias animas suscipit in beatorum cœtus, & donat eis promissam quietem & vult eas in ea detineri vsq; ad resurrectionē mortuorum, non extrudi ad nouas aliquas annunciationes.

DE SAMUELE EX-

uscitato.

Ic opponitur historia de Samuele a Phitonica muliere suscitato, qui Sauli suam mortem, suae stirpis delationem & populi stragem praedixit, primo Regum vicesimo octavo. Ex qua historia elici posse videtur, quod mortui vere appareant, & deus per mortuos suam voluntatem patefaciat viuis, cum historia testetur, Samuelē ipsum a diuinatrice suscitatum esse, excitatum & e terra ascendentem se Samuelis corporis habitu & vestitu exhibuisse; nec aliter, quā ipsius personam locutum esse, futura in Dei manu adhuc posita, praedixisse. Historia etiam excitatum Samuelem vocat, et vaticinium de nece Saulis mortuo Samueli adscribit, & Ecclesiast. quadragesimo sexto vaticiniū hoc dicitur fuisse Samuelis, ait enim Samuelē dormiuisse, non fecisse regi finem vitae suae exaltauisse vocem suam e terra & vaticinatum esse, delendam esse impietatem gentium. Ad haec breuiter respondeo.

Et si Iesus Syrach et historiae circumstantiae affirmare videntur ipsum Samuelem apparuisse, tamen tem altius considerantes & propius inspicientes, non possumus non statuere diaboli spectrum fuisse non ipsum Samuelem, quod apparuit. Quamuis verus error sit, quod animae mortuorum appareant viuis, tamen veteres non fuerunt ausi adserere in hoc loco Samuelis animam apparuisse, nec aliquid certi in hac re asserere. Alij dicunt malum spiritum in specie Samuelis se exhibuisse, alij diaboli fuisse praestigium,

D. Ioannes Sepinus

alij Deo permittente Samuelis animam apparuisse.

Ad hanc sententiam tum magis inclinatur vel diabolus ipsum vel diaboli prastigium visum esse, non Samuelem, & hoc iudicium verius & certius esse multis argumentis & rationibus probari potest.

I. Primo, Deus nec vult mortuos consuli, nec per eos vult deceri viuos, vt dictum est, ergo Dei dispensatione anima Samuelis non apparuit.

II. Secundo, animas incantatricum carminibus ex illo deduci, & in sepulta corpora reuocari posse, aut mendacium est, aut beatæ animæ ne ipso coelo quidem tutæ erunt a magicis artibus. Sed beatæ animæ in suis sedibus a Sathana & omnibus incantationibus cum tutissimæ sint, nec possint cogi vllis incantatorum carminibus, certissimum est ipsum Samuelem, quem historia testatur pythonica mulieris arte suscitatum & reductum, non fuisse ipsum Samuelem, sed diaboli prastigium.

III. Tertio, aut anima Samuelis ad cadauerosum corpus e sinu Abraham reuocata fuit, aut ipsius exanime corpus lecutum & vaticinatum est, aut diabolus illud assumpsit, & induit, aut diaboli phantasma fuit ista Samuelis ostensio, aut, anima Samuelis vna cum corpore sepulta, & in corpore mortuo dormiens excitata est. At cum beatæ animæ e suis sedibus reuocari non possint incantationibus, nec exanime corpus possit loqui, nec animæ in corpore mortuo sepeliantur, certissimum est diabolus fuisse, non ipsum Samuelem qui e terra ascendit, & Sauli vaticinatus est.

III. Quarto, quod si spiritus aliquis corpus Samuelis

muels induisset, & hoc ipso apparuisset, certum esset malum esse spiritum, quod boni spiritus magicis artibus non obediant, nec contra Dei præceptum in mortuorum specie doceant.

V. Quinto, cum certum sit, plus minus biennio Samuelem ante id corpus, quo Phitonissa consulebatur mortuum fuisse, & corpus eius, si non omnino computruit, ita tamen deformatum, destructum morte fuisse, ut diabolus illud nec arripere, nec in ipso magnifica illa specie apparere potuerit, qua fictus iste Samuel se exhibuit, ideo in confesso est, phantasma diaboli fuisse, non Samuelem.

Cum diuinatrix ait se videre Deos e terra ascendere, affirmat illustri & magnifica specie apparere quod videtur, Deorum speciem referre non potuit cadauerosum corpus Samuelis. Res ipsa ergo loquitur Samuelem non fuisse, qui exhibuit se incantatrici, sed diabolum, qui etiam in Angelum lucis se transformare potest.

VI. Sexto, Angeli pios in Domino iuxta Dei ordinationem dormientes usque ad resurrectionem non suscitant, & diabolus in eos nihil habet iuris & imperii, nec potest eos suscitare. Ergo Samuel piissimus vir a diuinatrice, nec suscitatus est, nec e terra ascendit, nec Sauli locutus est. Sed diabolus inani spectro delusit, tum impium regem, tum peruersam foeminam.

VII. Septimo, Samuel mortuus suum pallium consuevit habere non secum abstulit in sepulchrum nec eo amiciebatur mortuus. Ideo non est dubium diaboli phantasma fuisse, quod apparuit in Samuelis pallio, non ipsum Samuelem.

Octauo

VIII.

Octavo, Deus antea semper designatus fuit im-
pio & abiecto Sauli se consulenti responsa dare, vel
per viuentes sacerdotes ac prophetas, vel per somnia
tantum abest, vt per Prophetam a morte suscitatum,
vel per suum angelum e coelis missum responsa de-
derit impio regi, a quo se prorsus auerterat & quē in
furore suo omnino abiecerat.

IX. Nono, Saul contra apertum Dei praeceptum. Le-
uitici, xx. Deutero, xviij Phitoniam consuluit, deusq;
factum Saulis non potuit nō odisse & execrari. Ideo
certissimum est, eum nec angelum nec Samuelem ad
hoc scelus stabiliendum testem adhibuisse, sed iusto
iudicio Sathanica illusionē puniuisse Saulis deplora-
tam impietatem, & diabolo permisisse, vt hac dece-
ptione magis fascinaret Saulis mentem, atq; sic deū
ultum esse ipsius peruersam impietatem.

Nec hoc ultionis genus nouum est, Deus enim so-
let hoc modo punire impios & eos magis excicare,
indurare, in reprobam mentem tradere, immittere
efficaces imposturas & spiritu mendacij imponere
eis. Ficta resuscitatio Samuelis proculdubio diuinæ
ultionis & iræ exemplum fuit. Ob id non potest vl-
liratione accommodari ad illas reuelationes, quibus
ecclesia Dei diuinitus doceri solet, sed pro diaboli lu-
dibrio habenda erit. Recitatae rationes ex ipsa sacra
scriptura sumptae sunt, & fidei analogiae consentiunt,
ideo vrgent omnes pias mentes statuere certo, non
Samuelem, sed diabolū diuinatrici & Sauli in spe-
cie Samuelis apparuisse & locutum fuisse.

Quod vero liber Samuelis dicit mulierem phi-
tonicam Samuelem vidisse senem amictum pallio
eum indigne tulisse, quod e sua quiete suscitatus sit,

cum

eum locutum & vaticinatum fuisse Sauli regi, id non probat verum Samuelem se e terra proripuisse & vaticinatum esse, quod diabolo mendaciorum patri nō sit difficile eius personam sumere ac formam induere, quiduis fingere, simulare ac mentiri & de futuris rebus iam antea prophetia patefactis vaticinari & quidem de illis, de quibus certa præludia & minime dubij euentus indicia fere in foribus cernebantur. Diabolus non ignorauit, certissima esse quæ per Samuelem dei prophetam Sauli prædicta erant, faciliterque potuit coniecturam facere ex multis dictis, factis & circumstantijs præsentis istius belli, quid Sauli in eo prælio euenturum esset, & maxime cum ipsum in sua manu haberet, ad suum arbitrium impellere posset, & obijcere præsentis prælij periculo. Præterea cum Deus suorum angelorum ministerio exterio multa disponat & efficiat, quæ dæmones percipere possunt priusquam fiant. Diabolus non tantū ex prophetia Samuelis, sed etiam ex alijs indicijs præscire potuit exitum Sauli in eo prælio paratum, quæ mādāta sunt literis de oraculis delphicis, pythicis, sybillinis, Herculis, Apollinis, clarij & plarīsq; alijs, quibus gētilis verustas nihil putauit esse certius, & quibus sapissime prædicti sunt futurorū euentus, testantur aperte, dæmones aliquando posse futura prædicere, & manifeste declarant omnia vaticinia non esse diuinæ veritatis oracula, sed multa esse dæmonum prædictiones.

Cum diabolus alias sæpe vaticinatus sit, & euentus futurorum prædixerit, non est mirum eum sub mentita Samuelis specie prædicere potuisse Saulis necem. Nec potest ex hac prædictione probari verū

Q

Samue.

D. Ioannes Sepinus

Samuelem Sauli & diuinatrici locutum esse, quod
dæmones fictitio corpore apparere & vaticinari pos-
sint. Hæc sint responsa ad historiam de Samuelis sus-
citatione.

Ad testimonium Iesu Syrach respondeo, eius libri
authoritatem non esse tantam, vt conuellant rationes
supra recitatas & oppositas illorum opinioni, qui ar-
bitrantur, non spectrum Samuelis, sed ipsum Samue-
lem visum ac locutum fuisse. Quauis ecclesia pro-
pter multas pias doctrinas librum Iesu Syrach legat,
tamen ipso Hieronymo etiã teste, non tribuit ei au-
thoritatem confirmandi ecclesiastica dogmata, nec
producit eum ad dijudicationes ecclesiasticarum cõ-
trouersiarum, & ob id in hac disputabili materia ni-
hil potest stabiliri autoritate Iesu Syrach. Sed ne
videamur elevatione autoritatis huius libri potius
effugium quærere, quam respondere ad obiectum
testimonium Syrach, affirmamus ipsius testimoniũ
nostræ doctrinæ ac sententiæ de Samuelis suscitatio-
ne nihil aduersari, Syrach enim historiã recitat, quod
factum est narrat, nec proponit certam doctrinam,
nec edisserit in hoc loco, an vera vel mentita fuerit Sa-
muelis apparitio, texit tantum catalogum præclaro-
rum virorum, qui ab initio de ecclesia bene meriti
sunt, duodecim enumerat eorum pia merita & fortia
facta, & id quidem simplicissime ex ipso historię
contextu, non facit iudicium de illis materijs, quæ in
historia commemorantur, de Samuelis apparitione
nihil excutit, nihil affirmat, sed ex primo libro Samu-
elis historiam ipsius tantum breuissime decerpit, &
vt posteros ad imitationem auiæ virtutis inuitet ac
prouocet, laudes ipsius ex ipsa historia contrahit, cõ-
mendatq;

mendatq; ipsum ab insigni prophetiae dono, a legis scientia, sacerdotij inculpata administratione, docendi assiduitate, pretium efficacia, verae pietatis & divini cultus studio, vitae innocentia, pietate & fide erga patriam, Israelitici regni auspicio, politicae gubernationis constantia & integritate, bellis strenue & fortiter pro sua religione & populo gestis, dicitq; hanc laudem ipsi fuisse perpetuam, & iam mortuo & sepulto etiam superstitem mansisse, non modo apud vere pios, sed etiam apud impium Saulem, qui eius responsum multorum etiam oraculis praetulit. Hic verus & simplex est Iesu Syrachii sensus, caretque omni sophistica. Quid de Samuelis suscitati apparitione sentiendum esset non excussit, sed Samuelis virtutes ad imitationem tantum proposuit & recensuit, Mala fide ergo nobis opponitur Iesu Syrachii auctoritas.

Diabolus astutissimus impostor & ad omnes occasiones decipiendi intentus, Samuelis specie potius quam cuiusquam alterius voluit mentes hominum perstringere, & Saulem iam in ingressu mortis & inferni consistentem ad desperationem adigere, quod Samuelis auctoritas, sanctitas & fides illo tempore maior haberetur, quam ullorum aliorum hominum quos illa aetas viderat. Breuiter, nihil dubitandum est meras nugas & imposturas esse, quae de apparitionibus mortuorum pontificij hactenus fabulati sunt, quod haec fabulae absque scripturae auctoritate doceantur, quod doctrina, quae patefacta esse dicitur, per mortuorum spiritus impia sit, & aperte pugnet cum nostra fide, quod non dum a quoquam probatum sit, mortuorum spiritus vel sua corpora resumere vel alia assumere posse & his

D. Ioannes Aepinus

apparere viuis, quod deus nos per mortuos doceri noluit, & gentes perdiderit, quæ a mortuis veritatem sunt sciscitaturæ. Nec sunt hic audiendi, qui fidem facere studet his nugis, prodigijs, miraculis ac signis, quæ sæpenumero addita esse dicuntur mortuorum reuelationibus. Nam hæc absq; sacrae scripturae testimonio nihil probant. Si certæ essent eiusmodi probationes, proculdubio verus Dei cultus fuisset gentium idolatria, quæ falsis oraculis, prodigijs, miraculis ac signis introducta, stabilita, conseruata ac defensa est multis sæculis.

Vt pertinaces purgatorij propugnatores astruant Samuelis spiritum vere apparuisse, & mortuorū spiritus apparere viuentibus & eos docere, detorquent huc visionem Heliae & Moysis, Matthæi decimo septimo, ad hunc modum rationantes. Moyses mortuus & sepultus vna cum Helia, Petro, Iacobo & Iohanne in monte conspectus & cum Christo nec dum mortuo nec glorificato colloqui visus est. Moyses autem diu mortuus ante Christū, qui primogenitus ex mortuis est, ante Christum resurgentem non potuit resurgere. Ergo Moyses spiritu non corpore visus & collocutus est Christo. At cum spiritus Moysis discipulis visus & Christo locutus sit, manifestum est, spiritus mortuorū viuis apparere & loqui. Respondeo.

Helian & Moysen peculiari dei consilio & dispensatione, Christo & discipulis ostensos esse, non vt aliquid noui reuelarent, sed vt cum Christo de suo excessu colloqueretur, hoc est morte & resurrectione & de definito dei consilio in prophetis reuelato, de morte, redemptione & resurrectione Christi, idque ideo, vt Christus confirmaretur contra futurae mortis ter-

rores

tores, & cum nihil aque hominem animet & consoletur aduersus mortē atq; noticia de animarū immortalitate & immortalis vitæ gloria. Dominus in Helia qui viuus igneo curru auectus fuit, & in Mose olim mortuo & sepulto voluit specimē exhibere de immortalitate & beatitudine animarum, & piorum glorificatione post hanc vitam.

Hac speciali & incomprehensibili futuræ glorificationis & immortalitatis visione ac imagine semel propter summe necessarias causas exhibita, non possunt approbari creberrimæ mentis istæ apparitiones mortuorum, quibus in ecclesia falsa doctrina stabilita & Christi iusticia obruta est, vt non est consentaneum, viuos posse transformari futuræ maiestatis gloria, quod Christus viuus transformatus sit, ita nō consequitur, mortuorum spiritus viuentibus apparere, quod spiritus Mose semel apparuerit, si tamen solus spiritus fuit, & non potius Moses ipse glorificatus vt Helias erat.

Visio hæc nihil aliud probat, quam animarum immortalitatem ac beatitudinem & glorificationem ac immortalitatem mortalis & corruptibilis carnis vel resuscitatæ vel immutatæ, eaq; ostensa est, vt Christus verus homo absq; peccato nostræ imbecillitati obnoxius, cum suis discipulis animaretur aduersus mortis & inferni pauores ac trepidationes, non vt mortuorum spectris haberetur fides, nec vt spiritus putarentur apparere & docere viuos.

Chrisestomus acerrime contendens, mortuorum animas nec oberrare in terris, nec induere vlla corpora, nec deum per mortuorum animas docere viuentes, abrogat mortuorum spectris omnem fidem, di-

D. Ioannes Aepinus

cit dæmones mortuorum specie & voce imponere hominibus, affirmat animas corpus egressas statim abduci, pias in cœlum, impias in infernum, dānatq; opinionem de mortuorū apparitionibus, præcipue tribus de causis. Prima, quod scripturā omnia fidei mysteria clarissime doceat, nec ecclesia opus habeat mortuorum revelationibus. Secunda, quod scripturæ authoritas & fides imminuatur & labefactetur istis apparitionibus, cum sæpe contraria scripturæ denuncient. Tertia, quod ista revelationum occasione iuxta Dei verbum diabolus possit opportune quaslibet lætiferas opiniones & imposturas ecclesiæ obtrudere, & eius doctrinam dubiam & incertam reddere.

Hæ & plæræq; aliæ supra recitatæ grauissimæ causæ debent nos monere, ne credamus Deum mortuorum spiritus ad nos remittere & ne assentiamur isti doctrinæ, quæ per mortuorū spiritus dicitur patefacta. De his vide Chrysostomum super Matth. home, vicelimanona, & cōciones ipsius de Lazaro & diuite. Et si opinioni de mortuorum apparitionibus magni authores astipulari videntur, tamen cū scriptura canonica eis fidē abroget, eas sathanæ ascribat, & ex eis ortæ sint innumera falsæ & impiæ doctrinæ ex diametro cū fidei iusticiā pugnātes, ecclesia iure respuit, tanquā deliria absq; scripturæ sacræ authoritate cōficta. Nec est graue placulū a veterū opinionibus a scriptura alienis dissentire, cum ipsi met passim in suis monumentis testentur, se nolle suis scriptis plus fidei haberi, quā sacra scriptura sibi facit, & Hiero. ipse dicat ca. xxxij. super Matth. eadē facilitate contēni qua probatur quod descripturis non habet authoritatem.

Hæc de secundo loco papisticarū cōfirmationum dicta

dicta sunt, superest vt de tertio & vltimo loco dicatur, nēpe de veteris & catholicę ecclesię cōsensu, ad *Doctrinam* quę pontificij ceu ad sacram anchorā confugiunt, de *de purgatorio* instituti probatione duorum priorū locorum, videlicet non probati scripturę testimonijs & mortuorū apparitionibus, *catholica ec* sed hic tantum præsidiū reperiunt, quantum in duo- *desiæ consen* bus illis superioribus locis inuenerunt. Vt pontificij su, quatuosum nugamentū de purgatorio retineant & propugnēt, nō verentur impudēti audacia pro sui et roris defensione allegare veteris ecclesię doctrinā & ritus, argumētātes, veteres ecclesiasticos scriptores docere quod sit purgatoriū, & eā doctrinā habere apostolicę & canonicę ecclesię cōsensum, vt quę ab ipsis nostrę fidei crepundijs hucusq; orauerit, & sacrificia obtulerit pro mortuis quibus ritibus confessa & testificata est, & purgatorium & pro mortuis satisfactiones esse.

Ad has aduersariorum nugationes ordine respondebo, & ostendam vanos istos disputatores meris nugis niti, doctrināq; de purgatorio nunquā habuisse catholicę & apostolicę ecclesię cōsensum nec priscos ecclesiasticos scriptores indubitanter asseruisse doctrinam de purgatorio, sed eam tanquam dubiam opinionem tradidisse quę magis vulgi iudicio recepta & usurpata, quam sacris scripturis & ecclesię cōsensu asserta & comprobata sit, et hoc ex his subiectis argumentis & rationibus patebit.

Primo, veteres ecclesiasticos scriptores affirmare duo tantū esse loca, quibus animę corpus egressę excipitur, supra ostensum est. Docēt enim piās animas in cælum deferri & beatitudine frui, impias damnari, & in infernum detudi. Certissimum ergo est opinio.

D. Ioannes Scipinus

opinionem de purgatorio apud veteres ecclesiasticos scriptores aut dubiam aut plane nullam fidem reperisse, quia cum mortuorum animas duobus locis tantum excipi docent, tertium certe excludunt

Augustinus libro quinto Hypognosticon contra Pelagianos ait. Fidem catholicæ ecclesiæ autoritate scripturæ fulcitam hanc esse, quod duo tantum sunt loca, quibus animæ solutæ corporibus recipiuntur, alterum regnum cœlorum, quo pii excipiuntur, alterum gehennam, ad quam impij condemnati æterna supplicia sustinent. Tertium inquit locum penitus ignoramus, imo nec esse in scripturis sanctis inuenimus, addit etiam iustos in regno patris cum Christo esse, iniquos in igne æterno parato diabolo & angelis eius. Ita & in sermone decimo octauo de verbis apostoli dicit. Duæ quidē habitationes sunt, vna in igne æterno, altera in regno æterno. Ex his & alijs supracitatis testimonijs palam est, pontificios purgatorijs delirijs falso prætexere testimonia veterum scriptorum, & veteris ecclesiæ consensum.

Secundo, Veteres scriptores docent mortuos nec mereri nec demereri, nullum post mortem pœnitentiæ esse locum, nec eam porro prodesse mortuis, sed vnumquemque iuxta id, quod in hac vita egit, præmia ferre. Negant etiam mortuorum peccata deleri posse satisfactionibus. Apertus ergo error est veteres scriptores vel purgatorias mortuorum satisfactiones vel viuorum pro mortuis propiciatoria ac placatoria sacrificia certo iudicio scripturæ sacræ approbasse.

Cum veteres satisfactiones & propiciationes pro mortuis esse negent, necesse est, vt & purgatorium abnegent, quibus fingunt vel mortuorum pœnis
vel

vel posthumis satisfactionibus poenas purgatorii, vel mitigari vel extinguere. At obijcietur, eos alicubi scripsisse diuersa & docuisse, quod sit purgatorium, nec nos inficias imus, scimus ista scribi, sed inde aliud non cōsequitur quam eos dubios fuisse, & in hoc doctrinæ genere pugnantibus doctrinis sibi met ipsis fidem abrogasse, nosq; a suis scriptis remittere ad canonicam scripturam, quæ certa & ab omni dubitatione alienissima sibi pulchre consentit, & de his materijs certum & indubitatum iudicium fert.

Veteres scriptores hic poscunt benignas interpretationes. Si qui seuerè ac rigide eorum testimonia virgere constituerint, facient eos non solum cum se ipsis, sed etiam cum canonica scriptura pugnantes. Id si effecerint, iam labefacta est eorum autoritas & abrogata est eis omnis fides. Nihil enim is asserit ac probat, qui contrarias ac pugnantes sententias profert in eadē materia, altera namq; alterā iugulat.

Nemo negare potest veteres scriptores ecclesiastici eos hanc sententiam e scriptura protulisse, mortuos secundum id iudicari & gloria affici, quod viui operati sunt in hoc sæculo. Augustinus ad Macedonium epistola quinquagesima quarta ait, post hanc vitam quisq; id habebit, quod in hac sibi met conquisserit. Idem serm. sexagesimo septimo de tempore. In hoc sæculo poenitentiam facientibus Dei misericordia subuenit, in futuro autem poenitentia non proficere, sed rationem operum nostrorum reddi. Huc facit etiam, quod in Psalmo tricesimo secundo dicit. Misericordiae tempus modo est, iudicii tempus post erit. Ambrosius de bono mortis capite secundo inquit. Qui hic non acceperit remissionem peccatorum,

D. Ioannes Sepinus

Ille non erit. Hieronymus ex ecclesiaste Salomonis capite nono elicit hunc sensum. Donec homines uiuunt, eos posse fieri iustos, post mortem vero nullam boni operis dari occasionem. Et Theophilactus in vicesimum quintum caput Marthae ait, post vitam illam non est tempus poenitendi & optandi. His astipulatur Chrysostomus in secunda concione de Lazaro, inquiens. Donec hic fuerimus, spes habemus praeclaras, simul ac vero discesserimus illuc, non est postea in nobis situm poenitere, neque commissa diluere. Et homelia quarta in caput decimum tertiū ad Hebraeos eadem affirmat, sic loquens, qui in praesenti vita non abluerit peccata, postea aliquam consolationem non est inuenturus. Et Ciprianus in sermone de immortalitate inquit. Qualē te inuenit deus cū vocat, talem pariter & iudicat. Ad refrigerium iusti vocantur, ad supplicium rapiuntur iniusti, datur velocius tutela fidentibus, perfidis poena.

His & alijs antea recitatis sententijs antiqui scriptores diserte damnant papisticam doctrinā de purgatorii satisfactionibus, & aperte arguunt mendacij pontificios, qui obgannist veterum scriptorum iudicijs & sententijs comprobari figmenta de purgatorio. Caterum haec & similia testimonia eludi solent hoc effugio, vnumquemque ea ferre, quae suo corpore ante mortem egit, siue bona siue mala, sic intelligendum esse. Vnumquemque bona sua vita seu virtutibus & bonis actionibus quas facit dum uiuit impetrare, tū futurae vitae praemia, tum ut particeps fiat illorum bonorum operum, quae mortuis a uiuentibus impēduntur, sed apo. ij. Co. v. de iusto dei iudicio loquitur quo quisque ab illis quae ipsemet in vita egit, iudicabitur.

Non

Non differit de participatione alieni meriti post mortem, nec anthitesis verborum recte considerata in veterum dictis admittit fucosam istam interpretationem, seu falsificationem scripturæ, germana sententia tum scripturæ, tum patrum illo responso corrumptur, rimulæq; tantum quæritur, quæ cum nihil ad rem dici possit, euadatur. Respondit quidem ad hunc modum Augustinus Dulcitio quæstione secunda, sed responsionem non sumpsit ex scriptura, sed mutuauit a ritu sacrificiorum & orationum pro mortuis male intellecto, e quo etiam nata est falsa opinio de purgatorio, nec potest scripturis defendi Augustini responsio, quam istius ætatis vulgata persuasio ei extorsit, non suppeditat scripturæ veritas. Simili effugio eliduntur etiam scripturæ & veterum testimonia de duobus locis, quibus animæ corporibus solutæ excipiuntur, dicunt namq; ea intelligenda esse de illo tempore, quod extremum iudicium sequetur nempe de æterna damnatione & gloriosa æterna vita, non de illo temporis interuallo, quod usq; ad resurrectionem mortuorum intercedet, & a conditis sæculis usq; ad eius consummationem durabit. Sed hanc cauillationē diserte diluere sacræ scripturæ veritatem, ex supra dictis clarū est, nā scriptura & veteres de tempore mortem statim subsequente loquuntur.

Tertio, Licet error de purgatorio ventus sit, & per ficta animarū spectra vulgo persuasus & tēporis progressu receptus, magnis viris imposuerit, tamen ex antiquorū monumētis manifeste apparet doctissimos & in scriptura exercitatissimos viros de purgatorio semper subdubitasse, & od id in diuersos sensus torlisse illa scripturæ testimonia quibus purgatoriū

D. Ioannes Aepinus

¶ vulgo est defensum. Nam quæ hic de purgatorio ille aliter interpretatur, nec solū in enarratione illorum testimoniorum inter se dissentiunt, sed sæpenumero etiam a seipsis dissident & in eiusdem loci interpretatione diuerfas expositiones adferunt.

Hoc Apost. i. Corinth. iij. Cuiuscunque opus quale sit ignis probabit, cuius opus asserit detrimentum patietur, ipse autem saluus erit, sed tanquam per ignem. Augustinus in Enchiridio capite sexagesimo septimo, psalm. vicessimo nono, in libro de fide & operibus capite decimo quinto, de igne tentationum & afflictionum interpretatur, alibi in libro vicessimo primo de ciuitate Dei capite vicessimo sexto ad purgatorium detorquet, estque sui dissimilimus in huius loci explicatione. Sic etiam in explicatione aliorum testimoniorum scripturæ, quæ ad purgatorii defensionem detorqueri solent, alij ab alijs & a se-ipsis variant. Nihil certi itaque ex scriptoribus ecclesiasticis de purgatorio statui potest, nec etiam vnquam euincitur ex eorum scriptis, doctrinā de purgatorio niti consensu catholicæ & apostolicæ ecclesiæ, qui positus est in consensione ecclesiæ totius, non quorundā interpretum opinionibus. Catholica fides quæ opponitur mortis & inferorum terroribus, non potest niti dubijs opinionibus & flexibilibus scripturæ enarrationibus, oportet vt apertis & certis scripturæ testimonijs sustineatur, quibus assentiatur omnium fidelium cœtus. Augustinum de purgatorio dubitanter docuisse, nec doctrinam de purgatorio catholicam reputasse, satis prodit libro vicessimo primo de ciuitate Dei, capite vicessimo sexto, sic dicens. An post istius corporis mortem donec ad illum veniatur, qui post resur

surrectionem corporum damnationis & remunerationis ultimus dies, spiritus defunctorum cremantē ignem transitoriae tribulationis inueniant, non redat quo, quia forsitan verum est, hæc ille, at quod catholicae fidei est, & de quo scriptura pronunciat, id non potest non verissimum & certissimum esse, de eo dici non potest, forsitan verum est, sed dici debet, certissime verum est. Nec sic vnquam de catholicae fidei articulis vllus fidelis homo locutus est, vt Augustinus de purgatorio loquitur. Cū Augustinus forsitan vera esse putet, quæ de purgatorio vulgo persuasa erant, aperte fatetur se de purgatoria opinione nihil certi in animo suo statuisse, nequicquam ergo Augustini & aliorum scriptorum authoritate purgatorium propugnatur, de quo ne minimus quidē apex extat in canonica scriptura, tum veteris tum noui testamenti.

Quarto, quæ in ecclesia sæpe controuersa & crebris contentionibus agitata & manifestis scripturis aliquoties confutata sunt, illis prætendi nequit catholicae ecclesiae consensus.

Tota Græca ecclesia purgatorium negauit, falsum ergo est doctrinam de purgatorio catholicae ecclesiae consensu comprobata fuisse. Romani pontifices purgatoria figmenta magis stabiliuerunt vi ac metu quam scripturis. Imperator Græcus Paleologus & primores quidā Græcæ ecclesiae spe auxilij a nostris consequendi, tandem circa annum Domini millesimū quadringentesimū tricesimū nonū sub Basilienſi consilio in factiosa Florentina Synodo, Pontifici Eugenio primum concesserunt esse purgatorium, Romanumque pontificem esse caput omnium ecclesiarū.

D. Ioannes Aepinus

& Constantinopolitanum patriarcham inferiorem
esse Romano pontifice, verum Ephesino episcopo
& multis alijs pijs & doctis ecclesiarum gubernato-
ribus in Græcia valde displicuit hæc assentatio, & im-
probabant insidiosam istam conciliationem, puta-
tumq; est propter hanc impij & noxij dogmatis cõ-
probationem, Paleologum Constantinopolitanum
imperatorem occisum & Constantinopolim impe-
ratoriam sedem miserrime vastatam, eversam & ex-
cisam esse. Nec etiã fuit leue delictum propter auxi-
lia consentire in aperte impias & ecclesiæ nocentis-
simas pōtificis nugas. Hoc exemplo admoneamur,
ne propter temporalia commoda consentiamus in
impias doctrinas, & faciamus fucosas conciliationes,
quas Deus tam horribiliter ultus est Constantino-
politano excidio.

De purgatorio nihil habet canonica scriptura, ideo
consensu catholicæ ecclesiæ id falso defenditur, ca-
tholica ecclesia namq; aliam doctrinam tradere non
potest, quam a Christo, apostolis & prophetis acce-
pit, & qua in fidei vnitatē coaluit. Doctrinā de pur-
gatorio nec a christo, nec ab apostolis accepit, ergo e-
ius cōsensus prætēdi nō potest purgatorij figmētis.

Quinto, Nec est catholicæ ecclesiæ consensus in
interpretatione ecclesiasticorū scriptorum, nec hoc
ipso constituitur catholicus consensus, quod plures
in interpretatione consentiant. Nō enim situs est con-
sensus ecclesiæ in consensu humane opinionis ac
interpretationis, sed in canonica scripturæ suffragati-
one, qua ecclesia ab ipsis primordijs rerum erecta
gubernata, confirmata, conservata & in fidei vnitatē
reducta est. Humane opinionēs, nec infirmant nec

fulci,

fulciunt catholicæ & apostolicæ ecclesiæ consensum, etiam si a toto mūdo damnaretur quod canonica scriptura docet, tamen eiusmodi damnatio pro consensu catholicæ ecclesiæ haberi non posset, quod ecclesia pro verbo Dei iudicet, non contra verbum Dei. Sathanæ synagoga non credentium cœtus est, qui veritatis scripturæ repugnat.

Eodem iure pro purgatorio catholicæ ecclesiæ consensum papistæ nobis opponunt, quo pharisæi corrupta sua iudicia & totius mundi opinionem Christo oppelsissent, si id verum esset, quod maior hominum pars affirmaret, ne quidē Christi evangelio & apostolorū doctrinæ fauisset ecclesiæ catholicæ consensus, totus enim orbis ei rebellabat, nec ordinariæ ecclesiasticæ potestatis consensiones ac approbationes pro catholicæ ecclesiæ consensu habendæ sunt, quia illa ipsa etiam sæpenumero fœdissime lapsa & hallucinata est, nec raro se opposuit apertæ veritati. Etsi Iohanni baptistæ, Christo, apostolis & alijs christi discipulis, pontifices, pharisæi, scribæ, & seniores populi, totaq; ordinaria potestas, restitit eorūq; doctrinam dānavit, tamen ea propterea non est damnata consensu sanctæ ecclesiæ catholicæ.

Manifestum ergo est, consensum catholicæ ecclesiæ non esse situm in ordinariæ potestatis astipulatione & comprobatione, sed in Dei verbo cœlitus patefacto, & per prophetas & apostolos docto & in literas relato. Quam diu ordinaria potestas & fidelium cœtus sequitur scripturæ veritatem, habet ecclesiæ Dei consensum, ab hoc cum discedit, eius consensum amittit qui non primum sub ordinariæ potestatis institutione nec sub Romanorum pontificū dominatione

D. Ioannes Aepinus

dominatione ortus est, sed inde usque ab initio mundi fuit, incepit enim cum prima verbi dei patefactione ipsius Adæ temporibus, & hic consensus veram ecclesiam a falsa, & patrum a Cainica ab initio se creuit.

Breuiter, fidei Christianæ analogia est certissimus index consensus ecclesiæ Dei. Quæ doctrinæ ab hac discrepant, non nituntur ecclesiæ catholicæ consensu, sed sunt aut Satanæ ludibria, aut humanæ rationis inuenta. Figmētum de purgatorio a fidei analogia alienissimum est, ideo ei prætexi nequit catholicæ ecclesiæ consensus. Pontificij consensum catholicæ ecclesiæ positum esse putant in longis consuetudinibus, priscis ritibus, opinionibus vulgo receptis ac romana sede diu defensis, sed hic turpiter decipiuntur. Catholicæ ecclesiæ consensus in his consistere non potest, quod sæpenumero complectantur ac tegant errores, quos nunquam recipit sancta catholica ecclesia.

Ecclesiæ iudicium & consensus semper nititur Christi, prophetarum & apostolorum doctrina. Theophilactus ad Romanos capite ultimo ait, illos scandala, hæreses & dissensiones induere, qui aliquid præter apostolicam doctrinam adferunt, quibus verbis non obscure indicat, ecclesiæ consensum situm esse in apostolica doctrina, non in humanis iudicijs. In præsentē illa animorum, studiorumque varietate, quæ in mundo est et semper fuit, necesse est, ut solum filij Dei loquentem audiamus, iuxta patris mandatum & sequamur canonicæ scripturæ testimonium, quod ipse suo spiritu patefecit & confirmavit. Impossibile est hominum opinionibus, iudicijs & sententijs
retineri

retineri posse concordiam & consensionem in catholica ecclesia Christi per totam orbem dispersa. Oportet ut Christus ecclesiae suae caput solus in ea sonet cum suis prophetis & apostolis, alias omnia erunt plena dissensionum, opinionum ac factionum, quod tot sint hominum sententiae quot capita. Quoties de consensu ecclesiae disputatur, necesse est, ut ad fontes ecclesiasticae doctrinae, hoc est, ad canonicam scripturam recurramus, seu ut iuxta consilium Cypriani ad Pompeianum contra Stephani epistolam reuertamur ad originem Dominicam, euangelicam & apostolicam traditionem, ut inde surgat actus nostri ratio, unde & ordo & origo surrexit. Quod si vero obscuri loci inciderent, in quibus variant interpretes, hos docet Augustinus apertioribus scripturae locis esse explicandos in libro de doctrina Christiana, libro tertio capite secundo & vicesimo octavo, de quo interpretandi genere fufius dictum est in assertionibus nostris dominicalium euangeliorum in Dominica quinta post pascha.

Augustinus ad Cresconium libro secundo capite tricesimo primo dicit. Canonem ecclesiasticum constitutum esse, & prophetica & apostolica scripta esse relata in eum, ut secundum haec de omni doctrinarum fidelium tum infidelium iudicetur, & cum ei opponeretur Cypriani auctoritas, in eodem libro capite tricesimo secundo dixit, se epistolas Cypriani non habere ut canonicas, sed eas ex canonicis considerare & in epistola centesima undecima ad Fortunatianum de videndo Deo monet, ne quorumlibet etiam laudatorum & catholicorum hominum disputationes veluti canonicas scripturas habeamus, sed ut eorum

D. Ioannes Aepinus

scripta non consentientia veritati canonicae scripturae
respuamus & improbemus.

Augustinus aegrius iudicij vir vidit humanis do-
ctrinis & opinionibus in ecclesia non posse conser-
uari doctrinae puritatem & in docendo concordiam,
ideo ubiq; magno studio vrget soli canonicae scriptu-
rae credendum esse, & hac ipsa tantum quasilibet
controuersias iudicandas, dirimendas & pacem con-
stituendam & alendam esse in ecclesia, de quo vide-
atur.

Augustinus in epist. xix. ad Hieronymum. xlviii.
ad Vincentium, in prologo lib. iij. de Trinitate, Psal.
lxxvij. de baptismo contra Donatistas libro secundo, ca-
pite secundo.

Augustinus ad Vincentium Victorem fatetur in
suis libris multa esse, quae iure reprehendantur, cupit
vt sua iudicio legantur, vultq; vt de omnium homi-
num scriptis ac doctrinis libera hominum sint iudi-
cia in ecclesia, eaque e canonica scriptura sumantur,
quae norma, regula ac statuta, vt Hieronymus ait, est
qua ecclesiae omnia appenduntur. Huc facit etiam,
quod Hieronymus ad Galatas quinto dicit. Nulli si-
ne Dei verbo credendum esse.

Ab ipsius ecclesiae Dei exordio oēs controuersiae
semper examinatae & iudicatae sunt ex sola canonica
scriptura, & quae ex hac conclusa, definita ac cōstituta
pro consensu catholicae ecclesiae habita sunt, non illa
quae absq; Dei verbo in ecclesiam irreperunt, & ho-
minum opinione recepta ac prauo vsu confirmata
sunt. Consensum ecclesiae pēdere a canonica scriptu-
ra, omniaq; hominum iudicia ad hanc solam ceu ad
suam normam ab initio ecclesiae exacta fuisse, aper-
te

te testantur Moyses, propheta, Iesus Christus & ipsi-
us apostoli, nā sibi fidem facturi nō allegant quorum
libet maiorum suorum iudicia, ac doctrinas sed illo-
rum tantū, quibus cum locutus est Dominus. Moses
patres citat, prophetae patres & Moysen, Christus pa-
tres, Moysen & prophetas, Apostoli Christum, pro-
phetas, Moysen & patres, quo dilerte declaratur ec-
clesiæ consensum tantum positum esse in ijs quæ ca-
nonica scriptura docetur, hoc est, in ijs quæ a sanctis
patribus, Mose, prophetis, Christo & apostolis docta
sunt, quos Dominus ipse cœlitus erudit ac docuit,
nec est hic aliqua Iudaica tabula admittenda, quæ in-
formet ecclesiam de quibusdam arcanis & abscon-
ditis Dei misteriis, reuelatis Moysi & prophetis, sed
non scriptis, quam sanguinarius papatus nunc veri-
tatem non scriptam appellat, vt hoc prætextu nobis
quaslibet imposturas & errores obarudat.

Toto cœlo & terra errat impia & sanguinaria
tridentina synodus, quæ vt hoc tempore defendat
pontificias imposturas & tyrannidem, fingit eccle-
siam Christi non solum canonica scriptura niti, sed
etiā verbo non scripto, hoc est, humanis opinio-
nibus & doctrinis vulgo receptis, nec pudet eam
has præponere scripto Dei verbo, seu canonicae
scripturae.

Hoc figmētum autem excogitat sacrilega synodus
vt quicquid suis opinionibus & cupiditatibus re-
pugnat, hac ratione defendat, etiam si id contra a-
pertum Dei verbum sit, nec etiam veretur hoc deli-
rium defendere effusione innocentis atque inno-
xij sanguinis, venenis, incendijs, civilibus & inte-
stinis bellis, nullisq; nō scelerosis, nefarijs ac furiosis

D. Ioannes Aepinus

artibus ac technis, qua impudentia palam declarat se
coniuratum esse satellitium Romani Antichristi, qui
his rationibus & modis nidum suum in ecclesia ex-
structum haecenus defendit.

Utq; impia haec synodus furum faciat imperitis
& mundo imponat, impudenter mentitur se niti cō-
sensu catholicae & apostolicae ecclesiae, qua cum ipsi
minus conuenit, quam luci cum tenebris & Christo
cum Belial.

In ecclesia semper scripturae testimonijs compro-
bata & refutata esse omnia, restantur primae synodus
nec plus fidei vnquam habitum esse synodis, quam
sibi canonica scriptura fecerunt, ex veterum scriptis
planissimum est, quantum olim fidei habitum & au-
thoritatis delatum sit doctoribus in ecclesia absque
sacrae scripturae testimonio pugnantibus de dubijs
materijs haec verba Origenis satis indicant, qui ho-
melia prima super Hieremiam, sic inquit. Necesse
nobis est scripturas sanctas in testimonium vocare,
sensus quippe nostri & enarrationes sine his retribus
non habent fidem. Et Cirillus ad reginas de recta fi-
de, ait. Necessarium nobis est diuinas sequi literas, &
in nullo ab earum praescripto discedere. Huic sen-
tentiae subscribit etiam Tertullianus in libro de pro-
scriptione haeticorum. Quantum fidei sit deferen-
dum hominum orthodoxorum scriptis absq; cano-
nicae scripturae testimonio. Augustinus in libro de
octo quaestionibus Dulcitij quaestione tertia pronun-
ciat, dicēs se scribere vt erudiat, ita tamen vt suis scri-
ptis nulla constitutur canonica auctoritas.

Breuit̃er, ex veterum monumentis manifestum
est, nihil ratum, firmum ac certum vnquam fuisse
in

in ecclesia, nisi id confirmatum fuerit canonica scriptura, idque tantum catholicae & apostolicae ecclesiae consensu niti, quod canonica scriptura ab omni errore alienissima comprobatur, nec etiam potest ecclesiae catholicae consensus ijs praetexti, quae longa consuetudine inoleuerunt, nec ea quae habet applausum maioris partis hominum, quod maior pars hominum saepe meliorem falsis suffragationibus vineat, & quod consuetudinibus omnibus praedictet sacrae scripturae veritas, qua tantum docenda ac regenda est catholica ecclesia Christi iuxta illud, Oves meae vocem meam audiunt, &c. et quod saepenumero perniciosissimi errores consuetudinibus subsint. Nemo ex authenticis ecclesiasticis scriptoribus unquam iudicauit ullam consuetudinem antereferendam esse veritati canonicae scripturae, nec putauerunt a consuetudine sumendum esse iudicium de consensu catholicae ecclesiae, sed ex ipsa scriptura canonica, cui cedere debent quilibet ritus, consuetudines ac mores. At cum in canonica scriptura nec testimonia nec exempla sint, quibus affirmari possit doctrina de purgatorio, imo cum ipsa scriptura in totum damnet figmentum purgatorium, in confesso est, illud catholicae ecclesiae consensu defendi non posse, idque tantum propugnari vulgata erronea opinione, quae nihil minus est quam catholicae ecclesiae consensus, & quae cum scriptura sacra ex centro pugnat.

Postremo, Pontificij praeis ritibus sacrificandi & orandi pro mortuis conantur fidem facere figmento de purgatorio & euincere id catholicae ecclesiae consensu probari, sed hic bis peccant.

Primo, Stulte somniant absque canonicae scripturae

S. iii. testi-

*De oratione
& sacrificio
pro mortuis.*

D. Ioannes Sepinus

testimonio, ritibus hominum opinione introductis
constitui catholicae ecclesiae consensum & probari
dubias hominum opiniones.

*Finis precum
& sacrificio-
rum pro mor-
tuis.*

Secundo, Falsum finem asserunt praeceptorum sa-
crificijs & orationibus pro mortuis, falsoq; imaginā-
tes veteres sacrificasse & orasse pro mortuis, ut ani-
mae corpus egressae satisfactionibus ac precibus vi-
uorum liberarentur ex purgatorijs poenis, & residua
peccata defunctorum expiarentur, sed hanc imagi-
nationem vanam esse liquido apparet ex monumen-
tis vetustissimorum scriptorum, quibus horum ritu-
um initia & occasiones propius notae fuerunt, & qui
longe alias rationes recitant de institutione sacrifici-
orum & precum pro mortuis, quam purgatorii de-
fensores afferunt, qui magis proprijs coniecturis &
dialogismis nituntur, quam antiquorum authorita-
te & testimonio, docent namq; antiquissimi sacrifi-
cia & preces pro mortuis non fuisse placatorias pro-
piciatorias ac satisfactorias oblationes, ut nunc papi-
stae docent, nec id etiā pie docere potuerunt, quod
haec doctrina impiissima sit, totum Christum obrua-
t & eius euangelium sepeliat. Sacrificia & preces pro
mortuis oblatas a veteribus non fuisse propiciatoria
ac satisfactoria sacrificia, sed dilectionis significatio-
nes & pia nota erga mortuos, quibus commendatae
sunt misericordiae Dei, item fuisse gratiarum actio-
nes, publica honorificationis testimonia ac memora-
cula illorum, qui pie ac fortiter in Christo obdormi-
erant, & has ceremonias institutas esse, ut pii publice
excitarentur ad imitationem pietatis antecessorum
suorum ad ingenuam fidei confessionem & ad cor-
roborandam fidem de animarum immortalitate,
aeterna

2 *eterna reconciliatione per Christum semel facta, beatitudinis apud Deum finitione, resurrectione mortuorum & futura glorificatione ex veterū scriptis notius est, quam ut negari possit.*

Sacrificiorum & precum ceremonias pro mortuis præcipue olim institutas fuisse, ut fidelium animis his ceu publicis cohortationibus exercitarentur & corroborarentur aduersus horribiles persecutiones & immania tormēta quibus Christiani passim ab initio ecclesiæ a Iudæis & gētibz crudelissime trucidabatur. Clarissime liquet ex veterū monumētis apud quos hæc fuerint salutaria, fidei & pietatis exercitia quæ postea mitescētibz & paulatim cessantibus sanctorum persequutionibus ac martyrijs ex ignorantia consilij maiorum ad falsam satisfactionem detorta sunt, falsoq; opinatum est, veteres instituisse sacrificia & orationes pro mortuis, ut viuorum sacrificijs & orationibus mortuorum animæ Deo reconciliarentur, eorum peccata diluerentur & expiarentur apud Deum. Hic error obscurata euangelij doctrina de gratuita iustificatione & redemptione quæ est in Iesu Christo, paulatim longius est vagatus & altius radices egit. Quāuis obscurata puritate euangelicæ doctrinæ per aliquot sæcula doctum sit viuorum precibus ac sacrificijs pro mortuis satisfieri, tamen prioris ecclesiæ alia iudicia fuisse planum faciemus ex scriptoribus primæ ecclesiæ, quæ proximius accessit ad apostolorum tempora.

Vetus ecclesia ab initio canonicam scripturā secuta semper docuit Iesu Christi mortem vnicam esse sacrificium, quo pro totius mundi peccatis satisfactum sit & eucharistiam a Domino in ecclesia institutam veri,

D. Ioannes Aepinus

veri, vñici & æterni sacrificij Christi esse commemor-
ationem, representationem, recordationem, memo-
riam, exemplar, celebrationem & publicam gra-
tiarum actionem pro redemptione nobis Iesu Chri-
sti morte impensa. Primitiua ecclesia nunquam fuit
in ea sententia, quod præter Christi mortem vllum
aliud sit sacrificium propiciatorium ac satisfactoriũ
pro viuis ac mortuis. Hæc si vera sunt, vt certe sunt,
in confesso est veteribus calumnias strui hoc com-
mento, quod pro mortuis sacrificauerint, vt peccati
noxa ac pœna defuncti satisfactione soluerentur.

Manifestum etiam mendacium est papistica fig-
menta de satisfactorio missæ, sacrificio pro mortuis
niti primitiua ecclesiæ authoritate & catholicæ ec-
clesiæ consensu. Hæc ne de nostro dicere videamur,
adijciantur quædam illustriora veterum testimonia
de hac cõtrouersia, quæ nostris dictis fidem faciunt.

Cypria .li.ij. epi. iij. ait. Iesus Christus & dominus
deus noster ipse est summus sacerdos Dei patris & sa-
crificium Deo patri ipse primus obtulit, & hoc fieri
in sui commemorationem præcepit. Item passionis
eius mentionem in omnibus sacrificijs facimus, pas-
sio enim Domini est sacrificium quod offerimus, ni-
hil aliud quam quod ille fecit, facere debemus, scri-
ptura enim dicit, quotiescunq; ederitis panem istum
& calicem istum biberitis, mortem Domini annun-
ciabitis, quoadusq; veniat. Quotiescunq; ergo cali-
cem in commemorationem Domini & passionis
eius offerimus, id quod constat Dominum fecisse, fa-
ciamus, et Cyprianus eucharistiam verum & plenũ
sacrificium in hac epistola vocat quod sit noui testa-
menti vñicum sacrificium substitutum in locum le-
uiti

uiticorum sacrificiorum, nullumque aliud a Domino in sua ecclesia requiri præter eucharistiam Domini-
cæ coenæ. Disertis autem verbis affirmat, eucharisti-
am tantum esse commemoratiuum sacrificium, non
placatorium nec satisfactorium, quo vel pro viuis &
mortuis satisfiat.

Epiphanius libro primo thomo tertio contra Mar-
tionistas Cypriano consentit, dicens. Dominum Chri-
sti sui aduentu omnē sacrificiorum vsum sustulisse,
& imo sacrificio omnia compleuisse ac perfecisse
quod est sacrificium & victima Christi quæ adum-
brata fuit sacrificijs legis, & ad cuius sacrificij recor-
dationem ac memoriam sub nouo testamento insti-
tuta est eucharistia.

Huc etiam facit, quod Augusti. de ciuit Dei lib. vii.
cap. xx. ait Dominum priscas oblationes & sacrificia
nolle, sed vt pro omnibus sacrificijs & oblationibus
veteris testamēti corpus eius offeratur & participan-
tibus ministratur, hoc est, vt celebretur in ecclesia do-
minica coena, & dispēsetur ipsius corpus & sanguis.

Augusti. in lib. lxxx. trium quaestionum cap. lxi.
ait. Dominus noster Iesus chr. stus est sacerdos noster
in æternum secundum ordinem Melchisedech, qui
seipsum obtulit holocaustum pro peccatis nostris, &
eius sacrificij similitudinem celebrandam in suæ pas-
sionis memoriam commēdauit. Augustinus dicens
ecclesiæ commendatam esse sacrificij similitudinē
non sentit Christum qui porro mori nequit, ite-
rum mactandum & sacrificandū esse, sed per eucha-
ristiam ab ipso institutam, conseruandam esse memo-
riam sacrificij in cruce semel oblari, sicut patet ex ip-
sius testimonio paulo ante citato.

D. Ioannes Sepinus

Ut veteris testamenti sacrificia exemplaria & umbræ erant futuri sacrificij Christi, ita eucharistia est exemplar, quo de sacrificio Christi semel facto admonemur, & quo eius memoria in catholica ecclesia custoditur. Augustinus lib. iij. de trinitate cap. xij. de Christo locutus, sic inquit, Morte sua quippe imo verissimo sacrificio pro nobis oblato, quicquid culparum erat, unde nos principatus & potestates ad luenda supplicia iure detinebant, purgavit, aboleuit, extinxit & sua resurrectione in nouam vitam nos prædestinatos vocauit, vocatos iustificauit, iustificatos glorificauit.

Augustinus hic apertis verbis morti Iesu Christi adscribit, quod pontificij tribuit hominum meritis & missarum suarum sacrificijs, impie ad mentitam satisfactionem pro peccatis detorquentes eucharistiae sacrum, quod a Domino institutum est ad suæ liberationis, satisfactionis & meriti commemorationem, non ad satisfaciendum pro peccatis ullius hominis vel viui vel mortui.

Ambrosius ait. In Christo semel oblata est hostia ad salutem potens, quid ergo nos? non per singulos dies offerimus, & si quotidie offeramus, ad recordationem eius mortis fit, vna est hostia non multa &c.

Ambrosius in eodem loco eucharistiam ita sacrificium & hostiam dici affirmat, ut dies in quo resurrectio Domini in memoriam reuocatur, appellatur resurrectio, hoc est, eucharistia seu Dominica cœna, ecclesiæ commendari recordationem beneficii per meritum Christi parti & conseruari memoriam mortis Christi, quæ est æternum, viuum, verum & vnicum nostræ reconciliationis & satisfactionis sacrificium

&

& hostia.

Chrisostomus super nonum caput ad Hebræos homelia, xvij. Per singulos dies offerimus quidem, sed ad recordationem facientes mortis eius, & una est hæc hostia, non multa. Quia una est & non multa: Quia semel oblata est illa, oblata est in sancto sanctorum, hoc autem sacrificium est exemplar illius, id ipsum semper offerimus, in quem autem finem sacrificium cenæ Dominicæ oblatum ac celebratum sit. Chrisostomus paulo post addit, inquit. Hoc autem quod nos facimus in commemorationē quidē sit eius, quod factum est, hoc enim, inquit, facite in mei commemorationem, non est aliud sacrificium, sicut nō est alius pōrifex, sed id ipsum semper facimus, magis autem recordationem sacrificij operamur.

Hæc veterum scriptorum testimonia apertissime indicant priscam ecclesiam nulla sacrificia immolasse, ut aut pro viuis aut mortuis satisfaceret Deo, nec etiam eucharistiā pro satisfactorio sacrificio habuisse. Ostendit etiam diserte pontificios sacilegis suis satisfactorijs missis, mendaciter prætexere consensum veteris orthodoxæ & catholicæ ecclesiæ, nam cum in genere neget vlla esse sacrificia præter mortē Christi, quibus expientur peccata, perspicue arguit eos errorem & mendacij, qui docent primam ecclesiam pro mortuis sacrificasse, ut sacrificiorum merito & satisfactione defunctorum animæ e purgatorio liberarentur & iustificarentur apud Deum.

Profecto summa & execrabilissima est eorum hominum impietas, qui quæstus gratia docent eucharistiā, quam pontificij missam vocant, quæ sub papatu vel vno etiam prandiolo, vel tribus obulis

D. Ioannes Sepinus

est emptā, satisfactorium esse sacrificium quō satisfi-
at iustitiæ Dei pro viuis & mortuis, & impuri alicu-
ius sacrificuli missam æquiparanti morti Iesu Christi
filij Dei, cum tamen ipse Lombardus lib. iij. dist. xij
dicat. In sacramento recordationem fieri illius, quod
factum est semel. Quid obsecro papistici isti vëtre s
pro vilissima stipe viuis & mortuis salutem venden-
tes hic sancto Petro sunt responsuri, qui ait, nos non
auro, argento, vllisq; corruptibilibus rebus redem-
ptos esse, sed precioso sanguine Iesu Christi agni im-
maculati & incōtaminati, cuius redemptionis miste-
rium in eucharistia peragitur.

Qui non omnino sunt extrema impietate & cæci-
tate oppressi, vident doctrina de missarum satisfacto-
rijs sacrificijs nihil in Christum esse contumeliosus
nullaq; salutis beneficia per Christum parta magis
posse obrui, quā hac ipsa sacrilega & blasphema do-
ctrina de satisfactorijs missis vel priuatis vel publicis

Vt aduersarij propugnent suum errorem de satis-
factorijs missæ sacrificijs, contendunt sacrificio & ob-
latione non significari donum aut beneficium a deo
acceptum, sed munus quod Deo offertur, veteresq;
his vocibus in propria significatione vsos eucharisti-
am nominasse sacrificium, vt ostenderēt eucharistiæ
sacrum esse propiciatorium ac satisfactorium sacri-
ficiū, quo Deus cum viuis in terris, tum mortuis
in purgatorio reconcilietur, peccata diluantur & ho-
mines iustificentur, sed aduersarios veteribus irroga-
re iniuriam & falsam interpretationem affingere his
duobus certissimis argumentis euincitur.

Primo, in eucharistia Deo nihil offertur, sed tantū
celebratur Christi mors, exhibetur redemptionis be-
nefi-

neficium, & distribuitur corpus & sanguis Domini nostri Iesu Christi ad commemorationem mortis ipsius, ergo eucharistia non potest esse satisfactorium sacrificium quo Deo aliquid præstatur, nec a veteribus pro satisfactorio sacrificio est habita, sed pro eucharistico, ut paulo ante est ostensum.

Secundo, ex veterum monumentis manifestissime patet primam ecclesiam catachresticos latissime usam esse vocabulis sacrificio, oblatione, immolatione & verbis sacrificare, offerre, immolare & similibus vocibus, easque accommodasse ad eiusmodi cultus & opera, quæ nihil minus esse possunt, quam satisfactiones pro peccatis.

Quid veteres sacrificium appellant.

Augusti. scribit li. x. de ciui. dei cap. vi. Omne bonum opus Deo beneplacitum, quod propter ipsum fit & ad Deum refertur, sacrificium dici. Sic definit etiam sacrificium Iesus Syrach cap. xxxiij. Sacrificium, inquit, salutare est attendere Dei mandatis & discedere ab omni iniquitate, & Psal. iij. Sacrificium iustitiæ vocatur obedientia erga Deum & iustitiæ studium in omnibus actionibus. Apostolus ad Philip. ij. Fidē Christi qua omnia Deo deferimus hostiam & sacrificium fidei appellat, & ad Rom. xij. Carnis mortificationem seque totum addicere & dedere Deo, & ex ipsius mandati præscripto viuere, hostiam sanctam & Deo acceptam nominat. Simili sermonis formula celebratio ac laus diuini nominis in scripturis sacrificium laudis dici solet. His metaphoris hæcque carachresis vocum quæ a sacrificijs & cultibus veteris testamenti sumpta est, veteres ita sunt delectati, ut hostiæ & sacrificij appellatione quælibet ecclesiasticos ritus & quælibet bona opera vocarint, nunquam autem ei s

D. Ioannes Nepomus

venit in mentem vel eucharistiam vel alia bona opē
ra ob id hostias & sacrificia dici debere, quod his pec
cata diluantur, & sint satisfactiones quibus vel viui
vel mortui apud Deum iustificentur ac redimantur.

Quid utri
bus est sacri
ficare, offer
re, &c.
Veteres absq; vlla satisfactionis opinione voces of
ferendi, sacrificandi ac immolandi accommodasse
ad quaslibet bonas actiones & ad omnes ecclesiasti
cos ritus, palam faciemus ex priscorum monumētis,
vt videamus quam subdoli & vani argumentatores
sint papistæ, & quod vbiq; in asserendis suis idoloma
nijs destituantur probationibus.

Origenes libro. ij. in epist. ad Roma. capite. ij.
Sanguinem circumcisionis offerri dixit, pro circum
cidi. Tertullianus aduersus Martionem libro. iij.
Gratiarum actionem, oblationem vocat, & ad Scapu
lam pro Cæsare interpellare Deum, nominat sacrifi
care pro Imperatore, sic inquit. Sacrificamus pro
salute Imperatoris, sed Deo nostro & ipsius, sed quo
modo? vt præcepit Deus, pura prece oramus pro sa
lute Imperatoris, ab eo eam postulantes, qui præsta
re potest.

Cyprianus libro secundo epistola tertia. Sacrifici
um passionis Domini offerre dixit pro recolere &
mentionem facere passionis Christi in ipsa Domini
cæna. Epiphanius lib. iij. thomo. ij. Hæresi. xcvij.
dixit. Euangelium sacrificare per orbem pro prædi
care euangelium in toto terrarum orbe, sic loquens.
Apostoli sacrificantes per terram euangelium vna
cum Paulo & Barnaba, & in eodem loco sacrificare
posuit pro administrare sacra in Christianorum cœtu
& Cyprianus alias offerre calicē, alias offerre panē
pro ipsa eucharistias actione ponit, vt lib. ij. epist. iij.

sermo

Sermone quinto de lapsis, & in plurimq; alijs locis.

Omnes veteres sacrificare & offerre usurpāt simpliciter pro facere sacrum Dominicæ cenæ, ut indicat Cyprianus lib. iij. episto. xiiij. reprehendens fideles quod communicent cum lapsis & offerant & eucharistiam tradant, quibus verbis ostendit tria hæc simul esse acta in omni eucharistia, presbyteros fecisse sacrum eucharistiæ, quod offerre appellat, & distribuisse corpus & sanguinē Christi, cæteros Christianos ea sumpsisse, vnum enim aliquem ex omnibus vel episcopum, vel aliquem ex presbyteris in cœtu sacrificasse & obtulisse, cæteros oēs episcopos & presbyteros vna cū diaconis & reliqua turba ab illo sumpsisse sacramentū, videre est in canonibus, quos apostolicas vocant canone nono & in xiiij. canone Nicaeni concilij. Item in constitutione. xix. concilij Laodicensi.

Ex his locis etiam apparet evidentissime vnum eucharistiæ sacrum & quidem ab vno tantum in die factum fuisse, & eā ætatē prorsus ignorasse sacr. legū commentum de pluribus istis priuatis missis.

Augustinus ad Ianuarium epist. cxviiij. de prisco more offerendi seu eucharistiam celebrandi, scribēs ait. Alibi nullum diē intermissum esse, quin sit oblatum & Dominico corpore & sanguine communicatum, alibi tantum sabbato & dominico, alibi tantū dominico diē, & in hac vnicuiq; ecclesiæ suam libertatem remansisse, vnde etiam liquet eā ætate non esse factas satisfactorias priuatas missas, sed eucharistiæ sacrum tantum esse peractum propter communicationem. In eadem epistola Augustinus eucharistiam, oblationem & eam celebrare, offerre dixit.

Hanc

D. Ioannes Nepinus

Hanc loquendi catachresin omnibus veteribus
vltimarum fuisse, eosque ea usurpasse pro tota acti-
one sacri eucharistias, ex veterum scriptis vbiq; mani-
festissimum est. Exde hallucinantur Pontificij con-
tendentes veteres eucharistiam ob id vocasse hostiam,
victimam, immolationem & sacrificium & sacrum
eucharistias facere, offerre, sacrificare & immolare,
quod eucharistia, quam missam vocant, sacrificium
sit, quo pro peccatis satisfacit & viui & mortui iustifi-
cetur, pro quibus id applicatur. Recitata namque veterum
testimonia apertissime ostendunt eucharistiam preces,
arum actiones & alios Dei cultus a veteribus dictos
esse hostias & sacrificia & in ijs esse, earum operari, vo-
casse offerre, vt testarentur his gratum cultum exhi-
beri Deo. Sumptus autem hic mos loquendi a sacri-
ficijs, quod haec a conditis saeculis semper princi-
pem locum obtinuerunt inter omnes dei cultus.

Olim in ecclesia temporibus martyrum in eucha-
ristica oblatione haec fere simul acta sunt. Sacra habi-
ta est concio, dominica coena iuxta Domini manda-
tum peracta est ad ipsius commemorationem, cor-
pus & sanguis Domini clero & reliquae fidelium turbae
distributa sunt, publicae preces factae sunt, & munera
sunt collata ad conseruationem ecclesiastici ministe-
rij & ad necessitatem indigentium Christianorum,
haecque omnia sigillatim & coniunctim synechdochi-
cos vocata sunt sacrificia & oblationes. Eucharistia
per se sacrificium appellata est, quod veri sacrificij in
cruce oblata commemoratio est, & quod in ea verum
corpus & verus sanguis Christi dispensatur, qui es-
sentia plane idem est cum illo, quod traditum est &
qui fusus est in cruce, Hunc Cyprianus libro septi-
mo

tertio ad Quirinum cap. xciiij. Corpus Domini vocat sacrificium ex carne. Et Augustinus in oratione pro matre sua de pane & vino eucharistiae loquens, ait, in ea dispensari victimam sanctam qua delictum est chirographum, quod erat contrarium nobis, qua triumphatus est hostis computans delicta nostra, & cetera. Huc etiam facit quod Ambrosius & Chrysostomus dicit unam esse hostiam, quae offertur non multas, quod essentia non sine una sit.

Veteres panem & vinum coenae Dominae ob id praecipue sacrificium, hostiam, oblationem & victimam vocarunt, quod crediderint & docuerint verum Christi corpus & verum ipsius sanguinem in eucharistia pane & vino distribui, & ut Augustinus ait ad Ianuarium episto. cxviij. in os manducantium introire & ore excipi.

Veteres eucharistiam propter corporis & sanguinis Christi praesentiam primo vocauerunt sacrificium deinde propter oblationes & munera quae in ipsa eucharistia deo consecrabantur & conferebantur ad sacramenta ministeria, & ad necessitatem credentium. A collatione munerum in sacro coetu facta eucharistiam dictam esse sacrificium, hostiam & oblationem, ex veterum scriptis clarissime intelligitur.

Irenaeus de eucharistico sacrificio loquens lib. iij. cap. xxxiiij. aduersus Haeresin Valentini de munerum oblatione in eucharistia facta sic loquitur. Oportet nos Deo oblationem facere, & in omnibus gratos inueniri fabricatori Deo in conscientia pura, fide sine hypocrisi, in spe firma, in dilectione tenenti, primitias eorum quae sunt creaturarum offerentes, & hanc oblationem ecclesia sola puram offeret fabricatori

D. Ioannes Sepintus

tori, offerens ei cum gratiarum actione ex creatura eius.

Iraneus in eodem lib. cap. xxxij. duplicis sacrificij mentionem facit. Eucharistiam appellat noui testamenti nouam oblationem, quam ecclesia ab apostolis accipiens in vniuerso mundo offert Deo, vt nomē eius glorificetur in gentibus. Beneficentiæ munera in sacro eucharistias coetu collata oblationem creaturæ vocat.

His autem clericos nutritos esse Christianis vt sacerdotes & leuitæ apud Iudæos decimis & sacrificijs Cyprianus affirmat libro primo episto. ix. sic inquit. Nunc ratio & forma in clero tenetur, vt qui in ecclesia Domini ad ordinationem clericalem promouentur, nullo modo ab ordinatione diuina auocentur, ne molestijs & negocijs secularibus alligētur sed in honore sportulantium fratrum, tanquā decimas ex fructibus accipientes, ab altari & sacrificijs non recedant, & die ac nocte celestibus & spiritualibus seruiant.

Cyprianus Sportulantes fratres appellat Christianos, clero sportulam dantes, hoc est, vel cibum vel æs conferentes ad quotidianū vsum clericorum. Hæc piorum hominum sportulæ a veteribus oblationes vocatæ sunt, & ab hac consuetudine largiendi sportulas in eucharistia orti sunt canones de offertorijs de quorum numero hic vnus est de consecratione, distinctione quinta, capite. Omnis Christianus procurret ad missarum solemnias aliquid Deo offerre, & reducere in memoriam, quod Deus per Moſen dixit, non apparebis in conspectu meo vacuus. Christianorum sportulæ postea dari coeptæ sunt in eucharistia

ristia, in qua aut mortuorum celebratur memoria, aut publicæ preces fiebant pro viuis. Hincq; cœpit eucharistia cum suis oblationibus dici sacrificiū pro mortuis & viuis, qualis vero mos iste sacrificandi & offerendi pro mortuis fuerit, aperte intelligi datur ex Origene libro. iij. in Iob, vbi ait, memorias sanctorum facimus, & parentum nostrorum vel amicorum in fide morientium deuote memoriam agimus tam illorum refrigerio gaudentes quam etiam nobis piæ consummationem postulantes. Sic itaque cū diem natiuitatis celebramus, quia in perpetuo viuunt qui moriuntur, celebramus nimirum religiosos non sacerdotibus conuocantes, fideles vna cum clero inuitantes, ad hæc egenos & pauperes, pupillos & viduas saturantes, vt fiat festiuitas nostra in memoriā requiei defunctis animabus, quarum memoriam celebramus.

Hæc munera in anniuersarijs memorijs expensa annuas oblationes dictas, & ea conferre, offerre fuisse veteribus, Tertullianus testatur in libro de exhortatione castitatis, de ijs loquens, qui memoriam agebāt mortuæ vxoris. Et iam repete apud Deum, inquit, pro cuius spiritu postules, pro qua oblationes annuas reddas, stabis ergo ante Deum, cum tot vxoribus quot illa oratione commemoras, & offeres pro duabus & commemorabis illas duas.

Tertullianus infectus ac deceptus Montani dogmate, vt Christianis castitatem commendaret propter eius tēporis persecutiones & impedimenta multa, quæ matrimonium comitantur monogamiā extulit & ita quidem vt secundas nuptias damnare visus sit.

D. Ioannes Aepinus

Iplius obiurgatio & insultatio, etsi theologo indigna sit, tamen aperte indicat morem offerendi ac sacrificandi sua ætate, et sportulas ac dona in sacro eucharistias collata oblationes & sacrificia dicta fuisse, eaque a pijs oblata, non vt pro mortuis satisficeret, nec vt vi uorum oblationibus mortuorum peccata expiarentur, ipsorumq; animæ e purgatorio liberarentur, sed vt retineretur memoria eorum, qui pie in fide erant defuncti, et vt sacrorum ministri ac indigentes fratres iuuarentur & alerentur Christianorum beneficentia. Ex prisco illo memoriarum ritu orta esse videntur papistica illa anniuersaria, parentalia ac iusta ad quæ celebranda nunc in papatu omnes absq; discrimine etiam indigentissimi adiguntur, atq; vt inde eo maior & vberior quaestus sit, & parentantes & iusta procurantes eo promptius ac cumulatiuſ aras oblationibus onerent, affingunt pontificij his satisfieri pro mortuis, & animas illorum qui in peccato e viuis decedunt, purgatoria flamma liberari, hæc q; sacrilega impostura eo processit, vt Romanus Antichristus innumerabilem turbam indoctissimorum sacrificulorum iu summo ocio lautissime aluerit in toto Christiano orbe, vt hoc sacrilegum dogma de satisfactione pro mortuis & turpissimus hic quaestus qui anniuersariorum abusus impudentissime corradebatur, e medio tolleretur. Anniuersaria memoria, quæ in immensum creuerunt in ecclesijs nostris nunc omittuntur, non quod nouitatis studiosi priscos ritus ferre nequeamus, sed vt falsa doctrina & fiducia humane iusticiæ, scædæq; papisticorum mûdinationis aboleretur. Si iuxta primam institutionem anniuersariæ memoriæ peragerentur ad ecclesiæ ædificationem, & ad

Et ad iuuandos & alendos indigentes, non excludemus eas, & in his si leuita essent errata, publica tranquillitatis causa ea dissimularemus, sed quia doctrina de anniuersarijs impiissima est, & nundinatio quæ in in ipsis exercetur, plusquam sacrilega est, ideo nec dissimulari nec tolerari potest. Munera piorum ad eucharistiæ & pauperum vsum in templis collata, sacrificia & oblationes vocatas esse, perspicue patet ex Cypriano, qui in sermone de elemosina tenacitatē quarundam matronarum reprehendens, ait. Locuples & diues dominicum celebrare te credis, qui carbonam omnino non respicis, quæ in dominicum sine sacrificio venis, quæ partem de sacrificio quod pauper obtulit sumis.

Cyprianus sacrificium vocat ipsius eucharistiæ panem & vinum & munera, quæ convenientes ad eucharistiā secum adferebant. Iræneus in loco supra citato de sacrificijs scribens, huc etiam alludit, cū Christianos admonet, vt ad eucharistiā convenientes grati ac fructuosi sint, quibus verbis diserte ostendit donarijs ad dominica comportatis, Deo gratias actas & auxilium laetum esse pauperibus. Huc respiciunt etiam quædam canones & aliquot preces, quas collectas vocant, in quibus oratur, vt Deus grata & accepta habeat dona, munera & oblationes famulorum & famularum suarum, hoc est, omnium illorum qui in Christiano exercu aliquid ad vsum cenæ dominicæ & pauperum sustentationem conferunt.

Ex hisce allegatis veterum testimonijs recte expensis, intellectis & excussis manifestissimum est, veteres verbis offerre, sacrificare, immolare & vocabulis sacrificio, hostia, immolatione, oblatione &c.

nunquam voluisse instituere aliquam satisfactionē pro peccatis vel viuorum vel mortuorum, sed eos catachresticos hisce vocibus esse vfos, vt supra dictum est.

Pontificij vt quæstuosum commentū de purgatorio, satisfactione & missarum suarum cauponatione defendant & retineant, præcipue vrgent veteres scriptum reliquisse, pro mortuis & viuis oblatum ac sacrificatum esse, idq; pro ipsis fieri dici non potuisse, nisi satisfactum esset pro ipsorum peccatis, sed papistæ hic se valde ridiculos præbent, non solum theologis, sed grammaticis etiam, qui sciunt præpositionē pro simul multos fines & causas exprimere, non illum vnum tantum finem, nempe reconciliationem, vt id pro aliquo fieri tantum dicatur, quod ad alicuius redemptionem ac reconciliationem fit, & sacrificare pro aliquo aliud nihil esse, quam sacrificio Deo pro ipso satisfacere, & Deum ei oblatione placare.

Argumentatio constat mutila & insufficienti partitione significationis voculæ pro, ideo eius sequela nulla est, Veteribus nunquā in mentem venit, quod pontificij ex hac formula loquendi illo tempore vfiatissima, eluere & statuere conātur, sed vt intelligatur quid veteribus offerre, sacrificare, oblationes, hostiæ & sacrificia pro viuis & mortuis fuerit, certeque sciamus nihil minus veteres sensisse, quā quod papistæ opinantur, addemus quardam testimonia ex veterū monumentis, e quibus cognoscatur vñs illorum sacrificiorum, qui pro mortuis & viuis oblata esse dicuntur, Primo autem dicetur de oblatione pro mortuis.

Duplex consideratio mortuorum facta est in prima

ma ecclesia, ideo etiam duplex sacrificiorum ratio habita est pro mortuis. Celebriora erant sacrificia apostolorum, martyrum & illorum, qui suae fidei praeclara testimonia & exempla reliquerant ecclesiae, quam illorum qui in fide Christi absque martyrij & confessionis insigni aliquo testimonio mortui erant, ideo aliquid discriminis fuit in illorum sacrificijs, pro utrisque quidem est sacrificatum, sed solenniore caeremonia pro illis quam pro his, ut satisfaceret pro ipsorum peccatis. non est sacrificatum, sed ut conseruaretur ipsorum memoria, ipsorum exemplo ecclesiae commendaretur similis pietatis imitatio, ecclesia certior redderetur de animarum immortalitate & beatitudine, vitae fructione, quae statim post mortem contingeret in fide merientibus. Huius rei luculenta sunt apud veteres testimonia, quorum hic quaedam subiiciam.

Cyprianus lib. iij. episto. vi. de fidei confessoribus sine martyrio mortuis ad presbyteros & diaconos suae ecclesiae sic scribit. Dies eorum quibus excedant annotate, ut commemorationes eorum inter memorias martyrum celebrare possimus. Et paulo post. Quanquam Tertullus fidelissimus frater significet mihi dies, quibus in carcere beati fratres nostri ad immortalitatem gloriosae mortis exitu transeunt & celebrentur, hic a nobis oblationes & sacrificia ob commemorationes eorum, quae cito vobiscum Domino prosperante celebrabimus.

Cyprianus his verbis diserte ostendit sacrificia & oblationes martyrum quotannis eo die, quo pro christi fide expirant factas, non fuisse hostias, quibus pro peccatis ipsorum satisfaceret & Deus eis placaretur, sed

sed fuisse gratiarum actiones & publicæ laudis ac honorificationis testimonia. Munera autem Deo cū gratiarum actione oblata, quod ecclesiam suam ornaret tam præclaris pietatis & constantiæ exemplis, nō sunt collata, ut essent satisfactiones pro peccatis, sed gratitudinis significationes, quibus conservarentur ecclesiastica ministeria & iuvarentur indigentes, ut antea dictum est.

Facit mentionem eiusdem ritus agendi martyrii commemorationes ac memorias lib. iij. epist. v. de martyribus e Celerini familia martyrii gloria coronatis, loquens, Sacrificia, inquit, pro eis semper ut meministis, offerimus, quoties martyrum passiones & dies anniversaria commemoratione celebramus. Paulo ante autem in eadem epistola causam addidit quare martyrum memoria & sacrificia instituta sunt inquit, Nec fas fuerat nec decebat sine honore ecclesiastico esse, quem sic dominus honoravit celestis gloriæ dignitate.

Ex his Cypriani verbis manifestissime liquet, sacrificia olim facta pro mortuis nihil aliud fuisse, quā ceremoniam aliquam publicæ honorificationis & commemorationis mortuorum, in qua ad eucharistiam in die martyrii historia passionis eorum recitata est in Christianorum cœtu, ut horum exemplis p̄i animarentur ad confessionem fidei & confirmarentur aduersus imminentes persecutiones.

Pro eis sacrificia esse oblata, significat in ipso die martyrii ad ipsorum commemorationē, gloriā ac laudem concionem esse habitam, in qua eucharistia administrata, oblationes factæ & ad ecclesiæ & pauperum necessitatem collatae sunt.

Mos quidem fuit priscae ecclesiae, ut sacrificia pro eis fieri dicerentur, in quorum memorijs ea fiebant, sed pro eis, veteribus non significat ad expiationem peccatorum eorum, sed ad laudem ac celebrationem martyrij ipsorum, pro enim applicationis vim habet non satisfactionis. Sicq; haec verba veterum, pro eis, olim intellecta fuisse, Augustinus testatur lib. xxij. de ciuitate Dei cap. x. de martyrum sacrificijs & memorijs, sic dicens. Nos martyribus nostris non templa sicut Dijs, sed memorias sicut hominibus mortuis, quorum apud Deum uiuit spiritus, fabricamus, nec ibi erigimus altaria in quibus sacrificemus martyribus, sed vni Deo & martyrum & nostro. Sacrificiū immolamus, ad quod sacrificium sicut homines Dei qui mundum in eius confessione vicerunt, suo loco & ordine nominantur, non tamen a sacerdote qui sacrificat inuocantur, Deo quippe non ipsis sacrificat, quamuis in memoria sacrificet eorum.

Augustinus eucharistiam sacrificium & eius actionem sacrificare vocat, & pro martyribus sacrificare interpretatur eorum nomina recitare ad eucharistiā & in memoriam ipsorum sacrificare, hoc est, dum sacrum administratur ipsorum mentionem fieri, ut cōseruetur memoria eorum.

Principio, memoriae tantum actae sunt martyrum, ut ad stabiliendam fidem exempla pietatis in ecclesia extarent, quibus alij ad imitationem excitarentur, postea huius ritibus superstitione gentiliū paulatim obrutis qui suis Dijs, hoc est, hominibus inter Deos relatis templa erigebant. Tempore Constantini magni coeptū est primū apostolis & martyribus tēpla extrui, & templa quae antea dominica appellabantur,

X

apostolis

D. Ioannes Sepinus

apostolis & martyribus consecrari coeperunt, qui cul-
tus cum latræ cultus esset, a multis etiam olim est re-
prehensus, & cum Augustinus eum videret sic ino-
leuisse, ut absq; mannis moribus aboleri non posset,
excusauit eum magis quā defendit, ostendens in quē
finem olim sanctis templa erecta & sacrificia oblata
sint, ob id nimirū, ut custodiretur eorum memoria.

Et si martyrum templa propagata religione initio
ibi cōstructa sunt, vbi passi erant, & forte ab illo mar-
tyre nomen accepere, cuius memoria ibi agebatur, ta-
men eorum templa semper vocata sunt Domini a,
habitaq; sunt pro Dei templis non hominum, ut ex
Cypriano lib. iij. epist. i. apparet, vbi sic scribit. O be-
tum carcerem, qui homines Dei mittit ad cœlū. O te
nebras lucidiores sole ipso, & luce hac mundi clario-
res, vbi modo constituta sunt Dei templa, & sanctifi-
cata diuinis confessionibus mēbra vestra, id est, vbi
propter fidei confessionem mactari estis.

Ex his Cypriani & Augustini test. monijs clare di-
noscitur pro mortuis sacrificare olim nihil aliud fuisse
quam in administratione eucharist. a piorum mē-
tionem factam & de supplicio & fide ipsorum histo-
riam recitatam esse, ut sic annua commemoratione
eorum memoria conseruaretur & pia ipsorum exē-
pla ad imitationem ecclesiæ proponerentur & com-
mendarentur, & hoc ipsum etiam cernere est in Cy-
priano epistola. ix. lib. xci. vbi communis sepulturæ
& lugubrium ac funebrium sacrificiorum modis
describitur his verbis. Episcopi antecessores nostri
religiose considerantes & salubriter prouidentes cen-
suerunt, ne quis frater excedens, ad tutelam vel cu-
ram clericum nominaret, ac si quis hoc fecisset non
offerre.

offerretur pro eo, nec sacrificium pro eius dormitione celebraretur, neque ad altare mererentur nomina ri in sacerdotum prece, qui ab altare sacerdotes & ministros suos leuitas auocare volunt, & ideo Victor cum contra formam nuper in cōcilio a sacerdotibus datam Geminium Faustinum presbyterum ausus sit actorem constituere, non est, quo pro dormitione eius apud nos fiat oblatio aut deprecatio aliqua nomine eius in ecclesia frequentetur, ut sacerdotum decretum religiose & necessarie factum a nobis seruetur.

Non est putandum veterem ecclesiam tam fuisse ineptam & inhumanam, ut inferis plane deuouerit, omnemque spem praeceiderit ijs, qui in humanas constitutiones deliquissent, & aeternae damnationi eos adiudicauerit, qui presbyteros constituissent tutores. Certum ergo est veteres eos non damnassee, sed tantum eis denegasse solennes ecclesiasticas caeremonias honoris & celebrationis causa institutas, ut huius disciplinae rigore defenderentur episcoporum decreta ad conseruationem ecclesiasticorum ministeriorum necessaria.

Prima, ecclesia ne per somnium quidem cogitauit hisce caeremonijs & oblationibus satisfaciendum esse pro peccatis mortuorum, eosque e purgatorio his liberari debere. Pontificios contendentes praepositionem pro, apud veteres vim satisfactionis habere, & sacrificijs pro mortuis factis spiritus mortuorum peccati & poenae nexu solutos esse, friuole asseri, ex supra dictis notum est.

Cyprianus hic de funebri caeremonia loquens in ea tria peracta esse ostendit eucharistiam esse

D. Ioannes Aepinus

administratam, donaria esse oblata, & recitatum esse nomen mortui ad altare, & eius spiritum commendatum esse diuinæ misericordiae. Nihil hic actum est ut Deo satisfaceret pro mortuo, cuius funus efferebatur, & memoria agebatur, illas caeremonias tantum ad laudem, gloriam, celebritatem mortuorum, institutas & oblationes in eorum memorijs exhibitas, in commune ararium depositas fuisse, ut his sacra ministeria conseruarentur, & indigentes Christiani alerentur, ex multis synodorum decretis clare apparet. Hucq; facit, quod in quarta constitutione Vallengis concilij scribitur.

Qui oblationes retinent & ecclesijs tradere demonstrantur, ut infideles ab ecclesia abijcendi sunt, quia pauperes alimonia consolatu & necessaria sustentatione fraudantur. Tales enim quasi egentium necatores sunt, amico suum rapere furtum est, ecclesiae sacrilegium.

Ex hac constitutione manifestum est oblationes pro mortuis oblatas esse ad conseruanda ecclesiastica ministeria, & ad alendos pauperes, non ut satisfaceret pro peccatis vel viuorum vel mortuorum.

Cum constet veterem ecclesiam pro martyribus orasse & sacrificasse, quos credidit morientes statim e morte in vitam iuisse, & in coetum beatorum assumptos esse, nec habuisse opus ullis satisfactionibus ad delenda sua peccata, certissimum est sacrificia & oblationes olim pro mortuis oblatas, non reputatas fuisse propiciatorias ac satisfactorias hostias, sed publica testimonia & solennes caeremonias, quibus mortuorum memoria conseruata est, & pietatis exempla ostensa & commendata sunt viuentibus.

Epi.

Epiphanius Aerium damnantem martyrum memorias, tanquam inutiles & superuacaneas reprehendens, libro tertio thomo primo hæresi. lxxv. ait, in eucharistia publice memorias mortuorum actas esse eorumque nomina fuisse prolata, ut in uiuis aleretur & confirmaretur hæc fides, quod vita defuncti non euanescerent & interirent, sed post mortem etiã superstites manerent & uiuerent apud Dominum.

Epiphanius in eo loco perspicue docet memorias martyrum cum suis sacrificijs & oblationibus non esse celebratas, ut ipsis pro mortuis satisfaceret, sed ut fides & spes de animarum immortalitate & æterna vita in ecclesia foueretur, stabiliretur & confirmaretur contra varia offendicula fidei. Sed quid expedit hunc locum de sacrificijs & oblationibus pro mortuis prolixius tractare, cum manifestissimum sit ex enumeratis testimonijs eucharistiam semper propter uiuos instructã & administratam fuisse in mortuorum memorijs, eamque pro mortuis nunquam aliter, quam ad eorum recordationem & memoriam esse factam, & oblationes ibi factas esse, non ut pro mortuorum peccatis satisfaceret Deo, sed ut eorã memorie aliqua celebritate agerentur, & eleemosinæ ad pauperum & ecclesiæ necessitatẽ colligerentur, qui mos eo tempore necessarius fuit, quod ecclesia nullas proprias possessiones teneret, quibus clerus & pauperes alerentur.

Hæc de sacrificijs pro mortuis, reliquum est, ut de sacrificijs & oblationibus dicatur, quæ veteres scribunt factas esse pro uiuis, & ut excutiat an veteres unquam putauerint his oblationibus expiari & dilui uiuentium peccata.

D. Ioannes Aepinus

Pro viuis sacrificare & offerre apud veteres nihil aliud fuisse, quam pro eis apparare eucharistias dispositionem, pro eis in ista eucharistia publice & nominatim orare, gratias agere, eorumque pietatem Christianae concioni commendare, clarum est ex subiectis testimonijis.

Cyprianus lib. iij. epist. xv, illos pastores ecclesiarum redarguens, qui lapsos contra ordinem & morem in ecclesia obseruatum ad coenae dominicae communicationem admittebant, & pro eis eucharistiam instituebant & apparabant, sic scribit. Illi contra euangelij legem, vestram quoque honorificam petitionem, ante actam poenitentiam, ante exomologesin grauissimi & extremi delicti factam, ante manum ab episcopo & clero impositam in poenitentiam, offerre pro illis, & eucharistiam dare. id est sanctum Domini corpus prophanare audeant, cum scriptum sit. Qui ederit panem, & biberit calicem Domini indigne, reus erit, &c. Et lapsis quidem potest in hoc venia concedi. Quis non mortuus viuificari properet? quis non ad salutem suam venire festinet? sed praepositorum est, praceptum tenere & vel properantes vel ignorantes instruere, ne qui ouium pastores esse debeant, lanij fiant. Idem in eodem lib. cap. xvi. Audio quosdam tamen de presbyteris nec euangelij memores, nec quid ad nos martyres scripserint cogitantes, nec episcopo honorem sacerdotij sui & cathedrae seruantes, iam cum lapsis communicare coepisse, offerre pro illis & eucharistiam dare, cum oporteat ad hanc per ordinem venire, nam cum in minoribus delictis quae non in Deum committuntur, poenitentia agatur iusto tempore, exomologesis fiat inspecta vita eius, qui agit poenitentiam, nec ad communicationem venire quis

quit possit, nisi prius illi ab episcopo & clero manus fuerit imposita, & cetera.

Hæc testimonia aperte docent pro uiuentibus offerre veteribus in prima ecclesia nihil aliud fuisse, quam pro eis apparare eucharistiam, eamq; eis dare & ad eucharistiam pro ipsis preces facere. Item missam, quam vocant, semper fuisse publicam, & in ea semper distributum fuisse corpus & sanguinem Christi, iusq; actionem nunquam pro satisfactorio sacrificio esse habitam, priuatq; missæ fictum sacrificium tandem apostolicæ doctrinæ luce obscurata & eius sinceritas ac puritate corrupta excogitatum & inuentum esse.

Veteres missam semper pro eucharistico sacrificio habuerunt, & quia in illa non modo corpus & sanguis Christi dispensatus, sed nominatim preces factæ & gratiæ actæ sunt pro illo, cuius causa ipsa eucharistia peragebatur, ipsius sacrificium, seu pro ipso fieri dictum est, ut liquet ex his verbis Cypriani libro tertio epistola decima quarta. Nondum restituta ecclesiæ ipsius pace ad communicationem admittuntur & effertur nomen eorum & nondum poenitentia facta, nondum exomologesi finita, nondum manu eis ab episcopo aut clero imposita, eucharistia illis datur.

Nomina sacrificari & offerri priscis non fuisse alia ^{nomina uiuorum} uel, quam in Christianorum coetu nominari eos, quorum ^{nomina uiuorum} pietas publice ad imitationem deprædicabatur, tuorum ^{nomina uiuorum} sacrificii pro quibus apud Deum aut interpellabatur aut gratificatio agebatur, manifeste patet ex his verbis Cypriani lib. ij. epistola. i. Hic quoq; in sacrificijs atque in orationibus nostris non cessantes, Deo patri & Christo filio eius gratias agere ac orare panter ac petere, ut qui perfectus est atque perficiens custodiat, atque perficiat

D. Ioannes Aepinus

perficiat in nobis confessionis nostræ gloriosam coronam, qui ad hoc vos fortasse reuocauit, ne gloria fuisset occulta. Si foris essent confessionis vestræ consummata martyria. Nam victima, quæ fraternitati præbet exemplum virtutis & fidei, præsentibus fratribus debet immolari.

In hanc eandem sententiam Tertullianus ad Scapulam pro Cæsare in Christianorum cœtu orare, vocauit pro Cæsare sacrificare. His testimonijs clarum factum est oblationes & sacrificia in memorijs mortuorum facta, non fuisse satisfactoria pro peccatis, sed tantum fuisse celebres ritus, quibus gratiæ agerentur Deo, & honestarentur martyrum memoria, quas Eusebius in ecclesiastica historia lib. iij. cap. xv scribit institutas esse, vt sequentium animi ad præcessorum viam exemplis insignibus suscitarentur. Apertum etiam est ex his ipsis testimonijs pontificios veteribus loquentibus de sacrificio pro viuis & mortuis falso affingere, quod eucharistiam administratā in mortuorū memorijs habuerint pro sacrificio placatorio seu satisfactorio tum viuorum tum mortuorum, hocq; commentum priscam ecclesiam plane ignorasse. Aduersarij priscum morem ac ritum orandi pro mortuis etiam contra nos proferunt, & hunc obstinate vrgent ad defendendum suum errorem de purgatorio, & cum beati non habeant opus viuentium precibus, nec damnatis hæ prosint, nec verisimile sit catholicam ecclesiam ab apostolis fundatam & recte doctam sic delirasse potuisse, vt publice aliquid instituerit & egerit, cuius omnino vel nullus esset vltus, vel quod prorsus erroneum ac vanum esset, statuunt necesse esse aliqui vt mortui sint, qui nec omnino

nino beati nec prorsus damnati sed in eo sint statu,
in quo spes reliqua sit uenia, si ntq; in eiusmodi offi-
cina, hoc est, in purgatorio, in quo peccata medijs hu-
ius generis hominũ expientur ac diluantur, sed quia
hæc ratiocinatio profecta est ab imaginaria & falsa
seu potius a non causa, ideo falsa est eius deductio,
nam præter hũc finem plures alijs fines esse possunt
precum pro mortuis.

Prima ecclesia non fecit preces pro mortuis, ut
pro defunctis satisficeret, nec ut eis a Domino post
mortem impetraretur remissio peccatorum, sed ut
precibus ecclesiæ indicaretur homines non extinguĩ
morte, a nĩmas superstites manere corpore collapsio
& corpora piorum sub spe futuræ resurrectionis &
æternæ ac beatæ uitæ in sinu terræ conuiescere, &
ut admonerentur homines de sua infirmitate, indig-
nitate & Dei clementia, qua nos in christo seruat &
& in suam societatem admittit, & hinc est, quod in
usitatis lectionibus & canticis funebribus admiscen-
tur tam multa de fragilitate & miseria humanæ uitæ
de resurrectione, æterna uita & id genus alijs futuræ
uitæ elogijs.

Preces pro mortuis ueteribus fuerunt pars con-
fessionis & doctrinæ de mortuis, quibus ecclesia
publice consolata est lugentes & se afflictantes pro-
pter suorum obitum, & ostendit mortem pijs poti-
us expetendam quam fugiendam ac dolendam esse,
pijsq; uotis seu postremo dilectionis officio Deo
commendauit defunctos & gratias egit, quod eos in
vera pietate eripuit ex præsentis uitæ uiciosa lue, peri-
culis & calamitatibus, transtulitq; eos in beatum suũ
regnum. Qui preces pro mortuis olim in alium fi-

D. Ioannes Serrinus

nem quam hunc esse institutas docent, impingunt veteribus notam aperte impietatis, nam impia & erronea est hæc opinio hominum viuentium vel precibus vel meritis dilui ac tolli mortuorum peccata, hominesq; post obitum aliorum precibus & oblationibus Deo reconciliari, id enim vt supra probatum est, vnusquisq; post obitum tantum obtinebit, quod in hac vita propria pietate assecutus secum hinc ad alteram vitam deportauit, alienis precibus, virtutibus ac meritis nulli mortui fiunt apud Deum iustiores. Hieronymo etiam teste, cuius testimonium. xij. quæsti. cap. ij. citantur his verbis. Cum ante tribunal Christi venerimus, nec Iob nec Daniel nec Noe rogare poterit pro quoquam, sed vnumquemq; portare onus suum.

Hieronymus dicens vnumquemq; suum onus portare, & ab ijs vnumquẽq; iudicatum iri, quæ ipse in vita egit, diserte astruit, nullis viuorum neq; meritis neq; precibus mortuorum peccata expiari ac dilui posse post obitum.

His astipulatur etiam Chrysostomus sic inquit. Nec putemus nobis cum illuc venerimus misericordiam esse tribuendam, qui non agimus vt veniam mereamur accipere, etsi Abraham pro nobis roget, etsi Noe, etsi Iob, etsi Daniel. Dum igitur tempus est in manibus plurimam nobis fiduciam præparemus. Augustinus li. i. de visitatione infirmorum ad nepotem suum grauiter agrotantem, & iam iam Deo spiritum suum redditurum, in oratione illa quæ agroti præscripsit, vt se hac Deo commendaret, perspicue docet morientes tantum debere fiduciam collocare in promissam Dei misericordiam non in sua merita
nec

De oratione & sacrificio pro uiuis.

Pa. 6.

nec insecuturas uiuentium preces ac oblationes mortuosque deum securo animo sic debere affari.

Deus meus, Deus meus, misericordia mea, refugium meum, te desidero, ad te confugio, ad te venire festino, ne despicias me, sub tremendo discrimine posito adesto mihi propicius in his magnis meis necessitatibus, non possum me redimere meis operationibus, sed tu redime me & miserere mei, diffido de meis meritis, sed confido in miserationibus tuis, & plus confido de tuis commiserationibus, quam diffidam de malis actibus meis, tu es spes mea, deus meus, tibi soli peccaui mea culpa, qui fui tibi charus ad redimendum, non sum uilis ad perdendum. Et nunc ad te venio qui nulli dees, cupio dissolui & esse tecum, in manus tuas commendo spiritum meum domine, respice in me Deus veritatis, & presta mihi Deus meus, ut in pace dormiam & requiescam, qui in trinitate perfecta uiuis & regnas Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Augustinus hac oratione docens morientes sub tremendo discrimine positos, in quo aut assignantur aeterna uitae aut adiudicantur sempiternae morti, non posse proprijs iusticijs redimi ac subsistere, sed tantum Dei commiseratione, aperte innuit ex aliorum precibus ac oblationibus mortuis nullam spem salutis ostendi posse. Nam cum pii qui fide Christi muniti securi ad dominum migrant, propria iusticia subsistere, redimi ac sentari nequeant, haudquaquam peccatores alienis suffragijs precibus ac oblationibus subsistunt redimentur ac salui fient. Nullos vel suis vel alienis iusticijs & virtutibus sentari posse Augustinus, alibi in tractatu de Epicureis & Stoicis affirmat, dicens.

D. Ioannes Aepinus

Constitutis ante oculos nostros his tribus, Epicureo Stoico & Christiano, interrogemus singulos. Dic Epicuree quæ res beatum faciat? Respondet, voluptas corporis. Dic Stoice, virtus animi. Dic Christiane, donum Dei. Donum autem hoc aliud nihil est, quam propiciatio credentibus in Iesu Christo promissa & oblata, quæ hic in terris in hac vita tantum apprehenditur, & sub qua solummodo locus misericordiae est, teste Augustino sic loquente libro. iij. de symbolo ad catechumenos cap. viij. Hic dum tēpus est, quicquid potest anima agat pro se, ubi locus est misericordiae, nam ibi quid pro se agat non habebit, quia iusticiae solius locus erit, hic agat anima poenitentiam, ut ille possit mutare sententiam.

Hac anthiteli hic & ibi Augustinus manifestissime affirmat, post obitum defunctis nullam spem veniae consequendæ superesse. Huic sententiae etiam astipulatur Psalmus. xlix. ubi sic inquit. Si credimus futurum iudicium fratres, bene vivamus, tempus misericordiae nunc est, tempus iudicii tunc erit, poenitebit & tunc, sed frustra poenitebit, modo poeniteat, cū fructus est poenitendi, modo adhibeatur ad radices arboris cophinus stercoris. i. cordis luctus & lachrymarum, ne veniat ventus & eradicet, cum enim eradica verit, iam ignis expectatur.

Nullam spem promerendi Deum & accipiendi veniam post hanc vitam superesse Augustinus elegantissima similitudine arboris ostendit, quæ donec stercoratur & immota stat infixis terræ radicibus, tantum fert fructus, eradicata cum porro nullos fructus producere potest, tantum reservatur igni. Ita homines in hac vita tantum possunt bene agere, poenite

tiae

tia fructus ferre, & veniam peccatorum consequi, morte & uiuis excisi tantum expectant diuini iudicii sententiā, ut eradicata arbor ignē ac conflagrationē.

Hac doctrina cum certa, vera & ab omni sophistica aliena sit, absq; contumelia veterum doceri nequit, eos pro mortuis orationes habuisse, ut defunctos suos precibus Deo reconciliarent & a peccatis liberarent. Quod si oblationibus & precibus uiuentium mortuorum peccata tollerentur, haud quaquam patriarchæ, Moyses, propheta, Christus & apostoli omisissent orationem pro mortuis, quibus dubio procul maximæ curæ fuit hominum omnium salus. Hi cū non legantur preces habuisse & sacrificasse pro mortuis, apertum est eos nunquam fuisse in ea hæresi, mortuos redimi posse uiuentium precibus & oblationibus.

Ut autem statuamus hoc commentum erroneum esse & alium olim fuisse finem precum pro mortuis quam pontificij fingunt, recitabo quædam testimonia, ex quibus aperte colligi potest veteres nō orasse pro mortuis, ut eis precibus suis purgatorio exēptis remissionē peccatorū prometerentur, sed in illum finem orauisse pro mortuis, quem paulo ante ostēdi.

Ambrosius in libro de excessu fratris, ait. Tibi nō omnipotens deus innoxiam commendo animam, tibi hostiam meam offero, cape propicius ac serenus fraternum munus sacrificium sacerdotis. Ambrosius disertis verbis in hoc libro indicat funebres orationes & hostias nō esse immolatas, ut his illorum mortuorum peccata expiarentur, in quorum commemorationem fiebant, sed fuisse pietatis & amoris testimonia erga mortuos & cæremonias, quibus Deo

D. Ioannes Nepinus

commendatus est spiritus mortui hominis. Ambrosius certo statuebat fratrem beatum & æternæ vitæ consortē esse factum, tamen pro ipso orabat, & immolabat hostiam secundum ecclesiæ ritum, non ut illum e purgatorio liberaret, quem iam in cœlum receptum esse credebat, sed ut eius animam pio voto vna cum tota ecclesia commendaret Deo, quam commendationem vetus ecclesia Deo gratam esse credebat, quod esset testificatio de gratuita Dei misericordia, qua publice in Christianorum cœtu confitebantur, salutem hominis gratuitum munus esse bonitatis Dei, eosque solos esse beatos & saluos, quos ipse ex hac vita ereptos ad se susciperet, & beatorum cœtui cooptraret. Fuit equidem Hieronymi, Ambrosii & Augustini tēporibus primæ ecclesiæ decor valde obscuratus, & multa prauis opinionibus erant obruta, ideo de prioris ecclesiæ ritibus nihil integre & exacte explicarunt, sed absque vllō præiudicio & disceptatione haferunt in præsentibus suæ ecclesiæ ritibus, nec hic anxie disputarunt de ecclesiæ ritibus, quod minus erroris tum haberent, nec vlla disputatio agigaretur de illis. Vtunque autem hic sunt breues & obscuri, tamen de ritibus ecclesiæ loquentes, ostendunt multatum in alium finem celebrata fuisse, quam sub papismo factum est his temporibus. Veteres oblationes & preces pro mortuis vnquam habuisse pro satisfactionibus propiciatorijs, ex eorū scriptis satis liquet.

Ambrosius his etiam astipulatur in funebri oratione de obitu Valentiniani iunioris de precibus & oblationibus pro mortuis, vbi sic loquitur. Nec nos quidem dubitemus de meritis Valentiniani, sed iam credamus

damus vel testimonijs angelorum, quod deterfa labe peccati ablutus ascendit, quem sua fides & petitio consecrauit, credamus, quia ascendit a deserto, hoc est ex hoc arido & inculto loco ad illas florentes delectationes, ubi cum fratre coniunctus, æternæ vitæ fruitur voluptate, beati ambo, si quid meæ orationes valebunt, nulla dies vos silentio præteribit, nulla inhonoratos vos mea transibit oratio, nulla nox non donatos aliqua mearum precum contextione transcurrer, Omnibus vos oblationibus frequentabo. Quid prohibebit innoxios nominare? quis verabit commendationis prosecutionem complecti? Ambrosius affirmat Valentinianum deterfa peccati labe & fide sua locum purificatum & ablutum in cælum ascendisse & vna cum Gratiano frui æternæ vitæ voluptate, vtroscq; esse beatos. Nihil ergo minus sensit Ambrosius, quam Valentiani mortui noxam apud Deum diluendam fuisse orationibus & oblationibus, cur ergo pro Valentiniano & Gratiano orauit, & sacrificium obtulit. Ait se id fecisse, vt retineretur eorum memoria, commendarentur Deo, & in facto eucharistia & precibus nominati honorarentur, non vt iā beatitudine æterna donatos viuentium precibus noxa liberarentur. At obijciat aliquis, quid opus fuit animas beatorum & æternæ salutis compotes Deo commendare, frustra actum agere & quasi in dubiū vocare salutem eorum, quos constat in vera fide Christi obdormiuisse. Ad defensionē prisci huius reus orandi pro mortuis respōderi solet. Quæ de regno christi vaticinijs propheticis prædicta & ecclesiæ promissa sunt, certissima sunt, nec est dubium, quin eventus respōsurus sit vaticinijs & promissis sine hominū preci-

D. Ioannes Aepinus

precibus & votis, tamen omnes pii Christo precati sunt felicem & prosperum successum, & ecclesia sedulo ea precibus efflagitat, quæ sibi promissa & ob signata esse nouit, quod eiusmodi preces & vota in re certa sint synceri desiderij & amoris testimonia & propensæ voluntatis significationes. Vt illa, inquit, vota in re minime dubia pia & iusta iudicantur, ita etiam hæc vota quibus Dei misericordia & vita æterna in fide mortuis optatur & oratur pia & Deo accepta reputanda esse. Nec iure reprehendi possunt illi qui suis mortuis æternam requiem & salutem optant atque precantur, modo id absque superstitione & incredulitate fiat.

Et si a puritate doctrinæ apostolicæ ritus orandi pro mortuis non parum abluere videntur, tamen propter causas supra recitatas & tranquillitatem in ecclesia potuissent tolerari, si ea commodè interpretari potuissent. Nunc vero cum illis afflicta sit persuasio de satisfactione, qua euangelium christi obruitur, animarum salus impeditur, & eucharistia domini prophanatur, porro tolerari nec potest nec debet ecclesia Christi.

Ambrosius in oratione de obitu Theodosij orat, ut Deus Theodosio requiem donet, sanctis suis præparatam & anima conuertatur eo unde descendit, cum tamen in eadem funebri oratione declamet Theodosium manere in lumine, sanctorum cœtibus gloriari, requiem animæ suæ possidere, regnare, & in regno domini nostri Iesu Christi considerare templum eius. His verbis sane Ambrosius perspicue indicat preces pro mortuis non esse factas, ut Deus de functis his placaretur, noxa eorum dilueretur & purgatio

gatorio liberarentur, & in coelum introducerentur, sed ut Deo commendarentur, & pii ac officiosi animi affectus declararentur erga ipsos, quæ declaratio humanitatis est significatio non satisfactio.

Multis isti videntur obbrutuisse, qui suorum morte nihil afficiuntur, nec pijs votis suis immortalem vitam & æternam beatitudinem ac felicitatem precantur, cum in bona spe sint, eos pie in fide Christi mortuos, ex eorum numero esse, qui consones sunt redemptionis & salutis per Christum partæ. Stoica illa apatheia profecto commendari non potest in christianis hominibus, quod videatur mortuorum parentum cognatorum & amicorum memoriam prorsus e mentibus suorum deleuisse, hancque ipsam magis esse indicium inhumanitatis, incogitantiae ac stupiditatis, quàm pietatis. Cur orationes & oblationes pro mortuis factæ sint, Ambrosius ad Faustinum lib. ij. epist. viij. etiam satis perspicue declarat, sic consolans eum supra morte germanæ suæ sororis.

Hæc, inquit, ad tempus quidem erepta nobis, meliorem illic vitam exigar, itaq; non tam deplorandâ, quam prosequendam orationibus reor, nec mortificandam, sed magis oblationibus animam eius domino Deo commendandam arbitror. Ambrosius affirmat piam illam feminam ex hac vita ereptam meliorem vitam agere in celestibus, nec illi opus esse satisfactorijs oblationibus & sacrificijs, quibus e purgatorio extrahatur, sed eam orationibus & sacrificijs tantum veræ charitatis officio prosequendam, & precibus & oblationibus commendandam esse Deo, apud quem etiam tum vivebat.

Ambrosius hic indicat preces & oblationes, con-

Z

iunctis,

D. Iohannes Nepos

unctiones coniunctas fuisse in funebribus ceremoniis, easque fuisse publicas non priuatas, earumque fuisse eundem finem, ipsisque pro mortuis non fuisse satisfactum, sed deo tantum esse commendatas animas mortuorum. Cum vero ex testimoniis supra citatis de oblationibus & sacrificiis pro mortuis manifestissime pateat, ea non fuisse satisfactoria ac propitiatoria, in confesso etiam est, orationibus pro mortuis a veteribus nec satisfactum fuisse pro defunctis, nec eorum culpam his dilutam & absterfam esse, quod fere eundem habeant finem.

Augustinus in lib. ix. confessionum cap. xij. & xliij mentionem faciens de sepultura matris suae & precibus ac sacrificiis in eius funere oblatis, perspicue affirmat precibus ac oblationibus in funere aut memoriis defunctorum oblatis, mortuos Deo tantum commendatos fuisse tanquam peccatores alias aeterna vita indignos, sacrificiaque facta esse pro mortuis, ut & oblatione & oratione Deo commendarentur mortui eorumque memoria celebraretur & conseruaretur, nec oblationes ac preces factas esse pro mortuis, ut propitiations & satisfactiones essent, quibus animae purgatorio eruerentur. Augustinus his verbis perspicue innuit. Ecce corpus matris elatum est, imus & redimus sine lachrimis, nam neque in eis precibus, quas ibi fudimus, cum pro ea offerretur sacrificium precij nostri eam iuxta sepulchrum posito cadauere priusquam deponeretur, sicut illic fieri solet, nec in eis precibus ego fleui, sed tota die grauiter in occulto moestus eram.

Augustinus describens morem Christianae & honestae sepulturae, qui ad ostia Tiberina, ubi mater Augusti

Augustini in Africam regressura obiit, obseruatus, affirmat in sepulturis piorum eucharistiam, quam sacrificium precij nostri vocat administratam, & preces factas esse, innuit etiam alibi aliter curatum esse funus nec in omnibus ecclesijs fuisse ritum eundem ac morem sepulture ac funebri pompæ. Idem capite decimo tertio ait.

Nunc pro peccatis matris meæ deprecor te Domine, exaudi me per medicinam vulnerum nostrorum, quæ pependit in ligno, & sedens ad dexteram tuam te interpellat pro nobis, dimitte illi debita sua dimitte Domine dimitte obsecro, ne intres cum ea in iudicium, superexaltet misericordia iudicium, & credo iam feceris, quod te rogo, sed voluntaria mea approba Domine, illa imminente die resolutionis suæ non cogitauit suum corpus sumptuose contegi, aut condiri aromatibus, aut monumentum electum cupiuit, aut curauit sepulchrum patrum, non ista mater dedit nobis, sed tantummodo memoriam sui ad altare tuum fieri desiderauit, cui nullius diei pretermissione seruiet, unde sciret dispensari victimam sanctam, qua deletum est Chirographum, quod erat contrarium nobis, quæ triumphatus est hostis computans delicta nostra & quærens quid obijciat, & nihil inueniens in illo in quo uicimus.

Augustinus hoc loco docet nos Christi morte sola redimi, e Sathanae iure & imperio eripi, & peccata tolli, hancque solam esse redemptionis nostræ precium. Patetur etiam se credere matrem suam priusquam oraret id iam fuisse consecutam quod orauit, vocatque suas preces beneuolæ voluntatis desideria, ait etiam preces factas pro mortuis fuisse memo-

D. Ioannes Sepinus

rias, in quibus mentio facta sit mortuorum iuxta eucharistiam, in qua non est oblata satisfactoria hostia pro mortuis, sed corpus & sanguis Christi dispensatus est communicantibus, hoc est, sancta illa victima quæ ad exhaustiendâ mundi peccata semel oblata est in cruce. Hoc testimonio Augustini apertissime confutatur illorum error, qui contendunt antiquos eucharistiam administrasse, oblationes & preces pro mortuis fecisse, ut pro eorum peccatis satisfieret, ipsique culpa liberarentur & purgatorio eriperentur.

Cæterum cum proferamus hoc Augustini testimonium ad confutandum pontificium figmentum de purgatorio & satisfactorijs ac propiciatorijs oblationibus & precibus,

Aduersarij procul dubio rursus nobis opponent alia Augustini testimonia, quibus contrarium adserit & docet viventium sacrificijs eleemosinis & orationibus purgari peccata mortuorum. Ne vero nos quid callide tegere & dissimulanter præterire videamur, quod nostræ doctrinæ aduersatur, obiter illa testimonia Augustini addentur, quæ obijci possunt, & ad ea respondebimus.

Augustinus ad Dulcitium quæst. ij. ait. Tempus autem quod inter hominis mortem & ultimam resurrectionem positum est animas abditis receptaculis continet, sicut unaquæque digna est, vel requie vel ærumna, pro eo quod sortita est in carne dū viueret. Neque negandum est defunctorum animas pietate suorum viventium releuari, cum pro illis sacrificium mediatoris offertur, vel eleemosinæ in ecclesia fiunt, sed eis hæc profunt qui cum viuerent, ut hæc sibi postea possent prodesse meruerunt, est enim quidam viuendi

uiuendi modus, nec tam bonus, ut ista non requirat post mortem, nec tam malus, ut eis non profun: ista post mortem, est uero talis in bono, ut hæc nō requiratur, est & rursus talis in malo, ut nec his valeat, cum hæc uita transierit adiuuari. Cur ergo sacrificia siue altaris siue quarundam eleemosinarum pro baptisatis defunctis omnibus offeruntur, pro ualde bonis gratiarum actiones sunt, pro non ualde malis propiciationes sunt, pro ualde malis etiam si nulla sunt adiumenta mortuorum, qualescunq; uiuorum consolationes sunt. Quibus autem profunt, aut ad hoc profunt ut sit plena remissio, aut certe ut tolerabilior fiat ipsa damnatio. Hæc eadem opinio repetita est in libro de cura gerenda pro mortuis. Idem lib. xxi. de ciuitate Dei cap. xxiiij. ait. Nam pro defunctis quibusdā, uel ut dicitur, pro mortuis, uel ecclesiæ, uel quorundam piorum exaudiri orationem eis licet, qui in Christo renari non adeo ita male uixerunt in corpore, ut tali misericordia habeantur indigni, nec iidem sic bene ut inueniantur tali misericordia non egere. Tales etiam constat ante iudicii diem per poenas temporales, quas eorum spiritus patiuntur receptis corporibus æterni ignis supplicijs non tradendos. Et paulo post. Ipsius quippe ecclesiæ uel quorundam piorum exauditur oratio, sed pro his quorum in christo regeneratorum, nec usque adeo in corpore uita male gesta est, ut tali misericordia iudicentur digni non esse, nec usque adeo bene ut talem misericordiam reperiantur non necessariam habere.

Idem in sermone de uerbis apostoli. Nolumus autem uos ignorare fratres de dormientibus, inquit. Proinde pompa funeris, agmina exequiarum, sum-

D. Ioannes Sepinus

ptuosa diligentia sepulturae, monumentorum opulenta constructio, viutorum sunt qualiacunque solatia, non adiutoria mortuorum. Orationibus vero & sanctae ecclesiae & sacrificio salutari & eleemosinis, quae pro eorum spiritibus erogantur, non est dubitandum mortuos adiuuari, ut cum eis misericordius agatur a domino, quam eorum peccata meruerunt. Hoc enim a patribus traditum vniuersa seruat ecclesia, ut pro eis qui in corporis & sanguinis communionem defuncti sunt cum ad ipsum sacrificium suo loco commemorantur, oratur, ac pro illis quoque id offerri commemoratur. Cum vero eorum commendationum causa, opera misericordiae celebrantur, quis eis dubitet suffragari, pro quibus orationes Deo non inaniter eligantur, non omnino ambigendum est ista prodesse defunctis, sed talibus qui ita vixerunt ante mortem, ut possint haec eis utilia esse post mortem, nam qui sine fide quae per charitatem operatur, eiusque sacramentis de corporibus exierunt, frustra illis a suis eiusmodi pietatis impenduntur officia, cuius dum hic essent pignore caruerunt, vel non suscipientes, vel in vacuum suscipientes Dei gratiam, & sibi non misericordiam thesaurisantes, sed iram. Non ergo mortuis noua merita comparantur, cum pro eis aliquid boni operantur sui, sed eorum praecedentibus consequentia ista redduntur, non enim actum est, nisi cum hic vivere destitissent, & ideo istam finiens quisque vitam, nisi quod meruerit in ipsa, non poterit habere in ipsa & cetera, impleant haec homines erga suos officia postremi muneris, & sui humani lenimenta doloris, hoc est, moderate lugeant suos mortuos, sepeliant honeste, construant eis sepulchra, verum illa quae iuuant

spiritus

spiritus defunctorum, oblationes, erogationes, multo pro eis obseruantius, abundantius impendant, qui suos carne non spiritu mortuos non solum carnaliter, sed spiritualiter etiam amant..

Aduersarij testimonium Augustini pertinaciter urgentes ad stabiliendum suum somnium de purgatorio & mortuarijs suis propiciationibus Augustinum quidem citant, sed longa alia conscientia quam ipse scripsit.

Augustinus communi illorum temporum errore circumuentus absq; malicia, superstitione & mala conscientia, imprudenter certe hæc docuit, non suspicās tantos subesse errores. Nostri aduersarij autem de purgatorijs ac satisfactorijs deceptionibus nunc plus milies admoniti, & proprio conscientia iudicio sæpe obiurgati impia peruersitate ac peruicacia, errores cognitos quæstus causa propugnant. Longe aliter autem iudicandum est de Augustini candore & pietate, quam de aduersariorum impietate & peruersitate.

Nos Augustino eruditionem, pietatem, fidem & integritatem in exponendis scripturis tribuimus, scimusq; sanctum virum de ecclesia optime esse meritum, conscientia reprehendente nihil retulisse in literas nec docuisse. Ipse nobis satis est excusatus, tempus tantum accusamus, quod sæpenumero magnos errores suo quodam fato tegit & occultit. Fate mur Augusti. hic aliquid humani esse passum, & eū istius temporis opinionem vulgo receptam secutum esse non canonicam scripturam, & eiusmodi lapsus deus sæpe permittit, vt humanæ imbecillitatis & ignorantia notæ extant, quibus ecclesia admo-

nea-

D. Ioannes Serrinus

neatur, ne arroganter de se sentiat, nec plus quā oportet sapiat, nec nitatur humani ingenij viribus, sed discat se cum timore Domini continere intra limites canonicae scripturae, quae vera & solida diuina veritatis fons & magistra est.

Nobis diligenter omnia conferentibus ac considerantibus in Augustini scriptis, res ipsa loquitur eū precipue tribus de causis comprobasse opinionem de purgatorio, propiciatorijs oblationibus & precibus pro mortuis.

Primo, quod istud saeculum quādam scripturae testimonia eo detorserat, & ecclesiae obtruserat illud rationis commentum de discrimine hominum, quos aut valde bonos, aut non valde malos aut pessimos esse dixit, sed quam inconcinne ad stabiliendum illud dogma scripturae testimonia detorta sint, & quā fr. uole in iustificationis materia triplex ille hominum ordo constituatur, supra satis est explanatū, ubi ostendimus scripturas illas ad purgatorium somnium nihil pertinere, quae ad id a purgatorii propugnatoribus detorta sunt, nec propter humanas iusticias & merita homines apud deum iustos reputari. Augustinus opinione vulgo recepta quasi sopore ac stupore oppressus in ea conqueuit, nec eam excussit, quod istae materiae tum exagitatae non sint.

Secundo, quod putauerit priscam ecclesiam, oblationes & orationes pro mortuis instituisse, ut defuncti his iuuarentur & peccatis purgarentur, quam opinionem proculdubio ab alijs suae aetatis doctoribus hausit, sed hac cogitatione ei & multis alijs impositū fuisse, satis aperte liquet ex illis veterum testimonijs qui eum praecesserunt aetate & quae paulo ante recitauimus

tauimus de fine, causa & usu sacrificiorum & precibus pro mortuis.

Tertio, nimium tribuisse falsis mortuorum spectris, quibus Sathanas precipue inuexit & stabiliiuit errores de purgatorio & mentitis satisfactionibus pro mortuis. Cum certum sit Augustinum in hac materia nixum esse scripturis perperam adductis mortuorum spectris & imaginatione falsa & conficta de inaequalitate iusticiae hominum, eiusque doctrinam in hoc argumento pugnare cum ipsa veritate canonicae scripturae & fidei nostrae analogia bona pace etiam ipsius Augustini eam reijcimus, ut qui suis scriptis solummodo tantum fidei haberi cupit, quantum eis facit scripturae canonicae autoritas, & qui se errare potuisse agnoscit, & cupit sua scripta iudicio legi & canonicae scripturae postponi non anteponi, de quo videat Augustinum ad Vincentium. In epistola contra Hieronymum. In epistola ad Fortunatum. In libro de unico baptismo, & in libro de vera religione Christiana. Ad haec Augustinus nobis testatum reliquit se nunquam aliquid certi definiuisse de purgatorio, imo confessus est de purgatorio in scripturis nihil inueniri, ut ex supra dictis patet, si ramentum aduersarij calumniose veritatem obnuere vellent praetextu autoritatis vel Augustini vel aliorum ecclesiasticorum scriptorum, quibus in dogmatibus ecclesiasticis plus fidei habendum non est, quam sibi canonicis scripturis faciunt, necesse est, ut aduersarij nobis canonica scriptura id probent, quod vel in Augustino vel alijs scriptoribus in dubium vocatur & a ecclesiasticis scriptoribus orthodoxa & catholica haberi

D. Ioannes Aepinus

beri debent, oportet ut approbentur sacrae scripturae testimonijs, ut autem propius consideremus opinionem ab Augustino recitatam, corrahamus eam in breues propositiones, quas si aduersarij canonica scriptura nobis probauerint, fatebimur eos causa esse superiores, suffragabimurque eorum sententiae, quia non studio episcopalis contendimus, sed id tantum agimus, ut erigatur & asseratur Dei veritas, qua tanta & salua conscientia niti & subsistere queamus in die domini nostri Iesu Christi, quae patefaciet, utri nostrum fide rectiore & meliore conscientia hic pugnaverint. Haec sunt autem propositiones comprehensae in Augustino.

- I Sub nouo testamento praeter coelum & infernum alia esse receptacula, quibus animae corpus egressae excipiantur.
- II Animas non valde malas corpus egressas temporalibus poenis affici, & his ipsis purgari.
- III Oblationes & orationes pro mortuis non valde malis esse propiciationes.
- IIII Homines in hac vita mereri bonis suis actionibus, ut ecclesiae & suorum viventium amicorum bona opera sibi post mortem prosint, vel ad mitigandas poenas, vel ad detergenda peccata.
- V Dissimilem esse modum iustificationis, bonos proprijs, mediocriter bonos, partim suis poenis purgatorijs, partim alienis meritis coram Deo iustificari.
- VI Fide Christi in hac vita ab omnibus non apprehendi plenam remissionem peccatorum, sed eam mediocriter bonis post mortem contingere per viventium merita.
- VII Dei misericordiam qua condonantur peccata mortuis

tuis pendere ab hominū uiuētium meritis, nullosq;
esse, qui his non indigeant ad sui iustificationem.

Ipsam damnationem mitigari uiuentium precibus
sacrificijs & eleemosinis.

VIII

His propositionibus e canonica scriptura assertis
& probatis nō grauati assentiemur Augusti. & isti
opinionī, quæ de purgatorio, sacrificijs & oblationi-
bus pro mortuis recitata est, sed cum ea e scripturis
probari non possit, merito eam reſcimus, si alia testi-
monia Augustini ante adducta, cum hac postremo
recitata opinione collata fuerint, illa certe hanc erro-
ris arguent.

Quæ de operum meritis in ista opinione adſperſa
sunt, ipsemet Augustinus passim diluit, docens om-
nia salutis beneficia a Deo gratis donari, & quæ meri-
tis impetrantur, nec ex gratia esse nec gratis donari,
id si verum est, ut certe est, necessario sequitur homi-
nes nec suis nec alienis iusticijs apud Deum iustos cē-
seri, & quantum a fidei analogia & ab apostolica &
prophetica veritate hæc opinio absit, homines vel in
vita vel post mortem humanis iusticijs & bonis ope-
ribus iustificari & peccatis purgari, satis copiose ex-
plicatū est antea, & alias fusissime in cōmentario meo
in Psalmum. xix. ubi de fidei iustificatione & meritis
discruimus.

Si de veteris ecclesiæ ritu cū papistis tantū esset cō-
tentio, nec dānaretur euangelij Christi doctrina, faci-
le ijs permetteremus, quæ absq; salutis iactura tolerari
possent, sed quæ hic cōtrouertuntur ad doctrinā per-
tinent, christi euangelij obruūt, salutis scopū transpo-
nūt, animabus exitū adferūt, ideo dissimulari nō de-
bent. Hoc tēpore namq; opinio de purgatorio & sa-

D. Ioannes Epiphanius

disfactionibus pro mortuis, plurimisque alijs contumacis imposturis ad Christi iniuriam non aliter defenditur, quam si esset fidei articulus in canonica scriptura comprehensus.

Aduersarij vt numero pugnent non veritate, nobis etiam opponunt Epiphaniij authoritatem in lib. iij. thomo. i. hæresi. lxxv. vbi sic inquit. Prosumt autem preces pro ipsis vita defunctis, etiam si totam culpam non abscindant. Ex his verbis inferunt aduersarij Epiphanium sensisse, viuentium precibus partem culpæ post mortem abscindi & abstergi, sed quid Epiphanius hic senserit non satis liquet ex eius scripto, magis tamen nostræ sententiæ fauere videtur quam aduersariorum, quia id tantum contendit contra Aerium preces pro mortuis in ecclesia aliquid utilitatis habere, non esse omnino inanes ac inutiles, non agitat hæc questionem, an pars culpæ vel tota culpa in mortuis diluatur viuorum orationibus, sed eas pro vita defunctis prodesse, etiam si totam culpam vel potius etiam si nullam culpam abscindant apud Deum, sicque intelligendum esse Epiphanium, collatio antithesis & collatio causarum ostendit. Nam Aeriū contendit orationes pro mortuis, omnino vanas, inanes & inutiles esse, quod precibus viuentium noxa mortuorum tolli non possit. Epiphanius contra asserit aliquas esse rationes ac causas ecclesiæ utiles, propter quas pro mortuis utiliter oratur, etiam si eiusmodi orationes mortuorum culpam coram Deo non abscindant.

Epiphanius non affirmat orationes pro mortuis ad abstergendam noxam esse utiles, sed ad id expedire, vt in ecclesia viuentibus spes ostendatur salutis de suis mortuis & significetur omnes homines opus habere

habere remissione peccatorum, omnes Dei misericordia, nullos suis iusticijs seruari, solum Iesum Christum sua natura sanctum & innocentem esse, atque ob id pro peccatoribus mortuis fieri preces, nec id solum, sed etiam pro iustis & sanctis patribus, patriarchis, prophetis, euangelistis, martyribus, confessoribus, episcopis, anachoretis, ut ex his precibus ecclesia intelligat omnibus etiam sanctissimis necessariam esse gratuitam remissionem peccatorum, & in toto mundo plane nullos esse qui ullis humanis iusticijs, vel proprijs vel alienis apud Deum iustificari possint &c.

Cum Epiphanius dicat orationes non pro peccatoribus tantum, sed pro iustis & sanctis esse factas, aperte innuit veteres non orauisse pro mortuis ad abstergendam eorum noxam, alias enim pro iustis culpa iam liberatis haudquaquam orassent.

Nostri antagonista contendentes partem culpae mortuorum per orationes & alia ecclesiae officia abscindi, etiam contra propriam doctrinam sui papae pugnant. Nam scholastici doctores, qui praecipue columnae sunt papatus, docent in hac vita culpam tantum dilui, post mortem solummodo poenas peccati vel tolli vel mitigari precibus, sacrificijs & elemosinis, &c. Item orationes pro mortuis plane inutiles & vanas reddunt, disceduntque in Aeternam sententiam quia si precibus mortuorum tantum aliqua pars noxae praescinditur, certum est has ad consequendam salutem aeternam nihil prodesse, nihil enim profuit ad salutem, nisi totam culpam abscindant, quibus tantum pars culpa remittitur, illis nulla spes est salutis, nec ea ad salutem hominis conducunt, quae tantum aliquam partem noxae non totam noxam tollunt, do-

D. Ioannes Sepinus

nec aliquid culpæ & reatus peccati manet, ipsa etiam mors quæ peccati stipendium est reservatur, nullus simul iustus & iniustus, mundus & immundus, sanctus & prophanus, pius & impius, fidelis & infidelis coram Deo, ingreditur Dei æternum & coeleste regnum, perfecta peccatorum remissio morientibus necessaria est ad salutem.

Quid Epiphanius tribuerit precibus pro mortuis ipsemet perspicuis verbis in citato loco exprimit, ex toto ipso verborum contextu iudicium faciendum est de eius doctrina, nō ex runcata & obscura aliqua orationis clausula calūtiose excerpta, vnde nihil certi statui & colligi potest. Hæc ad Epipha. sint responsa.

Cæterum cum nihil sit in veteribus scriptoribus quo suffragante sacra autentica scriptura labefactari possint, quæ hætenus diximus, nec in ipsis reperitur, quo indubitanter confirmetur doctrina de purgatorio, nec cæteri errores isti dogmati coniuncti, parcemus & tēpori & lectoribus, faciemusq; hic huius disputationis finē, si aduersarij aliquid prave detortū cōtra illos quæ docuimus opposuerint, nullo negotio cōfutari poterūt ex his quæ hætenus recitauimus ea enim e tota turba quasi eruta, potiora, præcipua & inter alia plus roboris ac firmitatis habere visa sunt.

Hic per gloriā nominis Dei Iesu Christi euangelij & ecclesiæ salutem oēs pietatis studiosos moneo, vt quæ hætenus de purgatorio & coniunctis erroribus docta sunt, tanquam nocentissimū & Sathanæ virus vitent & fugiant, quod id quidem tale sit, vt eo ipso omnes illæ animæ necentur, quæ eo inficiuntur.

Nec est, quod hic sibi quisquam blandiatur præcæ ecclesiæ autoritate, nec quod prætexat aliquas fucos

fas rationes purgatorij figmento. Nā sacra scriptura fidei analogia & orthodoxa ac catholica ecclesia hoc commentum damnat, & quæ ei patrocinari videntur vel in canonicis scripturis vel veterum monumētis non magis de purgatorio sonāt, quam de insulis Fortunatis.

Quæ de purgatorio & satisfactionibus pro mortuis hætenus docta sunt in papistica ecclesia, manifeste ostendunt euangelij Christi puritatem per Romanum Antichristum & ipsius satellites horrendè fuisse oppressam, & ecclesiam ab illis in summas & extremas tenebras esse adductam, eamq; nūc demū sub fine mundi magna Dei clementia recepisse verā doctrinæ euangelicæ puritatem & lucem, quæ nunc velut ex densissima caligine refulget miseræ & crudeliter oppressæ ecclesiæ. Dominus deus ecclestis pater propter Iesum Christum per spiritum suum sanctū veritatis doctorem conseruet nobis hanc ortam lucē vsq; ad diem gloriosi aduentus filij sui, nec sinat eam rursus obtui & extingui Sathanæ furore & impiorū machinationibus, conteratq; Sathanæ potentiā, qua his temporibus molitur lucem in ecclesia exortam extinguere, & ecclesiam diuinis consolationibus spoliatam horrendis idolomanijs, calamitatibus & miserijs opprimere. Dominus ecclesiam suam veritate illustratam benigne spiritu sancto gubernet, & dextera sua protegat contra Sathanam & ipsius satellites Romanum Antichristū & crudelitatis eius socios propter vnigenitum suum filium Iesum Christum dominum nostrum & seruatore in æternam viuentē & regnantem. Amen.

D. Ioannes Aepinus
DE POENIS PARENTVM

Magistratum & Primorum, vagantibus in filios,
nepotes, posteros, subditos & alios multos, & de cō-
ciliatione adscriptorum testimoniorum scri-
pturæ auctore D. Iohanne Aepino.

Exodi. xx.

Ego sum Dominus Deus tuus fortis zelotes visi-
tans iniquitatem patrum in filios in tertiam & quas
tam generationem eorum qui oderunt me.

Numeri. xiiij.

Dominus patiens & multæ misericordiæ auferēs
iniquitatem & scelera, nullumq; innoxium derelin-
quens, qui visitas peccata patrum in filios in tertiam
& quartam generationem.

Ieremiæ. xxxij.

Qui facis misericordiam in millibus, & reddis in-
iuitatem patris in sinum filiorum eorum post eos.

Ezechielis. xvij.

Anima quæ peccauerit, ipsa morietur, filius non
portabit iniquitatem patris, & pater non portabit
iniquitatem filij. Iusticia iusti super eum erit, & impi-
etas impij erit super eis.

In horum locorum conciliatione cum magna diffi-
cultas esse videatur, eaq; popularem caput superet
& illi ecclesiæ rectissime consulant, qui se in scriptu-
rarum explicatione ad popularem caput demittūt
scripturæq; nodos simplicissime absq; vlla sophisti-
ca dissoluūt, & in ecclesia docent ac exponūt scriptu-
ræ mysteria, vt a mediocribus & indoctis etiam intel-
ligi possint. Mihi valde probatur illorum studium
qui præceptoris nostri D. Philippi Melancthonis
viri incomparabilis & summa cum obseruantia co-

. lendi

lēdī sententiam in catechesi ipsius positam sequuntur in suis concionibus, & pœnam diuinitus immis- sam diuidunt in temporariam & æternam, docentq; æternam qua condemnatur ad æternam merem, non infligi propter aliena peccata, sed eam accersi- ri propria culpa. Temporariam autem per plures va- gari, sed tamen ita ut ea pœnitentibus & immeren- tibus prosit & pœnæ appellatione coram Deo & in nostra conscientia amissa dicatur & sit benigni patris correptio, & summi diuini fauoris & curæ erga nos argumentum.

Hæc sententia plana, simplex, perspicua ana- loga fidei & populari captui accommodata est, & ad consolandos & erigendos afflictos desperabun- dosque animos in afflictionibus utilis & necessa- ria est, ideo absq; sophisticis argutis simplicissime est tradenda & inculcanda in ecclesia, omissis istis subtilitatibus de iusticia Dei, qua in infligendis pœ- nis vritur, dum patrum peccata visitat in filios, poste- ros, magistratum in subditos &c. Hic non conuenit excutere an hoc iudicium Dei iustum vel iniustum sit, an iusti, boni, pii, & innocentes pœnis impiorum scelerorum & sentium iure flagellentur, piiq; ob aliena peccata a Deo iuste puniantur. Hæc & similia transcendunt non solum vulgi sed & omnium homi- num captum, ideo ea pro concionibus tractari nec conuenit nec expedit. Est enim in mysterijs expli- candis sanum iudicium adhibendum, & omnia cum delectu accommodanda sunt ad audientum utilitatē & ad ædificationem ecclesiæ Christi. Cum autem ta- xerit, culpetur & reprehēdatur quod in nostra scho- la prælegendo dixerim ex Ezechiele, patrem non

207
D. Ioannes Septimus

portare iniquitatem filij, nec filium patris, atq; a deo iustos ac immerentes non plecti propter aliena delicta, sed vnumquemq; sui peccati poenas luere, non alieni. Hæc doctrina, inquam, quia reprehensa est, coactus sum de ea meum iudicium recitare & in nostrâ ecclesiâ & schola deponere, non ut cuiq; in hac materia præiudicem, sed ut meam sententiâ iudicent, melioribus iudicijs & rationibus semper cessurus.

Quid vero super hac re sentiam, in breues paragraphos contractum paucis exponam, ut eo melius & simplicius hanc difficultatem & perplexitatem dissoluam & explicem.

Deus iustus est & omnia eius iudicia recta & iusta sunt, in his nec culpari nec argui debet a quoquam.

Omnia Dei sunt, ipse suo iure pro sua voluntate omnibus potest vti, quia sua sint, ipseque sit creator cetera omnia creaturæ sint. Tamen cum misericordia & iusticia sit in voluntate & omnibus actionibus Dei, nunquam exuit suam misericordiam & iusticiam in suis iudicijs, misericordia benefacit etiam secus meritis, iusticia tantum irrogat poenas iniustis & sontribus. Iudicia Dei non sunt temere scrutanda, nec postulanda est ratio iudiciorum ipsius, sed aderanda & timenda sunt, & cauendum sedulo, ne in ea peccando incidamus. Quanquam humana mens non videt rationes & causas iusticiæ Dei in ipsius iudicijs & immissis poenis, tamē semper statuere debet eas esse iustas, quia Deus iustus sit qui eas remittit.

Contra diuinæ iusticiæ æquitatem est, poenam alieni peccati sumi ab insontribus & immerentibus, nec censendum est insones posteros luere auctorum delictorum poenas, & Dei iram sæuire in innocentes quos

quos non odit, sed amat Deus. Iusticia suam cuique tribuit, tam in decernendis iustis & debitis premiis quam poenis, cum deus poenas irrogat, iuste eas imponit non in fontibus sed fontibus. Afflictiones quibus innocentes exercentur, poenae non sunt, sed salutaria exercitia, paterna & propitia dei voluntate imposita.

Et si poenae propter paucos infliguntur per multos vagantur, & iniquitas patrum redditur in sinum filiorum post eos, & dominus visitat patrum iniquitatem in filios in tertiam et quartam generationem, tamen nec pater fert iniquitatem filii, nec filius patris. Vnusquisque non ob aliena peccata sed propter propriam iniquitatem punitur, sicut prolixè edisserit Ezechiel. cap. xvij.

Pena patrum una cum culpa in nepotes, pronepos & posteros profiliunt, posteriores enim Deo una cum suis maioribus sunt rei & iusto dei iudicio a deo derelicti laborant maiorum suorum vitio ac impietate, et insistant patrum vestigiis, ob id iusto dei iudicio eis infligitur poena patribus suis imposita. Nec propter alienam noxam tantum sed etiam propter propriam sustinent divinae ultionis poenas. Sicut dominus Levit. xxvi. testatur dicens. Tabescent in iniquitatibus suis in terra inimicorum suorum, & propter peccata patrum suorum et sua affligentur, donec confiteantur iniquitates & maiorum suorum, quibus praecariorum sunt in me. Dominus hic discrete affirmat nec patrum nec propria peccata amplius in illis puniri quia ea agnoscunt, culpam deprecantur & sese emendare eaque propter foedus Dei remitti, quod cum Abraham Isaac & Iacob pepigit Dominus.

Pœnæ quibus iniquitas patrum in filios, maioris in minores, magistratus in subditos punitur, sunt & corporales & spirituales, externæ & internæ, & hæc semper coniunguntur quando alij propter aliorum delicta puniri dicuntur, tum una cum ipsis primis peccatorum authoribus eiusdem peccati rei coram Deo sunt, qui affliguntur & puniuntur. Vt pœna ita & vitium ac culpa in eos pariter transilit & propagatur, & hic non tantum sunt respicienda paterna scelera, sed originis vitium & auaræ naturæ seminaria. Sicut catuli lupini etiam si adhuc non lacerarunt gregem iure occiduntur cum vetulis lupis unde progeniti sunt propter ingenitam scitiam, ita filij, nepotes ac posterij non renati, sed in sua ac patrum impietate a Deo derelicti, iure luunt pœnas parentibus constitutas, quibus ingenio vel pares vel deteriores facti. Et id cum fit, non tam alieni quam proprii peccati pœnas dant filij. Origo illius pœnæ quæ grassatur & vagatur per multos, ex maioribus quidem est, sed culpa quæ est cuiuslibet, iustæ pœnæ causa est etiam in posteris, qui auaritas pœnas luunt. Vt vitium & culpa maiorum serpit in posteros, ita sequitur & vagatur quocumque pœna in eisdem posteros donec pœnitentia amoueat ac depellatur. Vt æternis pœnis tantum propter propria peccata subijcimus, ita etiam temporariis, proprie loquendo, affligimur propter propria non aliena peccata. Quæ Dei iusticia est in irrogandis æternis pœnis ea etiam est in infligendis temporariis pœnis.

Dei iusticia in suis iudicijs semper manet sui similis nuncque nunquam pœnis afficit immerentes, nec aduersitates quas innocentes propheta, apostoli & ceteri pii sustinent diuinæ ultionis pœnæ sunt, sed fidei, spei mortis.

mōificationis & futuræ glorificationis testimonia,
exercitia & adiumenta. Vt magistratus qui Dei mi-
nister est, et domini iudicium exercet, insontem iuste
non punit, ita neq; Deus iuste punit in iudicio inno-
centem ac insontem vel æternis vel temporarijs pœ-
nis. Quod iusta pœna non possit esse nisi iuste pro-
pter admissam culpam imponatur et sumatur.

Quamuis Deus legibus ciuilibus iusticiæ nō sit sub-
iectus et de eius actionibus ex legibus hominum iu-
diciū fieri nec possit nec debeat quod tardigno-
stis sit, et non tantum delicta iudicet et puniat, sed
etiam internam malitiam & prauitatem nobis inco-
gnitam notet & vindicet, tamen non iudicat quen-
quam cōtra iusticiam quæ fons et scaturigo est veræ
et inculparæ ciuilibus ac naturalis iusticiæ mentibus hu-
manis diuinitus impressæ.

Cum in confesso sit pœnam esse vindictam noxæ
et insones noxa vacent, certum est insontribus et im-
merentibus nullas pœnas infligi a Deo nisi pœna di-
ci debeat, quæ non noxa vindicatur, sed innocentia
obruatur. Quod autem dicitur Exo. xx. et Nu. xiiij.
Patrum peccata visitari in tertiam et quartam gene-
rationem, et Jeremi. xxxij. Reddi iniquitatem patrū
in sinū filiorum eorum post eos, si recte intelligatur
& accommodetur, non pugnabit cum Ezech. cap.
xviij. affirmante, filium non portare iniquitatem pa-
tris. Dominus in Mose & Ieremia concionatur de
summa sæueritate & pertinaci odio Dei aduersus pec-
catū, docetq; illud nō extingui morte authoris pec-
cati, sed Dei indignatione vna cum naturali propa-
gatione transferri in posteros. Deus namq; patrum
peccata in filiis punit, vt testetur se summo odio pro-

D. Ioannes Sepinus

sequi peccata & a peccando quibuscumque modis deterreat homines. In subditis magistratus scelera puniunt ut sibi caueant subditi, ne assentiantur impijs principibus et peccatorum ipsorum participes fiant. Non est sententia in Moise & Ieremia posteros immerentes & insentes punitum iri propter suorum maiorum impietatem & scelera, sed Dei furore & indignatione peccata puniri tum peccatis tum calamitatibus, et peccatum et poenas peccati transferri in filios. Deus grauius patrum sceleribus offensus et abalienatus ab impiorum familia et stirpe aufert suam gratiam, veritatis lucem, spiritum sanctum, et omnia reliqua salutis beneficia ac adiumenta, sinitque eos in impietate suorum maiorum haerere et perire, et sic vitia maiorum suorum laborantes et vestigijs eorum insistentes, sibi meritis ac accersunt calamitates quas deus patribus minatus erat.

Ezechiel non negat auctorum et maiorum poenas vagari per plures, id enim tota scriptura testimonijs et exemplis passim docet et inculcat, sed negat insentes et immerentes posteros propter sanctorum maiorum delictum a deo puniri, contendit dei iudicium esse iustum et reprehendit Israelitas, qui cum assidue affligerentur, causam afflictionum suarum reiciebant in suos patres & maiores, & deum accusabant iniustitiae, hoc pro uerbo, patres comedissemus uiam acerbam, unde debet filiorum obstupescerent, hoc est, immerentes, innocentes ac iustos filios ac nepotes pendere poenas patrum suorum. Contra hoc prouerbum concionatur Ezechiel concludens dei iusto iudicio unumquemque propter sua peccata non aliena puniri diuinitus. Nulla est in his sententijs scripturae contrarietas. In hoc consentiunt, quod horrendo & iusto dei iudicio maiorum poenae per multos

cos

eos uagetur & in posteros deriuetur & hanc sententiam
 sacra scriptura innume ris exemplis passim compro-
 bat, sed innocentes, immerentes, omni culpa vacantes
 & vera poenitentia emendatos posteros suorum ma-
 iorum poenas pendere, & propter aliena peccata ius-
 tos puniri, n. isquā docet sacra scriptura. Imo passim
 testatur deū resipiscences posteros liberare parentum
 poenis, sicut liquet ex Iere. ca. xviij. ubi dicitur. Si poe-
 nitentiā egerit gēs illa a malo suo, quod locutus sum
 aduersus eam, agā & ego poenitentiam super malo
 quod cogitavi ut facerē ei &c. In Moise tantum hoc
 docetur, peccata a Deo tum peccatis tum calamitati-
 bus puniri, nec solum in sceleris authore, sed etiā in
 ipsius liberis & possessionibus, id cum sit iuxta le-
 gis sententiam necesse est ut exēpla poenae quas deus
 maioribus cōminatus est, adantur in eorū posteros.
 Sicut maiorum pietas mille posteris commodat,
 spiritualiaque Dei beneficia & corporalia commo-
 da eis adfert, propter Dei misericordiam & promil-
 missionē pietati factā. Ita maiorum impietas suis po-
 steris adducit execrationē, impietatem & impositas
 poenas. Verū ut maiorū pietas impijs posteris nihil
 prodest, ita impietas maiorum nihil obest resipiscen-
 tibus & pijs posteris. Iusticia iusti erit super eum,
 & impietas impij, ut dicit Ezechiel, erit super eum.
 Huc etiam facit quod Abraham Domino respon-
 dit Genesis. xviij. Nūquid perdes iustum cū impio?
 Historia de excidio Sodomorum perspicue ostendit
 vnumquēq; suorum peccatorum nō alienorum poe-
 nas luere. Quāuis tibi multi Abraham viū sint pī ac ius-
 ti nec horrēdo hoc interitu puniri debere, dominus
 tamen rectius & acutius omnia intues oēs facit reos

mor

D. Ioannes Sepinus

mortis, & eos punit tanquam iniustos, quos Abraham iustos esse putauit. Et e dominus Israellem perditurus erat propter seditionē Chore, Abyron & Dathan, Moyses Dei iusticiā allegans ac dicēs, fortissime Deus spirituum vniuersæ carnis, num vno peccātē contra omnes ira tua defauit? ostendit deo non conuenire, vt iustos cum iniustis & bonos cum malis perdat, sed vt in fontes tantum animaduertat, & iudicium hoc Mosi probat dominus, iubēs vt in fontes a tabernaculis fontium separantur. Num. xvi.

Pœnitentia remouentur & depelluntur quauis pœnæ, vt peccatis & impœnitētia accersuntur & inducuntur, hincq; accidit impiorū liberos bonos & pios factos habere fœlices successus, & contra piorum liberos degenerātes horribilibus pœnis obrui. Si immerentes posterī cogerētur pendere ac luere pœnas suis maioribus propter ipsorum impietate & delicta impositas, irritæ essēt bona ex parte cōciones de pœnitentia, & quæ de remuneratione pietatis in lege docentur, essent omnino irrita & vana, & nequicquam etiam filiis impiorum parentum ostenderetur spes alicuius futuræ fœlicitatis, si liberi & posterī propter patrum iniquitatem immutabiliter & indifferenter plectendi essent in tertiam & quartā generationē. Promissiones legis nec vanæ nec irritæ esse possunt, ideo manifestum est vnumquemq; iuxta suā non alienā vel pietatem vel impietatem sua præmia ferre, pœnas recipere, & pœnitentia remoueri impendentes pœnas. Si verum esset iustos & innocentes posteros propter aliena delicta puniri vsq; ad tertiam ac quartā generationem, nulli pī generalibus calamitatibus inuoluti, in præsentibus periculis possent certiores reddi de

di de Dei erga se favore & peccatorum remissione nec Dei auxilio & defensione possent niti. Immo ne quidē deum inuocare possent, quod poena sit noxae vindicta, & diuinæ iræ significatio.

Hac doctrina etiam stabiliretur sophisticorum cōmentum de remissione culpæ & reservatione poenæ quia affirmat remissis peccatis et ablatiis æternis poenis, seu ipsa damnatione sublata temporarias poenas etiam pœnitētibus, pijs ac iustis liberis reservari. Verum cum culpæ et poenæ condonatio coniuncta sit in pœnitentia & remissione peccatorum, sicut alias probavi in libro de purgatorio, necesse est posteros pœnitētes et culpa et poena maiorum suorum liberari.

Euangelium docet legis poenas non solum mitigari, sed prorsus aboleri & tolli pœnitentia. Hæc euangelij consolatio eripitur ista doctrina, qua docetur pœnitentes ac immerentes ob aliena peccata puniri, nullusq; constituitur finis vagantibus poenis. Certū est multos bonos, pios & innocentes apprehendi generalibus calamitatibus, quæ vel propter suorum maiorum, vel magistratus, vel maioris partis populi, impietatem ac improbitatem immittuntur. Sed hæc calamitates sunt tantum poenæ reorum ac fontium non immerentium ac infontium. Impij parentes & magistratus a missione suorum puniuntur, non illi qui e viuis innocentes discedunt in inchoata iusticia.

Quæ fontibus sunt peccatorum poenæ, infontibus sunt necessaria & paternæ disciplinæ. Correptiones ac calamitates, quæ impijs pereuntibus nocent & exitio sunt, pijs profunt & ad salutem conducunt. Alius enim finis est supplicij Latronis relapscentis in cruce, alius impœnitentis & blasphemantis. A fine

D. Ioannes Septimus

non ab ipsa externa specie aestimandæ sunt afflictio-
nes impositæ. Pios & innocentes ex ingruentibus
ærumnis a Deo statim non liberari, qui suos ex his
omnibus tempore opportuno eripere nouit, non est
habendum pro diuina ultione & peccatorum poena
sed pro peculiari aliquo diuinæ benignitatis cōsilio,
quo nobis ad salutem seruit, non quo peccata aliena
in nobis punit & vlciscitur. Non enim dubium
est quibusdam magis ad salutem profuisse occidi dē
luio & Sodomæ & Gomorræ conflagratione, ge-
nerali peste, bello, fame, captiuos abduci, quā in im-
pietate suorum patrum adulescere, secureq; pergere
peccando.

Pœnitentia non tantum posteris immerētibus pœ-
næ a parentibus meritæ mutantur in salutare corre-
ptiones, correctiones & adiumenta salutis, sed etiam
illis qui ipsimet peccauerunt, & Deum proprijs suis
peccatis ad vlciscendum irritauerunt, per pœnitentiā
immissæ pœnæ, paternæ correptiones & salutiferæ
castigationes redduntur. Quēadmodum apostolus
testatur dicens, i. Cor. xi. Dum iudicamur, a domino
corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur. Et
si qui deliquerunt a domino puniuntur, tamen im-
missæ pœnæ per pœnitentiā non solum mitigantur
sed etiam ita immutantur, vt porro non sint diuinæ
iræ ultiones ac pœnæ, sed salutiferæ benigni patris
correptiones. Et huc facit quod Ezechiel. xxxiij. ait.
Omnia peccata, quæ peccauit impius non imputan-
tur ei, nec impietas ei nocebit in quacuncq; die cōuer-
sus fuerit ab impietate sua &c.

Deus simul occidendo bonos & malos non exer-
cet iniustū iudiciū, iustas pœnas sumit ab vnoquoq;

Nam

Nam vnusquisq; vel tantum propter vitium originis reus est mortis, & meretur sua culpa non aliena. Iuste a Deo occiduntur omnes pii, & impij, sed illi vt morte ingrediantur in æternam vitam, hi vt pereant.

Circumstantiæ quæ in communibus & generalibus vltionibus incidunt, & Deum iniusticiæ arguere videntur, nec iusticiæ Dei derogant, nec iudiciũ eius accusant, nec probant ob aliena peccata puniri inson-tes, quod Deus hæc omnia benigne moderetur ad piorum salutem, efficiatq; vt pii omnia sint adiun-cto in bonum, & vt quæ impijs sunt pœnæ, pijs sint malorum medelæ, paternæ gubernationes, salutare actiones & opportuna occasiones salutis.

Sicq; a pijs accipiendas & interpretandas esse in- gruentes calamitates scriptura passim docet, iubens vt in afflictionibus omnibus Deo fidamus, eius erga nos misericordiam agnoscamus, & statuamus deum flagellare, quos diligit, Dei iudicium incipere a sua domo, tollere bonos præ prospera & immatura mor- te, non vt luant suorum patrum peccata, sed vt hac priuatione lucis & vitæ illorum fontium peccata vin- dicentur, quibus in hac vita commodo & vsui fuis- sent, si superstites mansissent, item ne pii ventura inspiciant, ne cor eorum malicia immutetur, ne lon- giorẽ vitam viuentes deteriores reddantur, ne salus eorum incidentibus aliquibus occasionebus impedi- atur & similibus de causis nobis valde vtilibus & necessarijs. Iusto dei iudicio pii tantũ præscinditur occasio peccandi & pereũdi, nõ plectantur inson-tes.

Imperia, possessiones & successiones sunt Dei beneficia & donationes, dum hæc eripit, nullũ

D. Ioannes Sepinus

facit iniuriam, suum enim tollit non alienum. In sua oeconomia procurationem omnium rerum ordinare iure potest pro suo arbitrio & voluntate. Nam licet ipsi facere in suis pro suo beneplacito omnia, nec hic facit iniuriam posteris eos spoliando autis possessionibus propter peccatum patrū, quia nullum ius successionis manet liberis spoliatis patrēbus propter peccatum. In his & similibus iudicijs Deus nulli facit iniuriam, fontes iure plectitur, insones etiam si hoc ratio non intelligat magno beneficio afficit etiam cum calamitate & afflictionibus eos exercet.

Quando dei poenae per plures vagantur, & propter paucos multi plectuntur, tamen a deo non exercetur iniustum iudiciū, nec insones plectuntur propter aliena peccata, sed qui immissis poenis una apprehenduntur, vel sunt coram deo similis culpae rei, vel ex eorum salute est, eos Dei providentia & benignitate in simile periculum adduci, & simul in publica illa calamitate inter reos ac fontes occumbere.

Hae sunt dei occulta iudicia, non est hominis de ijs adferre causas, ipsi satis est hoc scire quod deus iustus iudex vlciscatur peccata non modo in delinquente, sed etiam in suis liberis, familijs & rebus tum animatis tum inanimatis. Sed ita ut fontes tantum puniat, ob suam noxam, & insones misericorditer exerceat ad regnum dei praepararet & saluti ipsorum prospiciat. Deus vult in tota rep. & omnibus vitae ordinibus conservari obedientiam erga sua mandata, & ut ea serio nobis commendet nosq; ad obedientiam excitet, plures facit exemplum culpae unius, non ut innocentes perdat ob aliena peccata, sed ut eos saluos faciat, & omnibus commendet obedientiam erga sua mandata.

Huius

Huiusmodi iudicia Dei aestimanda sunt a suo fine, suntque iusti iudicii executiones quæ partim iusticia, partim misericordia gubernantur. Furtum anathematis Achan punitum est publica fuga Israelis, & in Davide peccatum immissa peste vitum est, non ut innocentes fontium peccata luerent, sed ut exempla æderentur sæveri iudicii dei aduersus peccatum, & alij boni cautiones redderentur. Deus peste de Davide se vlciscebatur, non de immerentibus subditis. Davidi enim eripuit impiæ fiducia præsidia, pestis infontibus non fuit noxæ vindicta, sed benigna liberatio ex præsentis vitæ ærūnis. Etsi diuini iudicii causæ nobis incognitæ sunt & latius patet, quàm ut a nobis scrutari vel possint vel debeant, tamē certa est hæc doctrina deū fontes punire non infontes & exēpla in infontibus ædificasse poenas fontium non infontium, eaque in fontes dei iusto iudicio recidere quæ infontes propter fontes parantur. Hinc iusti abelis sanguine accusabuntur omnes hostes piorum, & iusti Iob calamitas redundabit in diabolum eius authorē. Ita armenta impiorum occiduntur, ædes evertuntur, pecuniæ auferuntur, non quod deus hæc oderit, sed ut dominorum suorum impietas puniatur. Licet propter vicinum malum vicinus lædatur, tamē hoc admirabili dei consilio nobis incognito vergit in innocentis commodum vel corporale vel spirituale.

Difficultas de iudicijs dei & conciliatione Ezechielis cum Mose, non potest melius & simplicius explicari quàm collatione legis & euāgelij. Lex dei propositis viuis docet deū peccata cuiusque hominis punire non solum in sua persona, sed etiā in omnibus quæ illius sunt, in uxore, liberis, posteris, subditis & omnibus possessionibus, & id quidē iuste, quod ea omnino ad

D. Ioannes Aepinus

fontem pertineant, ipseque in suis vere puniatur, & peccata eius iudicentur.

Euangelium & legis promissiones quæ sunt aliqua pars euangelij, docent Deum poenitentibus benigne remittere peccatorum suorum culpam & poenam eisque fauere & foelices successus concedere, quatenus hi eis ad salutem profunt, efficereque ut quæ qualicumque modo eis eueniunt, in bonum cedant, sintque innocentibus, iustis & bonis pietatis exercitium, salutis adiumentum, gloriæ æternæ ornamentum & paternæ gubernationis utilis disciplina non poena, propter aliena delicta imposita. Sicut mors, omnia maledictionum & calamitatum genera, omnes labores, dolores, morbi & afflictiones quæ sunt generales peccatorum poenæ toti mundo impositæ, pijs in christo mutantur in salutaria exercitia, salutis compendia & paternæ correctionis commoditates quibus admonentur de nostri peccati origine, humanæ naturæ prauitate, de Dei seuera iusticia contra peccatores, mortificatione veteris hominis. In Mose & Hieremia loci sonant legis sententiâ, & concionantur de Dei seuera iusticia aduersus peccatum. Ezechiel euangelium sonat docens poenitentia poenas peccatis constitutas tolli, & vnūquemque sui peccati poenas ferre non alieni. Dissimiles cum sint horum locorum fines, manifestum est eos inter se non dissidere, Ezechielēque interpretari Moysen & reputare eorum opinionē, qui ex mo se eliciebant, infantes posteros puniri propter suorum maiorū delicta & adserere quod quisque propter sua non aliena peccata puniatur a deo, deūque esse iustū iudicē, absolvere innocētes, & afficere dignis poenis nocētes ac impoenitentes. Hæc est perspicua & germana;

mana horum locorum cōciliatio & ab omni sophisti-
ces fuco aliena. Quanquā primæ appellationes rati
retinentur in his disputationibus & paternæ corre-
ptiones dei catachristicos poenæ appellantur, tamen
re ipsa non sunt poenæ sed salutis adiumenta & organa
sicut piorum hominum in domino obdormitio, quæ
verus somnus est & dicitur, improprie propter pri-
mā vocis institutionem mors vocatur, cum potius
umbra mortis sit, quam mors. Ita quicquid propter
peccatum, quod primaria causa est omnium calamita-
tum & ærumnarum nostrarum, pii sustinent, improp-
rie poena appellatur, nomē in eiusmodi rebus reser-
uatur ipsa re abolita, & quæ impijs poenæ sunt, res pijs
scētibus ac pijs sūt salutifera exercitia & salutis æter-
næ adiumenta. Si patrum peccata in filios semper im-
mutabili diuinæ sententiæ decreto punirētur, nec
posset poena illa amoueri filiorum vera poenitentia,
nec spes esset liberationis poenitentibus, nec finis
Diuinæ, ultionis ea desæuieret in omnes eiusdem stir-
pis homines usque ad ipsam mortuorum resurrecti-
onem, quia poena extenditur semper in tertiam &
quartam generationem, nec possent se poenitentes
coram Deo consolari, qui hisce poenis & ultionibus
obruerentur, cogerenturque semper in animo suo
statuere se a deo odio haberi, cuius luctus acerbiteret
de adigerentur ad desperationē. Impossibile enim
est eos in afflictionibus infracto animo posse subsi-
stere, qui nō vidēt dei misericordiā & propitiā ac
bonam voluntatem in ijs quæ patiuntur. Afflictis
poenitentibus sane diuinæ ultionis poenæ non sunt
inculcandæ, sed certiores sunt reddendi de condo-
natione tum culpæ tum poenæ & eorum animis
imprimen

D. Ioannes Sepinus

Imprimendæ sunt promissiones legis & euangelij
quibus poenitentibus exhibetur peccati & poenæ
remissio non quidem propter poenitentia meritum
sed propter Dei misericordiã qua ignoscat delinquẽ
tibus. Hæc doctrina ad erigendos & consolãdos de-
iectos & desperabundos animos utilis & necessaria
est. Illa vero quæ asserit remissio pctõ & condonata
æterna dãnationis poena reseruari tẽporarias poenas
autonũ & maiorum peccatorũ, plena est desperatio
nũ nec potest fieri vt homo certus sit de vita æterna,
qui statuit se propter peccatum diuinitus puniri, cũ
hæc poena sit noxæ vindicta & certa & manifesta
nota diuinæ indignationis. In indignationis dei sen-
su certitudinem ac fidẽ retinere, quæ misericordiæ &
remissionis culpæ & poenæ fiducia nititur, nõ magis
est possibile quã in medijs tenebris lucem videre, &
in inferno consolationẽ aliquã percipere, ex centro
enim pugnant poena affici diuinitus & a deo diligi,
peccatum esse remissum & tamen peccati poenas de
nobis sumi. Et vt fin:ã hãc conciliationẽ præscripto-
rum locorũ, nõ est obscurum Ezechielẽ poenitenti-
bus & culpæ & poenæ condonationem denunciare,
Moisen & qui Moisis testimoniũ recitãt & inculcãt
peccantibus cõminari tum æternas tum tẽporarias
poenas, vt quæ non solum persona peccanti infligan-
tur, sed peruagentur etiam per ipsorum filios, fami-
lias ac facultates. Hæ doctrinæ diuersos fines habent
& de dissimilibus personis sonant, ergo pul-
chre & concinne in se consentiunt, nec
quicquam contrarietatis
complectuntur.

FINIS.

Erratorum post aedi-

tionem castigatio. In tabula correctionis nu-
merus primus paginas secundus versum
f. faciem paginae denotat.

B 1 v. 8 (non) dele. B 2 f. 1 v. 15 pro (ad) lege ab f. 2 v. 11 lege Im-
pertit. B 4 v. 4 alterum (et) dele. f. 2 v. 3 pro (de) et lege.
C 2 v. 1 f. 1 pro (prana vero) pranaq; lege. C 4 f. 1 v. 10 commoda lege
D 1 f. 1 v. 19 Tridentina f. 2 v. 14 pro (ae) est. D 2 f. 1 v. 2 summe leg.
E 3 f. 2 v. 2 praestitit lege
Sol: 3 f. 2 v. 3. (non) dele. Sol: 4 f. 1 v. 21 (in) dele. f. 2 v. 25 (nobisq;) et
v. 29 (Sine hac poena peccati non demittatur) lege.
Sol: 5 f. 1 v. 15 (et hac opinione coerceri) f. 2 v. 11 vestros / v. 20 pro
(toll) lege colligi
Sol: 6 f. 2 v. 26 labascentes lege. Sol: 7 f. 1 v. 3 certe v. 8 pro (co ma-
gis) et / v. 14 (decretis) f. 2 v. 31 pro (per) et lege. Sol: 8 f. 1 v. 6
pro (poenitentiam) positam. v. 30 (quae) quod v. 16. lege iustificatis.
Sol: 9 f. 2 v. 6 pro (satisfactiones) mis v. 10 pro (cas) satisfactiois /
v. 13 prodigo v. 24. pro (instantibus) manifestis lege
Sol: 10 f. 1 v. 6 cum Christo crucifixi v. 18 pro (confutenda) confutenda
da lege / v. 24 pro (hac) hoc / pro vel etiam lege
Sol: 11 f. 1 v. 19 pro (cuius) mendaciter / v. 30 pro olim dum / f. 2 v. 14
pro (quid) quae lege. Sol: 12 f. 1 v. 30 pro (viginti) vigesimo /
f. 2 v. 8. pro (rei) in deo / paragraphus Cum huiusmodi legatur praecedenti
Sol: 13 f. 1 v. 3 (pro recordetur) retardetur / (in) uno v. 10 pro (hac)
his consentit / lege / v. 32 adde (dicimus) Tempore. f. 2 v. 2 pro (vii) vbi
v. 15 (et aut) dele. et pro eo reponere (reputantur)
Sol: 14 f. 2 v. 9 pro Catholicae Canonicae / v. 10 mortuos / v. 11 pro (ubi-
tabantur) iudicari lege. Sol: 15 f. 1 v. 10 pro (obtusae) offusae
f. 2 v. 3 pro (prae) prebet / v. 10 verbo lege. Sol: 17 f. 1 v. 6 qualem le.
Sol: 18 f. 1 v. 3 pro (proloqui) prosequi / v. 24 aliter leg. f. 2 v. 21 pro (ves-
trorum) nostrorum / lege Sol: 19 f. 1 v. 24 pro (in) sua / f. 2 v. 13
genuinum lege / v. 18 quoties et v. 20 primum hoc dele.
Sol: 20 f. 1 v. 15 (non) dele. Sol: 21 f. 2 v. 3 vacanti v. 13 prepositas
lege / v. 10 in / dele. Sol: 22 f. 1 v. 7 pro (fandi) fandi / v. 26 alijsq; leg.
Sol: 23 f. 2 v. 10 afflictas / v. 11 cruciata / v. 27 pro (in) nisi lege /
Sol: 24 f. 1 v. 17 habere legio / v. 25 adde / dicitur aduersus factorum cor-
rupt

rurtelas / f 2 v. 4 euehi / Sol: 26 f 2 ad animarum / v. 32 tolle re-
 sipiscant / lege / contritionem / emendationem vitae et immolationem in-
 terum hominis / Sol: 27 f 2 v. 12. pro (et) et cetera lege / Sol: 31
 f 1 v. 8 legito praedicare per suos Aposto. et alios sanctos homines / v.
 19 valentibus lege.
 Sol: 32 f 1 v. 4 (et) dele. v. 24 lege ministrorum / f 2 v. 22 diuinitate lege /
 v. 25 lege sed filium dei aeterno
 Sol: 33 f 1 v. 2 in actis / v. 5 pro (et) cicetra / v. 22 assumpta / v. 26 non
 enim animi replentur verborum sono sed aures / v. 32 dicat lege /
 Sol: 34 f 1 v. 28 voluntati lege / f 2 v. 7 pro (quod) scribe D /
 Sol: 35 f 1 v. 10 probabit / f 2 v. 11 accomodari
 Sol: 37 f 1 v. 10 pro (has) hac lege / Sol: 38 f 1 v. 14 magistrum f 2 v.
 32 pro (resuscitatur lege / refutatur / Sol: 39 f 1 v. 2 / et an id / v. 24 con-
 decunt / f 2 v. 23 / pro / et / ac lege / Sol: 41 et in aliis locis / psycho-
 mica lege / f 2 v. 2 pro / eum / tamen / pro inclinatur / inclinant / v. 12 in
 ipso coelo / lege / Sol: 42 f 1 v. 6 pro (corpus) tempus / lege
 Sol: 43 f 2 v. 25 dele (viginti) et lege enumerat /
 Sol: 44 f 1 v. 3 pro (proctium) precum / v. 21 praestringere / f 2 v. 8 suis
 set mutatis in gentium idolatriam / v. 10 ratiocinantes lege / v. 29
 primum / et / dele. / Sol: 48 f 1 v. 26 pro ventus vetus lege.
 Sol: 51 f 1 v. 2 totum lege. / Sol: 52 f 2 v. 11 Synodi / v. 21 / recta / lege.
 Sol: 53 f 2 v. 25 pro (nota) vota lege. / Sol: 54 f 1 v. 2. pro (finitione)
 fructione lege. / Sol: 55 f 1 v. 5 (vel) dele. v. 10 pro (imo) vno / v.
 7 Tomo lege. / Sol: 56 f 2 v. 3 aequiparari / v. 15. contumelio-
 sius lege. / Sol: 58 f 2 v. 10 iustificantur / v. 12 pro (arum) gra-
 tiarum / v. 32 pro (hunc) hinc lege.
 Sol: 59 f 1 v. 9 pro (sine) sine lege / f 2 v. 10 esse a Christia / lege.
 Sol: 60 f 1 v. 1. celebrabatur / v. 12 pro (non) cum / f 2 v. 30 mundinatio,
 v. 31 anniuersariae lege. / Sol: 61 f 1 v. 11 Cordonam / 22 latum / v.
 23 elicere lege. / Sol: 62 f 1 v. 13 pro (beatitudine) lege beatae.
 Sol: 64 f 1 v. 3 altari lege. / Sol: 65 f 1 v. 7 pro (et) nec / f 2 v. 23 pro
 (cap) Epist: lege. / Sol: 66 f 2 v. 29 (potuisse) dele.
 Sol: 68 f 2 v. 18 lege Psalmo / Sol: 69 f 2 v. 26 pro (vnaqu) nunequale.
 Sol: 70 f 1 v. 14 (locum) dele / f 2 v. 18 pro (potuissent) licuissent / v. 27
 in Ecclesia. / Sol: 71 f 1 v. 32 / coniunctiones / dele. / f 2 v. 2 / pro
 (ac) nec / v. 27 pro / iam / iam lege.
 Sol: 72 f 2 v. 15 Paragi / Aduersarii / priori est coniungendus
 Sol: 74 f 1 v. 8 longe lege. / Sol: 76 f 2 v. 18 / pro / dele.
 Sol: 77 f 2 v. 21 illa lege / v. 28 / et / dele. /
 Sol: 78 f 2 v. 22 pro (quo) cum lege.
 Sol: 79 f 2 v. 16 28 pro / quia / quod / et pro remitte inuentione lege.

Sol: 80 f 2 v. 30 / nuncq; / dese.

/obruatur /obruitur / v. 14 vitio lege.

Sol: 84 f 1 v. 24 / ventura adde mala / v. 30 placumur / f 2 v. 13 pro
/tamen / tum lege.

Sol: 85 f 1 v. 29 pro / vitis / lege minis / f 2 v. 27 pro / reputare / lege refutare.

Sol. 86. f. 1. v. 19 eaq; descivret. f 2 v. 4. ignoscat lege.

In elementis / orthographia et distinctionibus errata /
quisq; facile observabit.